Gemeente Amsterdam

Voorjaarsnota 2023

Dit is een publicatie van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Vormgeving: OBT, Den Haag
Fotografie: Fotobank Gemeente Amsterdam

Datum: 11 mei 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

Leeswijzer 5

1. Bestuurlijke Hoofdlijnen 7

2. Financiële Hoofdlijnen 13

2.1 Opgavegericht en wendbaar 14

2.2 Het financiële beeld 16

3. Programma's 25

3.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid 26

3.2 Openbare ruimte, Water, Groen, Vervoer 37

3.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed 48

3.4 Sport 53

3.5 Onderwijs 55

3.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit 57

3.7 Sociale zaken en Armoedebestrijding 64

3.8 Veiligheid 70

3.A Algemene dekkingsmiddelen 74

3.B Bestuur en organisatie 80

4. Bijlagen 89

4.1 Verloopstaat reserves 90

4.2 Verloopstaat voorzieningen 98

4.3 Doelenraming 102

Voorwoord

Beste Amsterdammer,

Deze voorjaarsnota is tot stand gekomen in een lastige periode. Onze financiële toekomst zit vol onzekerheden, zoals inflatie en stijgende rente. De geplande bezuinigingen van het rijk op het gemeentefonds maken dat Amsterdam, net als andere gemeenten, een financieel ‘ravijn’ nadert.

Tegelijkertijd staat de stad voor grote uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, duurzaamheid en jeugdzorg. We willen de groei van de stad in goede banen laten lopen, zodat Amsterdam een sociale en verbonden stad blijft.

De uitdagingen waar we voor staan vragen om investeringen, maar we willen ook onze financiën gezond houden. In deze voorjaarsnota hebben we oog voor beide en maken we verstandige keuzes. We doen wat nodig is voor de stad en de Amsterdammer, maar we zorgen er ook voor dat het huishoudboekje van de gemeente op orde blijft.

We investeren in acute problemen en in de stadsdelen en bewoners die dit het hardst nodig hebben. In woningen, bereikbaarheid, duurzaamheid, kwetsbare jongeren en in sport- en cultuurvoorzieningen. We zorgen ervoor dat Amsterdammers met de stad en elkaar verbonden blijven.

Ook zorgen we ervoor dat Amsterdam financieel gezien gezond en wendbaar blijft. We herstellen de algemene reserve, sparen een deel van de erfpachtopbrengsten en lichten met de bestuursopdracht ‘Inzicht in beleid, geld en keuzes’ onze eigen organisatie door, zodat we tijdig kunnen bijsturen als onze financiën daarom vragen.

Met deze Voorjaarsnota zorgen we voor sociale én fysieke verbinding in de stad en maken we de stad én onze financiën toekomstbestendig.

Met vriendelijke groet,
Hester van Buren
Wethouder Financiën

Leeswijzer

In de voorjaarsnota wordt op hoofdlijnen informatie gegeven over de belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren en wordt voor het lopende begrotingsjaar inzicht gegeven in de substantiële beleidsmatige en financiële afwijkingen ten opzichte van de laast vastgestelde begroting. De voorjaarsnota geeft conform de Financiële verordening dus inzicht in:

1. de belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren in de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen;
2. de mutaties van het lopende begrotingsjaar.

De voorjaarsnota laat enerzijds zien welke afwijkingen zich voordoen in 2023 bij het uitvoeren van het beleid dat eerder is vastgesteld. In andere woorden: welke wijzigingen in de begroting er nodig zijn zonder dat sprake is van een aanpassing in het door de raad vastgestelde beleid. Daarbij is het uitgangspunt dat alleen onvermijdelijke mee- en tegenvallers leiden tot een begrotingswijziging want waar nog bijgestuurd kan worden, blijven de vastgestelde budgetten gelden als het kader. Dit betekent ook dat we ervan uitgaan dat de uitvoering van het vastgestelde beleid niet wijzigt en op koers blijft. De voorgestelde begrotingswijzigingen zorgen ervoor dat de beleidsdoelen kunnen worden behaald.

Anderzijds wordt in deze voorjaarsnota inzicht gegeven in de beleidsmatige keuzes die invloed hebben op 2023. Als gevolg van het aanpassen van beleid wordt de begroting gewijzigd. Hierbij kan het gaan om beleidsintensiveringen of -extensiveringen.

De mee- en tegenvallers en de beleidsintensiveringen en -extensiveringen bepalen samen het budgettaire beeld voor 2023. Dit budgettaire beeld, de mutaties in het lopende begrotingsjaar en de bijbehorende toelichtingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.

Hoofdstukken 1 en 2 – De bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

In de bestuurlijke hoofdlijnen geven we een beeld van de bestuurlijke keuzes die ten grondslag liggen aan deze begroting.

In de financiële hoofdlijnen komt de budgettaire situatie aan de orde. Hier zetten wij uiteen met welke autonome ontwikkelingen en inzichten in de uitvoering van de begroting we worden geconfronteerd en welke keuzes zijn gemaakt.

Hoofdstuk 3 – Programma's

De begroting is opgebouwd uit acht genummerde beleidsprogramma's en de programma's A (Algemene dekkingsmiddelen) en B (Bestuur en organisatie).
In hoofdstuk 3 wordt per programma op het niveau van programmaonderdeel aangegeven wat de afwijkingen zijn ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting.

Conform de Financiële verordening worden alleen afwijkingen en wijzigingen in de programmaonderdelen toegelicht die groter zijn dan € 1 miljoen. Afwijkingen en wijzigingen kleiner dan € 1 miljoen worden dus niet specifiek toegelicht, maar tellen wel mee in de totalen.

Bijlage 1 – Verloopstaat reserves

In bijlage 1 zijn de reserves opgenomen. Daarbij is per reserve inzichtelijk gemaakt wat het meerjarige verloop is, inclusief de wijzigingen als gevolg van deze voorjaarsnota.

Bijlage 2 – Verloopstaat voorzieningen

In bijlage 2 zijn de voorzieningen opgenomen. Daarbij is per voorziening inzichtelijk gemaakt wat het meerjarige verloop is, inclusief de wijzigingen als gevolg van deze voorjaarsnota.

Bijlage 3 – Doelenraming

De doelenraming geeft inzicht in de baten en lasten per doel, rekening houdend met de begrotingswijzigingen in de voorjaarsnota. De doelen behoren niet tot het autorisatieniveau van de raad, maar worden ter kennisname beschikbaar gesteld.

1

Bestuurlijke Hoofdlijnen

Bijna een jaar geleden gingen wij van start met de uitvoering van het Amsterdams Akkoord 2022-2026. Daarin staat hoe wij vorm willen geven aan een solidaire en verbonden stad met kansen voor iedereen, aan verantwoorde groei van de stad en aan een duurzame toekomst van ons allemaal. Het coalitieakkoord is opgesteld in een onstuimige en snel veranderende wereld, de Begroting 2023 in een onzekere financiële context. In deze voorjaarsnota geeft het college een overzicht van hoe het gaat met de inkomsten en uitgaven in het lopende jaar en doet het college aan de gemeenteraad voorstellen voor wijzigingen. Het gaat om wijzigingen ten opzichte van de begroting zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 9 november 2022.
Ze worden voor alle programma's in detail toegelicht in hoofdstuk 3. Het meerjarige beeld wordt uitgewerkt richting de Begroting 2024.

Deze voorjaarsnota heeft daarmee een ander karakter dan in eerdere jaren (zie ook de raadsbrief van 29 november 2022). De gemeenteraad besluit bij de voorjaarsnota alleen over de wijzigingen in het lopende jaar. Besluiten over het meerjarig beeld (2024-2027) volgen bij de Begroting 2024. Dan is meer bekend over de hoeveelheid geld die de gemeente van het rijk ontvangt. Het rijk maakt dat bekend in de zogenaamde meicirculaire. Het geld van het Rijk bepaalt in belangrijke mate de financiële ruimte van de gemeente.

Wel geven we in de hoofdlijnen een meerjarige doorkijk. Welke ontwikkelingen in de financiën verwachten we voor de periode 2024 tot en met 2027?
Welke opgaven zien we op ons afkomen? Hoe kunnen we een sociale stad zijn, met kansen voor alle Amsterdammers, ondanks de dreiging van de grote terugval in rijksmiddelen en de oplopende rente? Hoe kunnen we zorgen voor verantwoorde groei van de stad, waarbij we de bestaande stad op peil houden, mensen met elkaar verbonden blijven, nu de bouwkosten en rente stijgen en het rijk ons onvoldoende compenseert voor de groei? Hoe werken we aan een duurzame toekomst en geven we als gemeente het goede voorbeeld met het verduurzamen van onze eigen gebouwen? En hoe zorgen we, ondanks de beperkte financiële ruimte, dat we ook blijven investeren in grootstedelijke sport- en cultuurvoorzieningen?

Daarbij geven we op hoofdlijnen weer aan welke keuzes we denken, bij de Begroting 2024 volgen concrete voorstellen:

- Extra inzet voor de jeugdzorg als tegenwicht voor de bezuiniging van het rijk, zodat de wachtlijsten niet nog verder oplopen en nog meer jongeren in de knel komen;
- Extra middelen om het openbaar vervoer in 2024 op peil te houden, dit vanwege de verwachte bezuinigingen door het GVB;
- Reserveren van geld voor een fietsbrug tussen stadsdeel Noord (en de oostkant van de stad);
- Inpassen van de reserveringen voor het verlengen van de ringlijn naar Havenstad, verlengen van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en het aanleggen van een derde perron op Station Zuid, om Amsterdam bereikbaar en Amsterdammers verbonden te houden. Het gaat om een deel van de benodigde investering;
- Investeringsruimte voor een nieuwe ijshal bij de Jaap Edenbaan, een mobiliteitshub met sportpark op het dak en mogelijkheden voor andere maatschappelijke voorzieningen in Zuidoost, vervangende nieuwbouw en uitbreiding van de sporthallen Zuid en uitbreiding van het Flevoparkbad met een 25 meterbad en doelgroepenbad zodat kinderen en andere Amsterdammers kunnen blijven bewegen. En voor het Nationaal Slavernijmuseum en de renovatie van het Nationaal monument Slavernijverleden OBA Next en een extra zaal voor podiumkunsten en repetities in Zuidoost, verduurzaming en renovatie van het Bijlmer Parktheater en de Nieuwe Meervaart om Amsterdammers te blijven verrijken;
- Extra middelen voor de aanpak van wooncrisis, vluchtelingencrisis en klimaatcrisis;
- Extra middelen voor Amsterdam 750 jaar;
- Extra middelen om intimidatie, discriminatie en geweld tegen LHBTIQ+ Amsterdammers te bestrijden en om seksuele intimidatie en seksueel geweld in de stad tegen te gaan, zowel op straat als online.

We schuiven keuzes niet voor ons uit. Maar we kiezen nu. Dit doen we in het belang van de Amsterdammers en we maken ook duidelijk waar we geen geld aan kunnen besteden: er is helaas geen geld voor nieuwbouw van het Bijlmer Parktheater (wel voor renovatie), niet voor een tweetal zwembaden, voor de sporthallen Strandvliet en voor de renovatie van Paradiso (waaraan we wel bijdragen om geluidsoverlast terug te dringen). Ook zijn keuzes in welke investeringen er in de openbare ruimte plaatsvinden onvermijdelijk. Het complete investeringsportfolio wordt bij de begroting voorgelegd, maar in aanloop daarnaartoe zal op een aantal projecten, zoals de Oranje Loper, al een herijking moeten plaatsvinden.

Meerjarige doorkijk: tekorten dreigen

Een fors positief rekeningresultaat in 2022 (€ 196 miljoen) en een nabetaling op de coronacompensatie (€ 75 miljoen) zorgen voor een positief beeld voor 2023. Maar het meerjarig beeld blijft somber. In de Begroting 2023 was sprake van een structureel tekort vanaf 2026 van € 90 miljoen. Een terugval in rijksmiddelen is de oorzaak. Inmiddels is het tekort voor 2026 door het rijk gedeeltelijk gedempt, maar vanaf 2027 blijft het 'ravijn' bestaan en wordt het dieper. We wachten op uitsluitsel van het rijk over dit 'ravijn'. Het is de bedoeling dat er een nieuwe financieringssystematiek komt voor de gemeenten, maar hoe dat vorm gaat krijgen en per wanneer was – en is – nog niet duidelijk. De Voorjaarsnota 2023 van het kabinet laat zien dat het rijk weliswaar geld vrijmaakt voor gemeenten vanaf 2027 maar dat is bij eerste beschouwing onvoldoende om het ravijn te dempen. De precieze impact van de Voorjaarsnota 2023 van het kabinet wordt duidelijk in de meicirculaire en wordt daarom meegenomen in aanloop naar de Begroting 2024.

Het financiële beeld verslechtert, mede door de stijgende rente en de inflatie. Toch willen we bij de Begroting 2024 – met behulp van het positieve rekeningresultaat – incidenteel ruimte vrij maken om een aantal grote knelpunten aan te pakken. De belangrijkste zaken lichten we hieronder toe.

Knelpunten aanpakken

Met het principeakkoord met het rijk over de jeugdzorg is er eindelijk meer duidelijkheid over de middelen voor de jeugdzorg. Er wordt nog steeds bezuinigd, maar minder dan voorgenomen. We willen met ingang van 2024 jaarlijks € 4 miljoen meer uittrekken voor de Jeugdzorg als tegenwicht voor de rijksbezuinigingen en eenmalig € 10 miljoen om de wachtlijsten in de jeugdzorg terug te dringen. Daarnaast gaan we schuiven binnen het bredere programma om de gevolgen van de bezuinigingen te beperken.

Het college wil in totaal € 10 miljoen extra uittrekken voor de aanpak van de wooncrisis. Met een Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting willen we alle middelen aangrijpen om deze wooncrisis het hoofd te bieden. De aanpak is gericht op de hele woningmarkt: op nieuwbouw en op bestaande bouw, en in alle prijssegmenten. Het gaat om meer dan alleen een woning: het gaat ook over woningkwaliteit en over leefbaarheid in wijken en buurten. Veel huisvestingsproblemen grijpen in elkaar en zijn complex. Dat vraagt om een bredere blik om betaalbaarheid, kwaliteit en leefbaarheid te verbeteren.

Het college is voornemens een bijdrage te leveren van maximaal € 7,5 miljoen om het ov voor de stad in 2024 op peil te houden. Alle Amsterdammers moeten gebruik kunnen blijven maken van aantrekkelijk en betrouwbaar openbaar vervoer en moeten overal in de stad kunnen komen, of dat nu bij hun oma in Noord is of die vriend in Zuidoost. Openbaar vervoer verbindt mensen en openbaar vervoer verbindt de stad. Het openbaar vervoer zit echter nog steeds in zwaar weer, onder andere door het teruglopen van reizigersinkomsten en toegenomen energiekosten. Het GVB verwacht in 2024 maatregelen in het ov-netwerk te moeten nemen om daarmee € 8-10 miljoen te besparen; dat leidt tot minder lijnen en lagere frequenties. We gaan in gesprek met de Vervoerregio Amsterdam en het GVB over de inzet van het extra geld en de dienstregeling die het GVB daarmee in 2024 kan aanbieden. Het college zet daarbij in op het beschikbaar houden van een goed en betrouwbaar netwerk in 2024. We hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor de stadsdelen buiten de ring en boven het IJ. Ondertussen is Amsterdam in gesprek met de Vervoerregio over de nieuwe concessieperiode, vanaf 2025, om ook dan goed openbaar vervoer in de hoofdstad te kunnen blijven bieden.

Extra middelen zijn de komende jaren nodig voor de opvang van vluchtelingen. Het college wil hiervoor de komende periode een bedrag oplopend tot € 9 miljoen per jaar reserveren. Amsterdam wil een barmhartige stad zijn voor hen die het kwetsbaarst zijn, nergens meer naar toe kunnen en hulp nodig hebben. Dit betekent dat 'nieuwkomers' opvang moeten krijgen, en daarnaast zo snel mogelijk perspectief op werk, woning en een volwaardige plek in de samenleving. De landelijke ontwikkelingen zorgen dat het beroep op de gemeente Amsterdam en de gemeentelijke organisatie toeneemt. Bij de Begroting 2024 worden scenario's hiervoor uitgewerkt en willen we extra middelen ter beschikking stellen.

Het college wil in de periode 2023-2026 € 2 miljoen extra geld uittrekken om intimidatie, discriminatie en geweld tegen LHBTIQ+ Amsterdammers te bestrijden en om seksuele intimidatie en seksueel geweld in de stad tegen te gaan, zowel op straat als online. Amsterdam is een vrije stad waar elke Amsterdammer zich veilig moet voelen.

We gaan € 300 miljoen reserveren voor de schaalspronginvesteringen, hiervoor gaan we sparen binnen het Vereveningsfonds, zetten we de reserve Zuidas en de reserve Erfpacht in. Een uitgewerkt voorstel ligt voor bij de Begroting 2024. In november 2022 hebben rijk en regio afspraken gemaakt over een gezamenlijke investering van bijna € 5,5 miljard voor het doortrekken Noord/Zuidlijn, het sluiten van de Ringlijn en het oplossen van het tekortvoor Zuidasdok. De gemeente Amsterdam draagt € 600 miljoen

bij aan de regionale bijdrage van in totaal € 1.366 miljoen. Goede ov-verbindingen zijn noodzakelijk om tot 2050 325.000 woningen (175.000 tot 2030) en 270.000 banen (140.000 tot 2030) te kunnen realiseren in de Metropool Regio Amsterdam (MRA). Om de Amsterdamse bijdrage aan deze projecten te bekostigen vindt het college het verstandig vroegtijdig en gedoseerd de benodigde middelen te reserveren. Een deel van de Amsterdamse bijdrage voor het hele pakket van € 600 miljoen wordt bekostigd uit de reeds opgebouwde reserve voor Zuidasdok.

Om vanuit het vereveningsfonds te kunnen bijdragen aan de schaalspronginvesteringen en tegelijkertijd een gezond vereveningsfonds te behouden, wil het college de extra structurele onttrekking van € 20 miljoen uit het vereveningsfonds, waartoe is besloten in het coalitieakkoord, terugdraaien.
Het college wil een hogere bijdrage vragen van toeristen en stelt voor om te beginnen met een verhoging van de vaste voet met € 1 en het variabele tarief met 1%. Dit leidt tot een stijging van de belastinginkomsten met circa € 30 miljoen.

Als onderdeel van de aanpak Binnenstad wordt al ingezet op een schonere binnenstad. Het college gaat extra inzetten op afvalinzameling en reiniging in Zuidoost, Nieuw-West en Noord en daarnaast op de kwaliteit van de openbare ruimte in Noord.

Bezoekers zijn en blijven welkom in de stad, maar dat mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid in de stad en van Amsterdammers. Bij de Begroting 2024 zal een besluit worden genomen over de inzet van de toeristenbelasting als instrument om het toerisme te reguleren en de leefbaarheid te verbeteren. Parallel aan deze voorjaarsnota wordt het onderzoek naar effect van verhoging van de toeristenbelasting aan de raad voorgelegd, inclusief een aantal scenario's.

De stad maken we samen. Op 27 oktober 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. Juist in lastige tijden is vieren belangrijk. Daarom trekken we in totaal € 11 miljoen extra uit voor het vieren van Amsterdam 750. We zetten met behulp van Amsterdams talent in op nieuwe verbintenissen, dierbare herinneringen én blijvende nalatenschappen met bijzondere aandacht voor de jonge generatie aan wie we de stad doorgeven.

Bestuursopdracht inzicht in beleid, geld en keuzes

De dreigende tekorten in 2027 vragen om een wendbare begroting, nieuwe ambities vragen om keuzes. Vorig jaar zijn we de bestuursopdracht inzicht in beleid, geld en keuzes gestart, mede om voorbereid te zijn op het mogelijke structurele tekort. Met de bestuursopdracht wil het college betere sturingsmogelijkheden krijgen op de gehele begroting. Dit is een wens die ook in de raad leeft. De inzichten uit de bestuursopdracht moeten ons helpen om bij te kunnen sturen als de financiën daarom vragen. De bestuursopdracht verloopt via drie sporen: meer inzicht in de exploitatiebegroting, de investeringen en de scenario's voor de schuldontwikkeling.
Bij de Voorjaarsnota 2024 is er meer inzicht in alle drie de sporen van de bestuursopdracht, en kunnen op basis daarvan integrale keuzes gemaakt en met de raad besproken worden.

Kader voor verantwoorde schuldontwikkeling

Geld lenen schept de ruimte om grote investeringen te doen, die van belang zijn voor de stad Amsterdammers helpen en daarmee hun waarde in de toekomst bewijzen. Als de rentelasten stijgen, kunnen hoge schulden ook een risico voor de begroting van de gemeente vormen. Het bepalen van een verantwoorde schuldlimiet is een afweging tussen beide belangen. Op 22 maart heeft u de scenario's over schuldontwikkeling ontvangen.

Het college wil de hoogte van de schuld voor erfpacht (erfpachtschuld) loskoppelen van de schuld voor overige investeringen (standaardschuld). De beide soorten schuld zullen apart worden beheerst. Dit geeft ruimte om de schuld desgewenst te laten stijgen. Onze belangrijkste financiers (BNG Bank en NWB) delen dit inzicht.

Investeren in verantwoorde groei en een duurzame toekomst

Met een stad die volop ontwikkeling is de Amsterdamse investeringsopgave is groter dan ooit en de ambities zijn groot. We willen 7.500 woningen per jaar bouwen in complete en goed bereikbare gebieden, we hebben grote opgaven rondom verduurzaming en het wegwerken van achterstalligheid in onze bruggen en kades. Gelijktijdig loopt Amsterdam tegen de grenzen van de investeringscapaciteit aan. Niet alleen de financierbaarheid van investeringen, maar ook de betaalbaarheid en de uitvoerbaarheid zijn knellend. Scherpe keuzes zijn daarom nodig, en die keuzes zullen impact hebben op de stad.

Om die keuzes te kunnen maken is meer inhoudelijk inzicht in de investeringen nodig. In het kader van de bestuursopdracht zijn we gestart met een traject om dit inzicht te krijgen, waaronder het inzicht in de investeringen voor instandhouding en duurzaamheid en uitvoerbaarheid. Net als het traject inzicht in de begrotingsruimte wordt dit traject bij de Voorjaarsnota 2024 afgerond.

Voor de Begroting 2024 stellen we voor om de investeringsruimte vast te stellen op het niveau van het gemiddelde van de investeringsruimte van de jaren 2022 tot en met 2026, en deze te indexeren. Amsterdam investeert daarmee meer dan ooit in haar openbare ruimte om noodzakelijke verbeteringen en vervangingen te doen aan onze pleinen, parken, kades en (water)wegen. Tegelijk staat het onderhoud van de stad wel onder druk en moeten er bij de begroting keuzes worden gemaakt over investeringen in de openbare ruimte behorende bij de groei van de stad.
Daarnaast stelt het college voor om de investeringsruimte te verhogen voor een aantal specifieke opgaven, waarvoor de inhoudelijke keuzes in beeld zijn, en waarmee we niet willen wachten tot de volgende voorjaarsnota. Op die keuzes gaan we hierna verder in.

Keuzes over beeldbepalende investeringen

We hebben onszelf eerder tot doel gesteld om bij deze voorjaarsnota wel keuzes te maken over een aantal grote, beeldbepalende ambities. Dit omdat duidelijk is dat we meer ambities hebben dan we in de komende periode waar kunnen maken. Keuzes om projecten te schrappen of in de koelkast te plaatsen zijn noodzakelijk maar ook altijd pijnlijk. Maar veel projecten in de lucht houden is kostbaar zowel in termen van geld als uitvoeringscapaciteit. Bovendien willen Amsterdammers en partners weten waar ze aan toe zijn. Het college wil deze helderheid daarom zo snel mogelijk geven.

We reserveren € 100 miljoen binnen de reserve erfpacht voor de aanleg van een fietsbrug over ’t IJ aan de oostkant van de stad. Een goede verbinding met Noord vindt het college van groot belang, voor de huidige bewoners en voor de toekomstige ontwikkeling van dit deel van de stad. Daarom wil het college kiezen voor een fietsbrug over het IJ. Met het voorstel om nu € 100 miljoen voor de brug te reserveren zet Amsterdam een grote stap richting de realisatie ervan.
Om de resterende € 200 miljoen bij elkaar te krijgen, gaan we de komende tijd verder in gesprek met onze partners. want zonder onder hen kunnen we de brug niet aanleggen. Ook met het rijk gaan we in gesprek. Een fietsbrug is verbonden aan het realiseren van de grote woningbouwopgave waar de regio voor staat.

Verder wil het college de investeringsruimte in de periode 2023-2027 € 150 miljoen verhogen om de panden die de gemeente zelf in eigendom heeft verder te verduurzamen en brandveiliger te maken.
Op dit moment telt de gemeentelijke vastgoedportefeuille ongeveer 475 panden in eigendom die nog niet volledig aan de duurzaamheidsdoelstellingen voldoen, waaronder eigen huisvesting energieneutraal en aardgasvrij in 2030. We willen als gemeente voorgaan en het goede voorbeeld geven in de duurzaamheidstransitie waar we als stad en samenleving voor staan.

De Smart Mobility Hub (SMH) is een mobiliteitshub nabij de Johan Cruijff Arena met op het dak een open sportpark van 4 hectare voor diverse sporten in een parkachtige omgeving. In de plint van het gebouw zullen maatschappelijke en commerciële voorzieningen gehuisvest worden, waaronder de opvang voor winterkouderegeling (circa 100 bedden). Het gebouw fungeert ook als energie- en klimaatbuffer voor de omliggende gebieden (nieuw te bouwen circa 500.000 m^2 woonprogramma). Door de SMH wordt 12 hectare vrijgespeeld voor de ontwikkeling van andere functies waaronder wonen. De SMH is noodzakelijk voor de ontwikkeling van De Nieuwe Kern. Om de SMH in totaliteit mogelijk te maken, is voor het mobiliteitsdeel extra investeringsruimte van € 57 miljoen noodzakelijk. Het mobiliteitsdeel van de SMH is ook een forse investering om Zuidoost beter aan te laten sluiten op de stad, zowel fysiek als sociaal-maatschappelijk. De planvorming is bovendien al in een zeer vergevorderd stadium. Daarom wordt voorgesteld hiervoor extra investeringsruimte beschikbaar te stellen.

Ook binnen de grote beeldbepalende maatschappelijke voorzieningen (de ‘specials’) is het duidelijk dat keuzes gemaakt moesten worden. Bij die keuzes is breder gekeken en in sommige gevallen uitgegaan van versoberingen in programma en architectonische kwaliteit. Op die manier worden zoveel mogelijk belangrijke voorzieningen, zij het wellicht in iets andere vorm, voor de stad en haar inwoners gerealiseerd.

Het college geeft prioriteit aan de volgende projecten en reserveert daarvoor investeringsruimte:
- Nationaal slavernijmuseum
- Uitbreiding van het Flevoparkbad met een nieuw 25 meterbad en een doelgroepenbad met zorg
- Vervangende nieuwbouw en uitbreiding van de Sporthallen Zuid
- Nieuwe Meervaart
- Renovatie en verduurzaming Bijlmer Parktheater
- OBA Next en een extra zaal voor podiumkunsten en repetities in Zuidoost
- Vervangende nieuwbouw en verduurzaming huidige ijshal Jaap Edenbaan

Het college kiest ervoor om de volgende projecten niet (met gemeentelijke middelen) te doen: trainingshal Jaap Edenbaan, sporthallen Strandvliet, de renovatie en uitbreiding van Paradiso, nieuwbouw Bijlmer Parktheater (wel renovatie).
De zwembaden Zuidwestflank en Strandeiland worden voorlopig in de koelkast gezet.

Binnen de investeringsruimte voor de specials Maatschappelijke Voorzieningen (beeldbepalende maatschappelijke voorzieningen) wordt € 22,5 miljoen vrijgemaakt voor duurzaamheidsinvesteringen. De investeringsruimte voor specials wordt daarnaast voor ditzelfde doel met € 10 miljoen verhoogd. Er wordt op termijn € 50 miljoen vrijgemaakt om de specials verder te verduurzamen, om de renovatie van het Bijlmer Parktheater mogelijk te maken en om een extra zaal voor podiumkunsten en repetities in Zuidoost te realiseren, mogelijk in combinatie met de OBA Next. Ook willen we geld uittrekken voor de renovatie van het Nationaal monument Slavernijverleden.

Vormgeven aan een solidaire en verbonden stad met kansen voor iedereen, aan verantwoorde groei van de stad en aan een duurzame toekomst van ons allemaal.
Dit was het voornemen van dit college bij de start een jaar geleden. Deze voorjaarsnota is een volgende stap in het realiseren van dat voornemen.

2

Financiële Hoofdlijnen

De financiële hoofdlijnen geven een overzicht van de budgettaire gevolgen van de besluitvorming in de voorjaarsnota. Ook gaan we in op onze inzet om zo flexibel mogelijk te kunnen inspelen op de financiële uitdagingen om ons heen. In de basis staat voorop dat de continuïteit van de gemeentelijke taken en dienstverlening is gewaarborgd, zowel in de nabije als in de verdere toekomst.

We geven een actualisatie van het beeld in de Begroting 2023. Daarmee bieden we inzicht in de uitvoering van de begroting in het lopende jaar. Het is de eerste keer dat we het financiële deel van de voorjaarsnota op deze manier, als enkeljarige uitvoeringsnota, hebben opgesteld. In de wijziging van de financiële verordening van 1 maart is dit opgenomen. Bij de begroting volgt het meerjarige beeld, waarin dan de meest recente ontwikkelingen verwerkt zijn, zoals de meicirculaire van het gemeentefonds.

De focus van deze financiële hoofdlijnen ligt dus – in lijn met de rest van de voorjaarsnota – op het huidige jaar. Als een verandering in een onderdeel van het financiële beeld in 2023 ook meerjarige effecten heeft, lichten we die toe in de tekst. De toelichting is beknopt en bedoeld om alvast de richting te laten zien die bij de Begroting 2024 verwacht kan worden. De raad stelt bij deze voorjaarsnota alleen de budgettaire wijzigingen in 2023 vast. In hoofdstuk 3 is gedetailleerd terug te vinden welke begrotingsaanpassingen zich in 2023 voordoen in de programma's.

2.1 Opgavegericht en wendbaar

Opgavegericht en wendbaar zijn kernbegrippen voor onze inzet voor Amsterdam. Daarmee zijn het ook de kernbegrippen voor de begroting en specifiek deze voorjaarsnota. Om doelgerichte sturing daarop te bevorderen, geven we daar invulling aan via de programma's in de begroting.

Om de continuïteit te kunnen garanderen is het van belang dat de begroting sluit, de baten en lasten op de korte termijn én op de lange termijn in evenwicht zijn, de begroting voldoende flexibel is om in te kunnen spelen op nieuwe opgaven en voldoende ruimte heeft om schokken op te vangen. De coronapandemie was zo'n schok. Een substantieel deel van onze eigen inkomsten viel weg. Toch konden we aan onze schuldverplichtingen blijven voldoen en de publieke taken en voorzieningen blijven uitvoeren omdat de algemene reserve ruimte bood om de tegenvallers op te vangen. We waren in staat om opgavegericht en wendbaar te reageren op deze uitzonderlijke situatie, ook in financiële zin.

Nu het rijk de structurele financiering van de gemeenten heeft bevroren op een verlaagd niveau, komt de begroting niet vanzelf weer op een stabiel pad. We kijken aan tegen een structureel tekort van € 90 miljoen dat verder zal oplopen, door tegenvallers zoals de stijgende rente die we voor onze leningen moeten betalen en achterblijvende compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht om een sluitende begroting op te leveren. We rekenen op het rijk om ons minimaal op het niveau te financieren dat we gehad zouden hebben zonder het 'ravijn'. Net voor de publicatie van onze voorjaarsnota heeft ook het rijk hun Voorjaarsnota 2023 gepubliceerd. Hoewel de exacte gevolgen voor gemeenten pas inzichtelijk worden middels de meicirculaire, is het beeld dat dat dit onvoldoende is om het ravijn te dempen. We zullen zelf maatregelen moeten nemen om meer stabiliteit in de begroting te krijgen. Dat zal onze toezichthouder, de provincie, ook van ons verwachten. De inzichten uit de bestuursopdracht 'Inzicht in beleid, geld en keuzes' zullen de sturing op de begroting verbeteren en leiden tot integrale besluitvorming die de opgaven ondersteunt waarvoor we staan. Dit voorzien we voor het voorjaar 2024. In deze Voorjaarsnota 2023 zetten we de eerste stap met het kader voor de schuldontwikkeling.

Kader schuldontwikkeling

Een hoge schuldenlast kan leiden tot inflexibiliteit en minder mogelijkheden om de opgaven te realiseren doordat de rentebetalingen oplopen. Zeker in een periode waarin de rentepercentages stijgen. Tegelijkertijd kan geld lenen de ruimte scheppen om grote investeringen te doen, die hun waarde in de toekomst bewijzen. Het bepalen van een verantwoorde schuldlimiet is een afweging tussen beide belangen.

De actuele schuld bedraagt € 6,7 miljard en is hiermee gelijk aan de schuld eind 2022. Gedurende de rest van 2023 zal de schuld naar verwachting nog maar beperkt stijgen en komt hiermee lager uit dan begroot. Bij de Begroting 2024 maken we een nieuw meerjarenbeeld van de schuldontwikkeling.

We hebben als onderdeel van de bestuursopdracht Inzicht in beleid, geld en keuzes onderzocht wat een wenselijk kader voor de schuldontwikkeling kan zijn. In de raadsinformatiebrief van 22 maart 2023 zijn de overwegingen en scenario's van dit traject toegelicht. We stellen voor om op de twee samenstellende delen van de schuld, de 'standaard' schuld en de erfpachtschuld, apart te sturen. Bij de standaardschuld gaat het om alle rendabele en onrendabele investeringen exclusief erfpacht. Daarvoor blijft een plafond bestaan zoals dat er nu ook is maar wordt het schuldkader in de komende jaren minder knellend voor de investeringsopgave. De begrenzing komt dan meer vanuit de betaalbaarheid en de realiseerbaarheid, de twee andere 'lenzen' die in het investeringsstelsel centraal staan. Voor de betaalbaarheid gaat het er om of er voldoende begrotingsruimte is om de afschrijvingen, rente, beheer en onderhoudskosten van de investeringen te kunnen betalen. Voor de realiseerbaarheid is van belang of het mogelijk is om de geplande investeringen volgens de planning uit te voeren.

Investeringen in de domeinen Openbare ruimte en mobiliteit (ORM), Maatschappelijke voorzieningen (MV) en Bestuur, organisatie en overig (BOO) dragen bij aan de standaardschuld. We willen deze investeringen (rendabel en onrendabel) integraal afwegen onder een plafond voor de realisatie dat zich tussen de 90 en 130% schuldquote beweegt. De schuldquote berekenen we door de schuld te delen op het begrotingstotaal. De provincie heeft als onze toezichthouder een signaalwaarde voor de schuld afgegeven: een schuldquote lager dan 90% geldt als voldoende en hoger dan 130% als onvoldoende. Voor de meerjarenperiode richten we ons met 110% op het midden daarvan.

Daarnaast gaan we vanaf 2023 de hogere canonopbrengsten van de erfpacht sparen, dat wil zeggen de meeropbrengsten ten opzichte van de huidige raming. Deze voegen we toe aan de reserve schuldontwikkeling om zo eigen vermogen op te bouwen en minder te hoeven financieren met vreemd vermogen. Zo zorgen we er op de lange termijn voor dat de schuld niet blijft stijgen. Dit is van belang omdat op erfpacht niet afgeschreven wordt. Bij groei van de stad door woningbouw blijft anders het schuldniveau stijgen.

We willen het inzicht vergroten in de relatie tussen de woningbouwproductie en de bijbehorende vervolginvesteringen om tot een verantwoorde groei van de stad te komen. Een langjarig portfolio voor de woningbouwproductie is een voorwaarde om de inpasbaarheid van vervolginvesteringen te kunnen verzekeren.

Harmonisatie van de indexering

Bij de Begroting 2024 zullen we een voorstel doen om de indexering van de lokale heffingen te harmoniseren. Dit betekent dat de belastingen en de tarieven zoveel mogelijk op eenzelfde wijze aan de loon- en prijsontwikkelingen worden aangepast. Nu gebruiken we daarvoor verschillende indexen op verschillende momenten, of indexeren we beperkt of helemaal niet. Dit is vaak historisch zo gegroeid. Uiteindelijk leiden deze verschillen ertoe dat de inkomsten en uitgaven met elkaar uit de pas gaan lopen en de bestedingskracht van de begroting afneemt. Door eenduidigheid in de indexering wordt de begroting stabieler en de gemeente voorspelbaarder voor onze inwoners en bedrijven.

Besparing reserves

In het coalitieakkoord is in 2023 een besparing opgenomen van € 30 miljoen op de reserves. Om hier invulling aan te geven hebben we de egalisatiereserves van enige omvang inhoudelijk beoordeeld. We willen de ombuiging realiseren door de reserve frictiekosten en de egalisatiereserve Inkomen en conjunctuur beide voor € 10 miljoen te laten vrijvallen en de toevoeging aan de reserve Xaas te verlagen met € 10 miljoen. Uit de beoordeling van de reserves blijkt dat deze besparing verantwoord is, gelet op de stand en rekening houdend met de voorziene ontwikkeling van deze reserves.

2.2 Het financiële beeld

Het financiële beeld van deze voorjaarnota laat een groot positief saldo zien. Het fors positieve rekeningresultaat (€ 196,2 miljoen), de verwachte coronacompensatie (€ 74,5 miljoen) vanuit het rijk en de bijstelling van de raming van de toeristenbelasting (€ 20 miljoen) geven ruimte om incidentele tegenvallers en beleidsintensiveringen in 2023, maar ook in de jaren erna te dekken. Structureel is die ruimte er niet; het structurele tekort loopt bij ongewijzigd beleid zelfs verder op. De dreigende tekorten vragen om een wendbare begroting. Het positieve saldo wordt daarom gedoteerd aan de algemene reserve om bij de Begroting 2024 in te zetten, in de eerste plaats om de incidentele tekorten in de meerjarenperiode op te lossen.

In onderstaande tabel 1 staan de saldorelevante ontwikkelingen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde Begroting 2023.

De tabel bestaat uit de volgende onderdelen:
- Het beginsaldo
- Ontwikkelingen in het algemene beeld
- Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's
- Investeringen
- Kasschuiven
- Algemene reserve

Tabel 1 Financieel overzicht 2023

	I/S	2023
1. BEGINSALDO		
Saldo Begroting 2023	S	0,0
2. ONTWIKKELINGEN IN HET ALGEMENE BEELD		
Gemeentefonds	S	37,3
Grondslageffect voormalige SMF-uitgaven (nominaal)	S	-3,9
Ontwikkeling dividenden	I/S	-58,1
Ontwikkeling belastingen	S	24,0
Ontwikkeling parkeren	S	5,1
Rente	S	-1,0
Erfpachtresultaat	S	-0,9
Correctie amendementen Begroting 2023	S	-4,5
EU-subsidies (ombuiging coalitieakkoord)	S	-10,0
Jaarafsluiting 2022	I	196,5
Eindejaarsmarge (saldo van plussen en minnen)	I	-26,2
3. ONTWIKKELINGEN IN DE BELEIDSPROGRAMMA'S		
Totaal	I/S	-43,9
4. INVESTERINGEN		
Actualisatie kapitaallasten investeringen	S	-2,6
5. KASSCHUIVEN		
Totaal kasschuiven	I	9,8
SALDO Voorjaarsnota 2023		**122**
6. ALGEMENE RESERVE		
Toevoeging aan de algemene reserve		-122
EINDSALDO Voorjaarsnota 2023		**0**

1. Beginsaldo

Saldo Begroting 2023

Het startpunt van de Voorjaarsnota 2023 is de vastgestelde Begroting 2023, dus inclusief de aangenomen amendementen bij de behandeling van de begroting.

2. Ontwikkelingen in het algemene financiële beeld

Het beeld van 2023 is heel positief. Dit komt met name door het fors positieve rekeningresultaat uit het Jaarverslag 2022, de coronacompensatie vanuit het rijk en de ramingsbijstelling van de toeristenbelasting. Voor de jaren 2024 – 2027 ziet het beeld er echter anders uit, de ontwikkelingen in de algemene dekkingsmiddelen resulteren in een verslechtering voor de jaren 2024 – 2027, en daarmee ook een toename van het structurele tekort. Dit komt met name door lagere inkomsten uit onze gemeentefondsuitkering in de decembercirculaire 2022 en een stijging van de verwachte rentelasten.

Gemeentefonds

Het grootste deel van onze inkomsten ontvangen we uit het gemeentefonds. Ieder jaar worden er door het rijk drie circulaires gepubliceerd (de meicirculaire, de septembercirculaire en de decembercirculaire) waarin wordt aangegeven wat de ontwikkeling is van het gemeentefonds. Op basis van deze circulaires wordt duidelijk wat de gevolgen zijn voor de uitkering die Amsterdam ontvangt uit het gemeentefonds.

In de Begroting 2023 is sprake van een structureel tekort vanaf 2026 van € 90 miljoen. De oorzaak van dit tekort ligt in de terugval van onze gemeentefondsuitkering van 2025 op 2026 –het bekende 'ravijn'. Het rijk heeft het ravijn naderhand (in de septembercirculaire, die verscheen na de indiening van de begroting bij de raad) goeddeels verschoven naar 2027. De grootste oorzaak hiervan is dat de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 niet meer meegroeien met de rijksuitgaven, maar zijn vastgeklikt op een vast bedrag ten opzichte van 2022.
Een neveneffect hiervan is dat de grondslag voor de vergoeding uit het gemeentefonds voor de nominale ontwikkelingen ook daalt vanaf 2026. Dat leidt ertoe dat we geen structureel sluitende begroting kunnen presenteren.

De septembercirculaire en de decembercirculaire worden voor het jaar 2023 verwerkt bij deze voorjaarsnota en voor de jaren 2024 en verder in de Begroting 2024. In de Begroting 2023 is al rekening gehouden met het (loon en prijs) accres dat we in de septembercirculaire zouden ontvangen. De verwachting kwam redelijk overeen met het daadwerkelijke accres. Tegelijkertijd zit er in de septembercirculaire echter een forse tegenvaller vanwege de hoge WOZ-waarden van Amsterdam. Ook het effect van de decembercirculaire is een tegenvaller in onze algemene middelen.

Door de coronacrisis liepen de inkomsten van Amsterdam sterk terug, voornamelijk op het gebied van parkeer- en toeristenbelasting. Het rijk heeft toegezegd gemeenten voor de jaren 2020 en 2021 reëel te compenseren voor gederfde inkomsten. In totaal ontvangt Amsterdam in de komende meicirculaire daarom € 114,5 miljoen aan compensatie voor gederfde inkomsten in 2020 en 2021. Hiervan is, in lijn met eerdere afspraken, € 40 miljoen gereserveerd voor de verwachte derving van parkeerinkomsten. Per saldo leidt dit bij deze voorjaarsnota dus tot het positief effect van € 74,5 miljoen.

Het negatieve beeld van de gemeentefondsuitkering in 2023 slaat door de toegezegde coronacompensatie om naar een positief effect van € 37,2 miljoen. Dit effect verwerken we in deze voorjaarsnota. Het effect voor 2024 en verder wordt op basis van de dan actuele inzichten in de Begroting 2024 verwerkt.

Aanpassing grondslag loon- en prijsontwikkeling (nominaal)

Tot en met 2022 werden de uitvoeringskosten voor straat-, fiets- en garageparkeren en de ontwikkeling van de stedelijke mobiliteitsprojecten opgevangen door de parkeeropbrengsten. De nominale ontwikkeling van deze kosten werd daarom niet gedekt uit de algemene dekkingsmiddelen.

Bij Begroting 2023 is besloten om, vanaf boekjaar 2023, het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) op te heffen en de parkeeropbrengsten over te hevelen naar de algemene dekkingsmiddelen. Met het opheffen van het SMF is het gesloten systeem komen te vervallen.

Vanaf deze voorjaarsnota lopen de kosten voor inning en handhaving van parkeren en het programmabudget stadsverbetering en stadsbehoud (onderdeel van programma 2) mee in de jaarlijkse systematiek voor de indexering van de uitgaven.

Ontwikkelingen dividenden

De actualisatie van de dividendinkomsten laat voor 2023 een forse min van € 58,1 miljoen zien. De voornaamste reden is dat we de wijze van ramen van het dividend van het Havenbedrijf in lijn brengen met onze overige deelnemingen.

Conform het BBV begroten en verantwoorden we dividenden van deelnemingen in het jaar waarin we ze ontvangen. Voor dividenden van het Havenbedrijf volgen we sinds de verzelfstandiging een afwijkende lijn. Daar begroten en verantwoorden we in het jaar waarop het dividend betrekking heeft.

Dat levert een praktische complicatie en een verslaggevingstechnisch bezwaar op. De praktische complicatie houdt in dat een ongelukkige samenloop met ons jaarrekeningproces optreedt. De jaarlijkse algemene vergadering waarin de winstuitkering wordt vastgesteld, vindt plaats in de laatste dagen voor publicatie van ons jaarverslag (en dat betekent dat ons jaarverslag tot het laatste moment in beweging blijft).

Het verslaggevingstechnische bezwaar zit erin dat we worden geacht voor gelijke activa een gelijk afschrijvingsregime te hanteren. Na deze aanpassing hanteren we dus conform BBV voor alle deelnemingen dezelfde wijze van ramen en verantwoorden van het dividend. Gevolg van deze aanpassing is dat we in 2023 geen dividend van het Havenbedrijf verantwoorden, wat een tegenvaller van € 56,7 miljoen betekent.

Daarnaast hebben we te maken met een andere, veel kleinere, tegenvaller. De geraamde dividenden van Alliander zijn door de oplopende investeringen en de toenemende kosten aan onder meer TenneT en de zogeheten netverliezen die optreden bij het vervoer van elektriciteit verlaagd. Hogere energieprijzen zorgen ervoor dat de netverliezen duurder worden.

Belastingen

Het geactualiseerde beeld van de autonome ontwikkeling van de belastinginkomsten leidt tot aanpassingen in de ramingen van de onroerende zaakbelasting (OZB), de toeristenbelasting en de vermakelijkhedenretributie (VMR).

Dit geldt ook voor de geraamde inkomsten uit de reclamebelasting, die we dit jaar voor het eerst heffen.

De raming voor de OZB stellen we aan de hand van de laatste inzichten naar boven bij met ongeveer € 8 miljoen in 2023. De bezoekerseconomie herstelt zich sneller dan we verwachtten. Dit zorgt voor een verhoging van de verwachte inkomsten over 2023 voor zowel de toeristenbelasting als de VMR, met respectievelijk € 20 miljoen en ruim € 1 miljoen.

De opbrengsten van de reclamebelasting blijven achter bij de raming, wat voor 2023 neerkomt op een negatieve aanpassing van € 5,1 miljoen.

Parkeren

De opbrengsten uit straatparkeren zijn tegen het licht gehouden voor de Voorjaarsnota 2023. Waar afgelopen jaar nog sprake was van lagere inkomsten als gevolg van coronamaatregelen ligt dat in 2023 niet in de lijn der verwachtingen. Daarnaast stijgen de parkeerinkomsten door de maatregelen in de Parkeerverordening 2023. Zo is het tarief voor naheffingsaanslagen verhoogd en is het 10-centtarief op een aantal plaatsen vervangen door het reguliere tarief. Dit leidt per saldo tot een positief effect van € 5,1 miljoen in 2023.

Rente

In het afgelopen jaar is de rente sterk gestegen. In de Begroting 2023 was hier al rekening mee gehouden. De rekenrente voor nieuw aan te trekken langlopende leningen is toen verhoogd naar 2,75%. Dat zorgde voor een tegenvaller oplopend naar € 50 miljoen in 2026.

Inmiddels staat de marktrente voor langlopende leningen aan gemeenten op 3,25%. Dit geldt zowel voor kortlopende – als langlopende leningen. Vanwege de zeer vlakke rentecurve liggen deze niveaus dicht bij elkaar.

Er is momenteel € 6,4 miljard aan langlopende leningen afgesloten tegen een vaste rente van gemiddeld 1%. Hierdoor werkt het effect van de rentestijging op de totale externe schuld vertraagd door. Het gemiddelde rentepercentage over de schuld stijgt stapsgewijs naar 2,2% in 2027. In de jaren daarna zal onze gemiddelde rente, bij ongewijzigde omstandigheden, verder oplopen tot uiteindelijk 3,25%.

De actualisatie van de rente zorgt voor een kleine tegenvaller van € 1 miljoen in 2023, maar loopt bij ongewijzigde omstandigheden verder op tot ruim 30 miljoen in 2027. Het effect voor 2024 en verder wordt op basis van de dan actuele inzichten in de Begroting 2024 verwerkt.

Erfpacht

Per saldo leiden de wijzigingen tot een negatief effect van € 0,9 miljoen (2023). Dit wordt veroorzaakt door hogere kosten voor informatievoorziening door vernieuwing en verplaatsing van het bestaande ICT-landschap. Het onderliggende erfpachtresultaat verbetert in 2023. Dit is vooral het gevolg van de canonindexering die hoger is dan waarvan in de Begroting 2023 werd uitgegaan. Daarnaast wordt er verhoudingsgewijs meer gekozen voor afkoop en minder voor jaarlijkse canonbetaling. Dit zorgt voor lagere canoninkomsten, maar ook voor lagere rentelasten. Omdat de lagere rentelasten bij het onderdeel rente zijn meegenomen, leidt dit in deze opstelling tot een lager saldo bij erfpacht.

Correctie amendementen Begroting 2023

Bij de raadsbehandeling van de Begroting 2023 zijn twaalf amendementen aangenomen, waarvan elf met financiële consequenties. Deze consequenties zijn gedekt door de veronderstelde ruimte in een aantal reserves. Het verwerken van deze amendementen in de begroting kan leiden tot knelpunten in de taken die normaliter vanuit deze reserves gedekt worden. De raad is hierover in een brief geïnformeerd op 6 december 2022. Deze tekorten worden in deze voorjaarsnota aangevuld vanuit de algemene middelen voor € 4,5 miljoen in 2023 en € 1,7 miljoen in 2024. Het effect voor 2024 wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

EU-subsidies (ombuiging coalitieakkoord)

In het collegeakkoord is een ombuiging opgenomen op Europese subsidies van € 10 miljoen structureel vanaf 2023. Ter voorbereiding op deze voorjaarsnota is onderzocht hoe deze taakstelling kan worden behaald. Hieruit blijkt dat deze taakstelling niet gerealiseerd kan worden. Het gaat hierbij namelijk om incidentele subsidies met een relatief lage slagingskans om ze binnen te halen, waardoor het per jaar zeer onzeker is wat er aan extra ontvangen subsidies kan worden gerealiseerd. De taakstelling wordt gecorrigeerd vanuit de algemene middelen voor een bedrag van € 10 miljoen structureel vanaf 2023. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt. Wel kijken we kritisch naar onze strategie voor het werven van Europese subsidies.

Rekeningresultaat 2022

Het resultaat over 2022 is € 196,5 miljoen positief. Dit staat ook in het Jaarverslag 2022 dat we op 26 april 2023 uitbrachten.

Eindejaarsmarge

Door de cijfers uit het Jaarverslag 2022 af te zetten tegen de begroting hebben we de eindejaarsmarge berekend. De eindejaarsmarge is bedoeld om een eventuele onderbesteding mee te kunnen nemen naar een volgend jaar (gemaximeerd op 1% van het lastentotaal van een programma) of een overschrijding als een taakstelling op te nemen voor het komend jaar. De positieve en negatieve eindejaarsmarges tellen op tot € 26,2 miljoen. Dit betekent dat per saldo € 26,2 miljoen meegenomen wordt naar 2022, wat zorgt voor een min van € 26,2 miljoen in het financiële beeld in 2023.

3. Ontwikkelingen in de beleidsprogramma's

Naast de hierboven toegelichte wijzigingen in de algemene dekkingsmiddelen, bevat deze voorjaarsnota ook wijzigingen in de beleidsprogramma's. In tabel 2 zijn de afwijkingen opgenomen die zich in de programma's voordoen ten opzichte van de begroting. Dit betreft alleen de ontwikkelingen die een bestuurlijke keuze vragen en een gevolg hebben voor het saldo van onze gemeentebegroting. Hieronder lichten we per programma kort toe wat de belangrijkste bestuurlijke keuzes zijn die het college heeft gemaakt.

Tabel 2 Mutaties in de beleidsprogramma's met een saldo-effect

(bedragen x € miljoen)

	2023
1 - Bouwen, wonen en duurzaamheid	-10,9
2 - Openbare ruimte, groen, water, vervoer	-5,7
3 - Economie, kunst, cultuur en erfgoed	-5,3
4 - Sport en bewegen	-0,1
5 - Onderwijs	-0,7
6 - Gezondheid, zorg, jeugd, opvang en diversiteit	-11,6
7 - Sociale zaken en armoedebestrijding	-0,9
8 - Veiligheid	-6,7
B - Bestuur en organisatie	-2,0
Totaal programma's	**-43,9**

Programma-organisatie Havenstad (programma 1)

De overkoepelende organisatie voor het woningbouwprogramma Havenstad wordt gezien het tijdelijke karakter niet structureel, maar meerjarig incidenteel bekostigd. De komende periode is voor de programma-organisatie tenminste € 1 miljoen nodig, waarvan € 0,5 miljoen gedekt is vanuit de coalitieakkoordmiddelen voor gebiedsontwikkeling. Om dit aan te vullen was het streven om de bespaarde inzet van de programma-organisatie in 2022, van € 0,44 miljoen, door te schuiven naar 2023. Dit is echter abusievelijk niet gebeurd, waardoor dit in het rekeningresultaat (algemene middelen) is beland. Vanuit de algemene middelen stellen we daarom € 0,4 miljoen in 2023 beschikbaar voor de programma-organisatie Havenstad.

Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (programma's 1 en 6)

In de huidige wooncrisis zien we dat in alle segmenten de balans tussen vraag en aanbod is verstoord. In het sociale segment is deze verstoring het grootst. Door oververhitting van de woningmarkt vinden er steeds meer misstanden bij verhuur plaats. En ondanks renovaties is de kwaliteit en duurzaamheid van een substantieel deel van de woningvoorraad onvoldoende. Om deze wooncrisis aan te pakken, heeft het college de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting (AAV) opgesteld, waarmee in de volle breedte – nieuwbouw en bestaande bouw, en in alle prijssegmenten – de crisis wordt aangepakt. Het college heeft op 7 februari 2023 ingestemd met het in de inspraak brengen van de AAV, maar er was nog geen dekking. Het voorstel is om € 0,2 miljoen in 2023 € 0,6 miljoen in 2024, € 4,6 miljoen in 2025 en € 4,6 miljoen in 2026 hiervoor beschikbaar te stellen. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

Terugdraaien winstafdracht Vereveningsfonds (programma 1)

In het coalitieakkoord is afgesproken om het Vereveningsfonds (VEF) bij te laten dragen aan het voorzieningenniveau van de stad door een structurele uitname te doen, die oploopt van € 10 miljoen in 2023 naar € 20 miljoen structureel vanaf 2026. Om vanuit het VEF te kunnen sparen voor een pakket van investeringen waaraan ook het rijk bijdraagt, wordt voorgesteld om deze uitname uit het VEF ongedaan te maken. In deze voorjaarsnota heeft dit een effect op de algemene middelen van € 10 miljoen in 2023. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

Jeugdzorg

Voor jeugdzorg is in deze voorjaarsnota een reëlere begroting opgesteld. Uitgangspunt is daarbij het behoud van het dienstverleningsniveau van 2023.

We nemen in deze voorjaarsnota de verwachte stijging van de rijksmiddelen voor jeugdzorg in de komende jaren op in de begroting. Dat biedt de ruimte om de begroting van onze jeugdzorg mee te laten groeien met die verwachte stijging, en die zo op een reëler niveau te brengen. Doordat de baten én de lasten stijgen is dit effect gemeentebreed neutraal en dus niet zichtbaar in tabel 2.

Daarnaast is pasgeleden een akkoord gesloten over de Hervormingagenda Jeugd tussen VNG en het rijk. Hiermee zijn de inhoudelijke doelstellingen en het financiële kader meerjarig vastgesteld. Het financieel kader van de landelijke hervormingsagenda ligt lager dan het niveau van de jeugdbegroting van Amsterdam in de Begroting 2023 en daarom wordt voor 2023 € 10 miljoen vanuit de algemene middelen toegevoegd aan de egalisatiereserve Jeugd.

Daarnaast zijn er diverse Amsterdamse ontwikkelingen waar we op willen inzetten. Bijvoorbeeld het stabiliseren van de wachtlijsten voor hoogspecialistische jeugdhulp op het niveau van 2022 en het verbeteren van het wachtlijstbeheer. Ook willen we dat er adequate ondersteuning komt als het nieuwe contract voor enkelvoudige specialistische jeugdhulp per 1 januari 2024 van start gaat. Omdat het akkoord over de Hervormingsagenda net gesloten is en er personeelstekort is bij de aanbieders, worden deze wijzigingen incidenteel in deze voorjaarsnota voorgesteld. Bij de Voorjaarsnota 2024 wordt een geactualiseerd beeld voorgelegd.

Evenementen (programma 8)

De stad trekt veel evenementen met elk jaar een breed en uniek aanbod. Voor 2023 gaat het onder meer om de herdenking van het slavernijverleden, Queer en Pride Amsterdam in de nieuwe opzet en om evenementen tijdens de jaarwisseling 2023-2024. Daarnaast verschuift het beleid voor evenementen van faciliterend en begrenzend naar meer programmatisch-inhoudelijk sturend. Er zijn meer middelen nodig om vanuit de gemeente toe te zien op het beheersbaar houden van de effecten voor de stad bij de meest risicovolle evenementen en voor te verstekken subsidies vanuit het Evenementenfonds. Er wordt daarom € 1,0 miljoen extra beschikbaar gesteld in 2023, en € 1,6 miljoen in zowel 2024, 2025 als 2026. Het meerjarige voorstel wordt bij de Begroting 2024 gepresenteerd.

Amsterdam 750 (programma 8)

In 2025 bestaat Amsterdam 750 jaar. De stad viert dit een jaar lang en het wordt een jubileum voor alle Amsterdammers. We zetten met behulp van Amsterdams talent in op nieuwe verbintenissen, dierbare herinneringen én blijvende nalatenschappen met bijzondere aandacht voor de jonge generatie aan wie we de stad doorgeven. Ook de raad heeft in verschillende moties hierom verzocht. Om de ambities voor het jubileum te realiseren, en voldoende menskracht te hebben voor het initiëren, aanjagen en coördineren van de activiteiten, wordt er € 5,7 miljoen in 2023, € 2,8 miljoen in 2024 en € 3,1 miljoen in 2025 beschikbaar gesteld. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

Migratie, asiel en ongedocumenteerden (programma's 1, 4, 5, 6, 7 en B)

Amsterdam blijft een gastvrije stad voor vluchtelingen en ongedocumenteerden. Dit betekent dat alle 'nieuwkomers' in Nederland humanitaire opvang moeten krijgen, en daarnaast zo snel mogelijk perspectief moeten krijgen, op werk, een woning, en een volwaardige plek in de samenleving. Daarbij laten we asielzoekers en statushouders zo snel mogelijk volwaardig deelnemen aan de maatschappij en bieden we ongedocumenteerden de mogelijkheid voor een menswaardig bestaan. Om dit te bereiken worden de programma's voor asielzoekers en statushouders, ongedocumenteerden en Oekraïense ontheemden samengevoegd in het programma Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden. Voor 2023 wordt de rijksuitkering van € 90,6 miljoen voor opvang van Oekraïners ingezet. Daarnaast stellen we uit de algemene middelen € 3 miljoen in 2023, € 6 miljoen in 2024 en € 9 miljoen in de jaren 2025 en 2026 beschikbaar voor het programma Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

Jongerenadviesraad Amsterdam

We vinden participatie van bewoners (en ondernemers) in de totstandkoming van beleid erg belangrijk. Om in het bijzonder jongeren een stem te geven in ons handelen als gemeente, wordt er een vertegenwoordigingsorgaan ingesteld dat deze geluiden op stedelijk niveau verzamelt. Jongeren vormen immers een grote groep binnen de stad, maar stemmen als leeftijdsgroep het minst. Er wordt een grote afstand beleefd tot wat er in het stadhuis gebeurt. Daarom wordt de Jongerenadviesraad Amsterdam (JARA) opgericht.. Om deze jongerenadviesraad te bekostigen, stellen we € 0,3 miljoen structureel vanaf 2023 beschikbaar. Het effect voor 2024 en verder wordt in de Begroting 2024 verwerkt.

Referendum hoofdstructuur groen (Programma 1)

Er is een verzoek gekomen voor het organiseren van een referendum voor de hoofdstructuur groen. Dit referendum zal gelijktijdig plaatsvinden met de Europese verkiezingen in mei 2024. Voor het organiseren van dit referendum wordt een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld van € 0,3 miljoen in 2023.

4. Investeringen

Bij de Begroting 2024 leggen we de meerjarige investeringsportfolio's 2023-2027 voor. De portfolio's per domein zijn geactualiseerd en aangevuld, gericht op uitvoering van de collegeambities voor verantwoorde groei en een duurzame toekomst. Het totaalbeeld ziet er als volgt uit:

Tabel 3 Voorgenomen investeringsruimte 2023 – 2027

(bedragen x € miljoen)

Domeinen	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Bestuur en organisatie en overig	78	57	45	19	43	243
Maatschappelijke voorzieningen	164	226	249	314	207	1.160
Openbare ruimte en mobiliteit	386	351	279	287	288	1.591
Totaal domeinen	**628**	**634**	**573**	**620**	**538**	**2.994**

Domeinen

We zijn voornemens de investeringsruimte op te hogen met een jaarschijf 2027 van € 538 miljoen, het gemiddelde van de basisruimte van de afgelopen jaren. Daarnaast passen we een indexatie toe van 4,3%, in lijn met de indexatie die in de beleidsprogramma's is toegepast. Na verrekening met de onder- of overbesteding uit 2022 komt de investeringsruimte voor 2027 uit op € 538 miljoen en voor 2023-2027 uit op € 2.994 miljoen.

De investeringsruimte in 2023 van het domein Bestuur en organisatie en overig is € 17 miljoen hoger dan de ruimte die in de Begroting 2023 is vastgesteld, voor Openbare ruimte en mobiliteit € is dat juist € 16 miljoen lager. Dit wordt veroorzaakt door een gewijzigd tempo van de uitvoering. Deze afwijkingen zijn neutraal binnen de meerjarige ruimte van deze domeinen.

Het portfolio 2023 van het domein Openbare ruimte en mobiliteit wordt bijgesteld, onder andere voor een aantal nieuwe investeringen die gepland staan om aan te vangen in 2023. De investeringen passen binnen de vastgestelde portfolioruimte en maken deel uit van het investeringsportfolio dat de raad zal worden aangeboden bij de Begroting 2024.

Specifieke opgaven

Voor enkele specifieke opgaven willen we aanvullend middelen beschikbaar stellen.

Voor verduurzaming en instandhouding van het gemeentelijk vastgoed voegen we € 150 miljoen toe aan de investeringsruimte. Deze vastgoedopgave was in het verleden onvoldoende in beeld, maar is nu geïnventariseerd en wordt onderdeel van de investeringen in alle drie de domeinen. De nadere invulling en verdeling over de domeinen leggen we voor bij de Begroting 2024.

Het portfolio van maatschappelijke investeringen voor 'specials' is doorgelicht om een voorstel op te stellen voor de uit te voeren projecten, passend binnen de beschikbare investeringsruimte voor de specials tot en met 2033. Het voorstel omvat investeringsruimte voor nieuwbouw en uitbreiding van de sporthallen Zuid (€ 117 miljoen), een nieuwe ijshal bij de Jaap Edenbaan (€ 34 miljoen) en uitbreiding van het Flevoparkbad met een 25 meterbad en doelgroepenbad (€ 32,6 miljoen). Ook de Nieuwe Meervaart (€ 96,5 miljoen), OBA Next (€ 36,5 miljoen) en het Nationaal Slavernijmuseum (€ 29 miljoen) zijn opgenomen in het voorstel.

Er wordt op termijn € 50 miljoen vrijgemaakt om de specials verder te verduurzamen, om de renovatie van het Bijlmer Parktheater mogelijk te maken en om een extra zaal voor podiumkunsten en repetities in Zuidoost te realiseren mogelijk in combinatie met de OBA Next.

We reserveren € 100 miljoen binnen de reserve erfpacht voor de aanleg van een fietsbrug over 't IJ aan de oostkant van de stad. Voor de verdere voorbereidingen stellen we € 10 miljoen beschikbaar en we hebben vooralsnog € 90 miljoen gereserveerd voor de volgende fase.

We zetten in op de realisatie van de Smart mobility hub. Het mobiliteitsonderdeel hiervan is een rendabele investering en bedraagt € 107 miljoen. Hiervoor zijn gemeentelijke middelen nodig van € 67 miljoen, in aanvulling op circa € 35 miljoen aan verkregen subsidies vanuit de EU en het rijk. Het portfolio van het domein Openbare ruimte en mobiliteit bevat reeds de investering van € 12 miljoen in de internationale touringcarterminal, die deel uitmaakt van de hub. Om de Smart mobility hub in totaliteit mogelijk te maken kent het college extra investeringsruimte van € 57 miljoen toe.

5. Kasschuiven

In deze voorjaarsnota verwerken we het incidentele effect van de voorgestelde kasschuiven. In tabel 4 is te zien welk effect we in de voorjaarsnota voor 2023 verwerken, maar ook het meerjarige effect van de kasschuiven dat bij de Begroting 2024 wordt verwerkt.

Tabel 4 Kasschuiven 2023-2027

(bedragen x € miljoen)

Programma	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
1 - Bouwen, wonen en duurzaamheid	Verkoopprogramma en handhaving woonboten	-7,5	7,0	0,0	0,0	0,0
2 - Openbare ruimte, groen, water, vervoer	Luchtkwaliteit en Dakenplan	3,0	-0,8	-0,6	-1,6	0,0
3 - Economie, kunst, cultuur en erfgoed		0,3	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
4 - Sport en bewegen	Mirandabad	0,7	0,0	-0,4	-0,4	0,0
5 - Onderwijs	Cultuurcoaches, PIEK-aanpak, Familieschool en Diplomazwemmen	2,6	-1,3	0,0	-1,2	-0,1
6 - Gezondheid, zorg, jeugd, opvang en diversiteit	Hulp Bij Huishouden en Wachttijd bij PrEP	4,8	-6,0	4,4	1,8	-4,9
7 - Sociale zaken en armoedebestrijding	Asiel en Inburgering	4,6	-0,1	-3,9	-0,6	0,0
B - Bestuur en organisatie	Economische Structuurversterking	1,2	-0,4	-0,4	-0,4	0,0
Totaal kasschuiven		**9,8**	**-1,6**	**-0,9**	**-2,5**	**-5,0**

6. Algemene reserve

De algemene reserve is onze belangrijkste risicobuffer. We kunnen er onverwachte risico's mee opvangen zonder dat beleidsdoelen moeten worden aangepast. Voorwaarde is dat de hoogte van de algemene reserve toereikend is en toereikend blijft om de risico's met financiële gevolgen te dragen.

De negatieve effecten van corona hebben geleid tot negatieve rekeningresultaten en hebben daarmee een flinke hap genomen uit de algemene reserve. We zijn goed op weg om de algemene reserve weer op peil te brengen, naar verwachting in 2024.

Het positieve saldo van € 122 miljoen in 2023 voegen we toe aan de algemene reserve zodat deze toereikend is om de verwachte negatieve incidentele effecten 2024-2027 bij de begroting te dragen.

Technische en neutrale mutaties per programma

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk is toegelicht, zijn in tabel 3 alleen de mutaties in de programma's opgenomen die een bestuurlijke keuze vereisten en een gevolg hebben voor het saldo van onze gemeentebegroting. Naast deze mutaties zijn er in deze voorjaarsnota technische en gemeentebreed neutrale mutaties verwerkt.
In tabel 5 maken we deze mutaties per programma inzichtelijk. Een voorbeeld van een technische en gemeentebreed neutrale mutaties zijn de gerichte uitkeringen uit het gemeentefonds, de zogenaamde integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Deze uitkeringen worden door het rijk geoormerkt voor besteding met een bepaald doel of op een bepaald terrein en worden direct doorvertaald naar de beleidsprogramma's. In hoofdstuk 3 van deze voorjaarsnota worden alle mutaties in de programma's toegelicht, zowel de bestuurlijke keuzes, als de neutrale en technische mutaties.

Tabel 5 Technische en neutrale mutaties per programma

(bedragen x € miljoen)

	2023
Programma 1 - Bouwen, wonen en duurzaamheid	-18,0
Programma 2 - Openbare ruimte, groen, water, vervoer	-40,6
Programma 3 - Economie, kunst, cultuur en erfgoed	-16,7
Programma 4 - Sport en bewegen	-1,7
Programma 5 - Onderwijs	-2,4
Programma 6 - Gezondheid, zorg, jeugd, opvang en diversiteit	-3,3
Programma 7 - Sociale zaken en armoedebestrijding	-8,4
Programma 8 - Veiligheid	0,4
Programma A - Algemene dekkingsmiddelen	131,1
Programma B - Bestuur en organisatie	-40,4
Totaal	**0,0**

3

3

Programma's

3.1	Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	26
3.2	Openbare ruimte, Water, Groen, Vervoer	37
3.3	Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	48
3.4	Sport	53
3.5	Onderwijs	55
3.6	Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	57
3.7	Sociale zaken en Armoedebestrijding	64
3.8	Veiligheid	70
3.A	Algemene dekkingsmiddelen	74
3.B	Bestuur en organisatie	80

3.1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	977,3	869,1	35,5	904,5
Lasten	811,1	901,6	-79,6	822,0
Saldo Baten en Lasten	**166,2**	**-32,5**	**115,1**	**82,6**
Onttrekking	544,7	350,4	-75,7	274,7
Toevoeging	677,7	280,9	61,4	342,3
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-132,9**	**69,5**	**-137,1**	**-67,6**
Totaal Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**33,3**	**37,0**	**-22,0**	**15,0**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	279,9	259,4	0,1	259,5

3.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	4,1	0,0	0,0	0,0
Lasten	15,7	13,6	3,4	17,0
Saldo Baten en Lasten	**-11,6**	**-13,6**	**-3,4**	**-17,0**
Onttrekking	0,8	2,1	5,7	7,9
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,8**	**2,1**	**5,7**	**7,9**
Totaal Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	**-10,9**	**-11,5**	**2,3**	**-9,2**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in het programmaonderdeel Ruimtelijke Ontwikkeling stijgen met € 3,4 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor het invoeren van de Omgevingswet (€ 4,9 miljoen) en de Wet Kwaliteitsborging Bouw (€ 1,5 miljoen). Deze lasten worden gedekt door Gemeentefonds middelen. Voor programma onderdeel 1.1 betreft dit in totaal € 4,4 miljoen. De overige middelen zijn begroot op programma onderdelen 1.4 en 1.6.
- Lagere lasten omdat het project Groot Amsterdamse Bos wordt overgeheveld naar programmaonderdeel 2.1, verkeer, vervoer en parkeren (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten omdat middelen voor de intensivering van de gebiedsontwikkeling beter aansluiten op de doelen van programmaonderdeel 1.4, wonen (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten ten behoeve van de projecten uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (€ 0,4 miljoen). Dit betreft de doorgeschoven onderbesteding 2022 en overprogrammering naar 2023. De bijbehorende actualisatie van het Stedelijk Mobiliteitsfonds vindt plaats bij de begroting 2024.
- Hogere lasten voor het programma Havenstad (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 5,7 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere onttrekking aan de reserve Overheveling Gemeentefonds middelen voor de invoeringskosten Omgevingswet (€ 4,9 miljoen) en de Wet Kwaliteitsborging Bouw (€ 0,8 miljoen). Deze middelen zijn in 2022 niet tot besteding gekomen en worden via deze reserve overgeheveld naar 2023. Voor de Wet Kwaliteitsborging Bouw was al € 0,7 miljoen begroot in 2023.

Toevoegingen aan reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de toevoegingen aan de reserves (groter dan € 1 miljoen).

3.1.2 Grond

Bij dit programmaonderdeel geven we voor de toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023 eerst een uitleg over de methodiek. Programmaonderdeel 1.2 is in financieel administratief opzicht zeer complex. Dit wordt veroorzaakt doordat een groot deel van de financiële stromen met reserves wordt verrekend. Bovendien moeten de verrekeningen met de reserves, vanwege voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), ook in de exploitatie verantwoord worden. In de overzichten lopen daarom zowel de inkomsten en uitgaven in de projecten als de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves door elkaar.

Programmaonderdeel 1.2 Grond betreft hoofdzakelijk de gebiedsontwikkeling. De kosten en opbrengsten van de gebiedsontwikkeling zijn veelal onderdeel van de grondexploitaties en worden met de reserves (het Vereveningsfonds en reserve Zuidas) verrekend. Alleen de afdracht uit het Vereveningsfonds aan de algemene middelen en de autonome ontwikkelingen met betrekking tot de indexatievergoeding en rentelasten leiden tot een saldo effect in de jaarrekening van de Gemeente.

De financiële toelichtingen bij de tabellen in dit programma richten zich vanuit de verplichte verantwoordingseisen vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting en minder op de omvang van de bedragen.

Programmaonderdeel 1.2 Grond

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	465,4	482,5	-66,0	416,5
Lasten	474,1	526,1	-111,2	414,9
Saldo Baten en Lasten	**-8,8**	**-43,6**	**45,2**	**1,6**
Onttrekking	162,7	144,2	-56,9	87,3
Toevoeging	188,6	104,0	0,0	104,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-25,8**	**40,3**	**-56,9**	**-16,7**
Totaal Programmaonderdeel 1.2 Grond	**-34,6**	**-3,3**	**-11,8**	**-15,1**

Programmaonderdeel 1.2 Grond heeft ten opzichte van de begroting, voor mutaties reserves, een positief effect van € 45,2 miljoen in 2023. Dit effect bestaat uit lagere baten van € 66,0 miljoen en lagere lasten van € 111,2 miljoen. De lagere lasten bestaan voor een belangrijk deel uit administratieve verrekeningen die op grond van de voorschriften uit het BBV ook in de baten en lasten moeten worden verantwoord. Omdat het grootste deel wordt verrekend met de balans is het geheel budgetneutraal.

Het saldo van € 1,8 miljoen heeft betrekking op budgetverschuivingen tussen programmaonderdelen in de gemeentebegroting, waaronder € 1 miljoen gereserveerde middelen uit het stedelijk mobiliteitsfonds (SMF) voor kosten die gemaakt worden in de gebiedsontwikkeling.

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel dalen met € 66,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere baten door minder opbrengsten en winstnemingen in de gebieds-ontwikkeling door vertragingen in de grondexploitaties ten opzichte van eerdere planningen (€ 66,0 miljoen, waarvan € 3,0 miljoen winstnemingen). Elk jaar worden de ramingen van de gebiedsontwikkelingsprojecten van het Vereveningsfonds en Zuidas geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). De actualisatie wordt bij de voorjaarsnota ook in de meerjarenbegroting verwerkt en heeft naast 2023 ook tot gevolg dat de baten (inclusief winstnemingen) in verdere jaren zijn aangepast. In het MPG is een uitgebreidere toelichting op de actualisatie opgenomen en wordt daarnaast ingegaan op de verwachte ontwikkeling van de reserves en de vereveningsruimte. De actualisatie heeft geen effect op de algemene middelen (saldo neutraal).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 111,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten door bijstelling van de administratieve verrekeningen (€ 73,3 miljoen). Dit zijn geen uitgaven, maar betreft de verrekening van lasten en baten van de grondexploitaties met de balans.
- Lagere lasten door vertragingen in de grondexploitaties ten opzichte van eerdere planningen (€ 37,9 miljoen). Dit komt hoofdzakelijk doordat de bijdrage van € 26,0 miljoen aan het rijk voor de Gaasperdammerweg is uitgesteld, omdat er nog geen overeenkomst is. In het MPG wordt uitgebreider ingegaan op de gebiedsontwikkelingsprojecten, zoals toegelicht bij de baten. Deze lasten worden verrekend met reserves.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met €56,9 miljoen in 2023. Dit komt door:

- Lagere onttrekking voor projecten waarvoor in het vereveningsfonds een aparte reservering is opgenomen (€ 49,9 miljoen). Het gaat onder andere om uitstel van de bijdrage aan het rijk voor de Gaasperdammerweg en lagere investeringen in Buiteneiland en de HOV Flank.
- Hogere onttrekking voor investeringen in het Gaasperpark (€ 3,0 miljoen). Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve Klimaatimpuls groen.

Toevoegingen aan reserves

De totale toevoegingen blijven per saldo gelijk, maar op reserveniveau zijn twee wijzigingen.

- De toevoeging aan de reserve Zuidas daalt als gevolg van minder winstnemingen (€ 3,0 miljoen).
- De toevoeging aan de reserve Klimaatimpuls groen stijgt door de bijdrage uit het Vereveningsfonds voor investeringen in het Gaasperpark (€ 3,0 miljoen)

3.1.3 Erfpacht

Bij dit programmaonderdeel geven we voor de toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023 eerst een uitleg over de methodiek. Programmaonderdeel 1.3 betreft erfpacht. Ook hier worden veel kosten en opbrengsten met de balans verrekend. Zo worden de ontvangen afkoopsommen uit het voortdurend stelsel toegevoegd aan de reserve Afkoopsommen en worden de ontvangen afkoopsommen uit de overstap naar het eeuwigdurende stelsel toegevoegd aan de reserve financiering erfpacht-gronden. In 2023 verwachten we net als in 2022 hogere afkoopsommen omdat er bij uitgifte vaker gekozen wordt voor afkoop in plaats van voor canon.

Het erfpachtresultaat bestaat uit de canonopbrengsten, overige opbrengsten, beheer erfpachtstelsel, rentelasten en het project Nieuw Informatie systeem erfpacht (NISE). Het resultaat komt ten goede aan de algemene middelen.

De financiële toelichtingen bij de tabellen in dit programma richten zich vanuit de verplichte verantwoordingseisen vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting en minder op de omvang van de bedragen.

Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	337,1	213,8	93,2	307,1
Lasten	46,9	56,8	-0,9	56,0
Saldo Baten en Lasten	**290,2**	**157,0**	**94,1**	**251,1**
Onttrekking	264,5	126,9	-31,1	95,8
Toevoeging	436,6	174,5	61,4	235,9
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-172,1**	**-47,6**	**-92,5**	**-140,1**
Totaal Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	**118,1**	**109,3**	**1,6**	**111,0**

Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht heeft ten opzichte van de begroting, voor mutaties reserves, een positief effect van € 94,1 miljoen in 2023. Dit effect bestaat uit hogere baten van € 93,2 miljoen en lagere lasten van € 0,9 miljoen. Het grootste deel hiervan zijn afkoopsommen (€ 89,4 miljoen) en lagere lasten voor de overstapregeling (€ 3,1 miljoen) die met reserves worden verrekend, waardoor dit budgetneutraal is. Het erfpachtresultaat verbetert met € 1,6 miljoen. De afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 93,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten doordat meer erfpachters kiezen voor afkoop, waardoor meer afkoopsommen worden ontvangen (€ 89,4 miljoen).
- Hogere baten uit canonopbrengsten die grotendeels ontstaat als gevolg van de inflatiecorrectie van de canon (€ 3,8 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten voor de kosten van de overstapregeling, omdat een deel van de activiteiten in 2024 plaatsvindt (€ 3,1 miljoen).
- Hogere lasten voor de migratie van het huidige erfpachtbeheerlandschap naar een cloudplatform (€ 2,5 miljoen). De kosten hiervoor bedragen € 2,5 miljoen per jaar en moet eind 2024 worden afgerond.
- Hogere lasten doordat de projectkosten van het nieuwe erfpachtsysteem hoger uitvallen (€ 2,3 miljoen).
- Lagere rentelasten doordat de waarde van de gronden waarvoor geleend wordt lager is, doordat er minder grond in canon betalende erfpachtrechten wordt uitgegeven en steeds vaker wordt afgekocht. (€ 2,2 miljoen).
- Overige afwijkingen van in totaal € 0,4 miljoen lagere lasten lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 31,1 miljoen in 2023.
Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere onttrekking aan de reserve Afkoopsommen doordat we verwachten dat de waarde van de afgekochte rechten in het voortdurend stelsel minder afneemt (€ 28,0 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve Financiering erfpachtgrond omdat er minder kosten worden gemaakt voor de overstapregeling (€ 3,1 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

De totale toevoegingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 61,4 miljoen in 2023.
Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere toevoeging aan de reserve Afkoopsommen doordat we verwachten dat in 2023 meer wordt afgekocht in het voortdurend stelsel (€ 65,8 miljoen).
- Lagere toevoeging aan de reserve Financiering erfpachtgrond doordat we verwachten dat in 2023 minder wordt afgekocht in het eeuwigdurend stelsel (€ 4,4 miljoen).

3.1.4 Wonen

Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en wonen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	81,3	86,1	17,1	103,2
Lasten	166,2	166,9	29,7	196,6
Saldo Baten en Lasten	**-84,9**	**-80,8**	**-12,6**	**-93,4**
Onttrekking	8,9	25,9	8,2	34,1
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**8,9**	**25,9**	**8,2**	**34,1**
Totaal Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en wonen	**-76,0**	**-54,9**	**-4,4**	**-59,3**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 17,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten vanuit het rijk als vergoeding voor de opvang Oekraïne vluchtelingen (€ 16,3 miljoen). Zie ook de toelichting bij de lasten.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 29,7 miljoen in 2023.
Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor de opvang van Oekraïne vluchtelingen. Deze middelen worden gebruikt voor de verbouwing van bestaande panden, maar ook voor de huur en servicekosten van middellange termijn locaties (€ 16,3 miljoen).
- Hogere lasten voor de inzet van diverse coalitie middelen. Dit betreffen de kosten voor de integrale aanpak huisvesting kwetsbare groepen (€ 4,2 miljoen), de invoering van de nieuwe woonruimteverdeling (€ 1,5 miljoen), de masterplannen in Zuidoost en Nieuw-West (€ 1,4 miljoen), een energie vangnetregeling voor huishoudens met een laag inkomen (€ 0,9 miljoen), de Amsterdamse aanpak volkshuisvesting (€ 0,7 miljoen) en een online energieloket (€ 0,6 miljoen). Daarmee stijgen de lasten op programmaonderdeel 1.4 met € 9,3 miljoen.
- Lagere lasten voor de projecten bij de huisvesting bijzondere doelgroepen. Op basis van de actualisatie van het bestedingsplan uit de reserve bouwstimulering, worden de lasten voor 2023 neerwaarts bijgesteld (€ 3,5 miljoen).
- Hogere lasten vanwege de toegekende gemeentefondsmiddelen voor het invoeren van de Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging Bouw en de Wet goed verhuurderschap. Voor programmaonderdeel 1.4 betreft dit in totaal € 2,4 miljoen.
- Hogere lasten voor de uitbreiding formatie ten behoeve van uitvoering Masterplan Zuidoost, projectteam WABO en projectkosten traineepool vergunningen. De lasten worden gedekt door eerder toegekend budget voor nominale ontwikkeling op programmaonderdeel 6.1 (€ 1,2 miljoen).
- Hogere lasten door meer uitgaven in de gebiedsontwikkeling (€ 1,1 miljoen). Elk jaar worden de ramingen van de gebiedsontwikkelingsprojecten van het Verevenings-fonds en Zuidas geactualiseerd in het kader van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). Deze lasten worden verrekend met reserves en hebben geen effect op de algemene middelen.
- Hogere lasten vanwege de realisatie van een empowercentrum in Zuidoost (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 8,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere onttrekking aan de reserve coalitie middelen 2023-2026, voor de besteding van diverse intensiveringsplannen (€ 8,6 miljoen). Zie ook de toelichting bij de lasten.
- Lagere onttrekking uit de reserve Bouwstimulering, naar aanleiding van de actualisatie van het bestedingsplan (€ 3,5 miljoen)

Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.1.5 Vastgoed

Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	80,1	75,4	-7,7	67,7
Lasten	50,7	51,1	0,1	51,3
Saldo Baten en Lasten	**29,4**	**24,3**	**-7,8**	**16,5**
Onttrekking	1,0	1,0	0,0	1,0
Toevoeging	3,2	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,1**	**1,0**	**0,0**	**1,0**
Totaal Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	**27,2**	**25,3**	**-7,8**	**17,5**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel dalen met € 7,7 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere baten doordat er minder panden worden verkocht (€ 11,6 miljoen). Voor de verkopen in 2023 dient voor diverse panden eerst een ruimtelijke procedure, een funderingsherstel en/of een splitsing in appartementsrechten plaats te vinden voordat deze kunnen worden verkocht. Aangezien deze procedures veel tijd in beslag nemen, wordt een deel van de begrote opbrengsten pas in 2024 gerealiseerd.
- Hogere baten in verband met de jaarlijkse actualisatie en indexatie van de huuropbrengsten en pachten (€ 2,9 miljoen). Hierbij is rekening gehouden met de compensatie van de huurindexering boven 6,4%.
- Hogere baten in verband met hogere huuropbrengsten van cultuurpanden (€ 1,2 miljoen). De huren van de panden worden conform het huurcontract jaarlijks aangepast op basis van het CPI indexcijfer, waarbij in 2023 rekening is gehouden met de incidentele huurcompensatie boven 6,4%. Tegelijkertijd worden de subsidies voor deze instellingen met hetzelfde bedrag verhoogd in programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur. De mutatie is per saldo neutraal.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten doordat er minder panden worden verkocht (€ 4,4 miljoen). Deze lagere kosten hangen samen met de lagere verkoopbaten die hierboven zijn toegelicht.
- Hogere exploitatielasten van het vastgoed in verband met de jaarlijkse prijsindexatie (€ 2,9 miljoen).
- Hogere lasten door het actualiseren van de kapitaallasten (€ 1,2 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3.1.6 Duurzaamheid en milieubeheer

Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en milieubeheer

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	1,1	2,3	-1,1	1,2
Lasten	49,3	78,6	-1,0	77,6
Saldo Baten en Lasten	**-48,2**	**-76,2**	**-0,2**	**-76,4**
Onttrekking	106,8	50,3	-1,6	48,6
Toevoeging	49,4	2,4	0,0	2,4
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**57,5**	**47,9**	**-1,6**	**46,3**
Totaal Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	**9,2**	**-28,4**	**-1,8**	**-30,1**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere baten doordat de rijksbijdrage voor het project “Opzetten van een proeftuin aardgasvrije wijk” wordt doorgeschoven naar 2024, omdat het project vertraagd is (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten vanwege de actualisatie van de te verwachten kosten aan bodemsanering en nazorg (€ 1,2 miljoen). Hier tegenover staat ook een lagere onttrekking aan de bijbehorende reserve.
- Lagere lasten doordat het project “Opzetten van een proeftuin aardgasvrije wijk” vertraagd is. Het budget wordt doorgeschoven naar 2024 (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel dalen met € 1,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere onttrekking aan de reserve Stedelijke bodemsanering en nazorg, door een actualisatie van de te verwachten kosten aan bodemsanering en nazorg (€ 1,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan €1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.1.7 Begraafplaatsen en crematoria

Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en crematoria

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	8,3	8,8	0,0	8,8
Lasten	8,2	8,4	0,2	8,6
Saldo Baten en Lasten	**0,2**	**0,4**	**-0,2**	**0,2**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en crematoria	**0,2**	**0,4**	**-0,2**	**0,2**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3.2 Openbare ruimte, Water, Groen, Vervoer

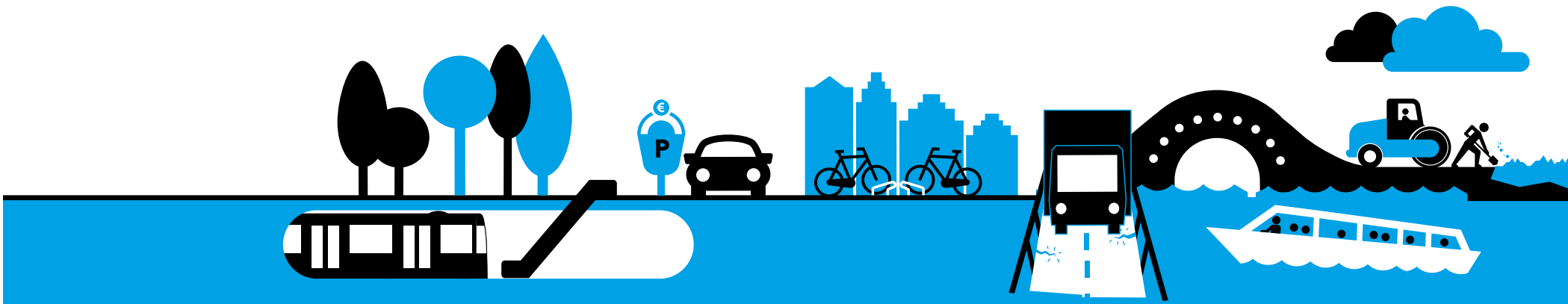
Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	850,7	560,8	18,0	578,8
Lasten	1.129,8	1.153,4	66,1	1.219,5
Saldo Baten en Lasten	**-279,1**	**-592,6**	**-48,0**	**-640,7**
Onttrekking	297,5	227,7	19,9	247,6
Toevoeging	185,4	143,3	6,2	149,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**112,1**	**84,4**	**13,7**	**98,2**
Totaal Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	**-167,0**	**-508,2**	**-34,3**	**-542,5**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	243,7	168,1	11,0	179,1

3.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	326,4	48,2	2,1	50,3
Lasten	205,8	232,2	23,2	255,5
Saldo Baten en Lasten	**120,6**	**-184,1**	**-21,1**	**-205,2**
Onttrekking	292,0	110,8	-9,3	101,6
Toevoeging	171,2	143,2	1,8	145,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**120,8**	**-32,4**	**-11,0**	**-43,4**
Totaal Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	**241,4**	**-216,4**	**-32,2**	**-248,6**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget voor programma onderdeel voor verkeer, vervoer en parkeren met € 21,1 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 205,2 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programma-onderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten vanwege verlenging van het contract met de exploitant van elektrische laadpalen. Voor het gebruik en plaatsing van laadpalen op openbare parkeer-plaatsen krijgt Amsterdam inkomsten. Daarnaast is de levering van elektra aan-besteed. De gemeente ontvangt hiervoor een exploitatievergoeding (€ 9,2 miljoen).
- Lagere baten omdat de uitvoering van het project Prins Hendrikkade voorlopig is uitgesteld. De bijdrage vanuit de Vervoersregio Amsterdam (VRA) is daarmee ook uitgesteld (€ 7,6 miljoen).
- Overige afwijkingen (hogere baten) lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 23,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten ten opzichte van de Begroting 2023 waarin de verwachte uitkering van het rijk ter compensatie van de gemiste parkeerinkomsten door Corona over 2021 van € 40 miljoen wordt toegevoegd aan het budget van programma Stadsverbetering. De toevoeging wordt verdeeld over programmaonderdelen 2.1 (€ 18,0 miljoen) en 2.2 (€ 22,0 miljoen).
- Hogere lasten voor de bestemming van groot onderhoud van parkeergebouwen in 2023. Deze mutatie vloeit voort uit de jaarrekening controle 2022 (€ 5,1 miljoen).
- Hogere lasten ten behoeve van bijdrage openbaar vervoerprojecten als onderdeel van de afwikkeling van het project Metro en Tram (€ 4,6 miljoen).
- Hogere lasten vanwege plaatsen van laadpalen op openbare parkeerplaatsen waar Amsterdam inkomsten voor ontvangt (€ 4,2 miljoen).
- Hogere lasten in 2023 voor het Programma Bruggen en Kademuren dat voor de stad bezig is met het testen en het herstellen van de bruggen en kademuren in de stad. De kosten zijn aan de hand van een geactualiseerde planning van werkzaamheden over de jaarschijven begroot (€ 1,9 miljoen).
- Hogere lasten omdat het bestaande budget voor het project Groot Amsterdams Bos programmaonderdeel 1.1 is overgeheveld naar het budget voor het project Oeverlanden in programmaonderdeel 2.1 (€ 1,8 miljoen).
- Hogere lasten in 2023 vanwege een aanpassing van het bestedingsritme betreffende de parken Gaasperplas en Noorderpark. Om de kwaliteit van parken te verhogen is er maximaal € 16 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het vereveningsfonds. In 2023 wordt de besteding onttrokken uit de reserve Kwaliteitsimpuls Groen (KIG) (€ 1,2 miljoen).
- Hogere lasten voor de projecten Mosplein en Stedelijke Logistiek (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten omdat het project Reconstructie Prins Hendrikkade op verzoek van de Raad is getemporiseerd (€ 7,6 miljoen).
- Lagere lasten in 2023 die samen hangen met de afloop van het Stedelijk Mobiliteits Fonds (SMF). Het budget en onttrekking wordt bijgesteld (€ 3,1 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van het taakstellend verwerken van de overbesteding 2022 (€ 2,0 miljoen).
- Lagere lasten door de meerjarige actualisatie van de kapitaallasten (rente en afschrijving) (€ 1,0 miljoen).

- Lagere lasten omdat ter dekking van het amendement Gratis OV budget is overgeheveld naar programmaonderdeel 2.2 (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten voor het project Luchtkwaliteit in 2023. De uitvoering vindt plaats na 2023 (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud van € 0,7 miljoen en de reserve Achterstallig onderhoud van € 2,1 miljoen door hogere lasten voor de projecten Mosplein en Stedelijke Logistiek en actualisatie van de projectplanning van Programma Bruggen en Kademuren.
- Een lagere onttrekking aan de reserve Stadsverbetering van € 12,1 miljoen door de lagere lasten in het nieuwe programma Stadsvernieuwing.

Toevoegingen aan reserves

- Lagere toevoeging aan de reserve Stadsbehoud. Deze middelen worden ingezet voor formatie uitbreiding bij programma Stadsbehoud, waaronder het omzetten van externe inhuur naar eigen formatie (€ 3,8 miljoen)
- Hogere toevoeging aan de reserve Laadinfra door plaatsing van laadpalen op openbare parkeerplaatsen (€ 5,0 miljoen).
- Hogere toevoeging aan de Financieringsreserve om de toekomstige kapitaallasten van het project Haarlemmerweg en Mobiliteitsfonds Zuidoost te dekken (€ 0,7 miljoen).

3.2.2 Openbaar vervoer

Programmaonderdeel 2.2 Openbaar vervoer

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	30,4	33,5	-6,9	26,6
Lasten	66,6	85,3	1,0	86,3
Saldo Baten en Lasten	**-36,2**	**-51,8**	**-7,9**	**-59,7**
Onttrekking	1,5	1,0	-0,4	0,6
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,5**	**1,0**	**-0,4**	**0,6**
Totaal Programmaonderdeel 2.2 Openbaar vervoer	**-34,7**	**-50,8**	**-8,3**	**-59,1**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget voor het programmaonderdeel openbaar vervoer met € 7,9 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 59,7 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programmaonderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel dalen met € 6,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere baten als gevolg van een administratieve correctie van organisatiekosten binnen het programmaonderdeel. Lasten en baten dalen met hetzelfde bedrag (€ 6,9 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere lasten omdat in de Najaarsnota 2022 vanwege verwachte onderbesteding diverse budgetten voor projecten gefinancierd uit het Stedelijk Mobiliteits Fonds / Programma Stadsverbetering zijn gemuteerd. De bestedingen zullen in 2023 plaatsvinden (€ 15,8 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van een administratieve correctie binnen het programma-onderdeel. Lasten en baten dalen met hetzelfde bedrag (€ 6,9 miljoen).
- Hogere lasten ten opzichte van de Begroting 2023. De verwachte uitkering van het rijk ter compensatie van de gemiste parkeerinkomsten door Corona over 2021 ad € 40 miljoen wordt toegevoegd aan het budget van programma Stadsverbetering. De toevoeging wordt verdeeld over Programmaonderdelen 2.1 (€ 18,0 miljoen) en 2.2 (€ 22,0 miljoen).
- Hogere lasten door het amendement 490-22 B23. In het amendement is het college gevraagd om in 2023 kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 11 jaar op zaterdag gratis te laten reizen met het openbaar vervoer; en hiervoor samen met het GVB tot een voorstel te komen. De begrote uitgaven zijn herschikt van programma-onderdeel 2.1 naar 2.2 (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten ten behoeve van bijdrage openbaar vervoerprojecten als onderdeel van de afwikkeling van het project Metro en Tram (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3.2.3 Ophalen van afval en reinigen openbare ruimte

Programmaonderdeel 2.3 Afval en reinigen openbare ruimte

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	197,1	201,4	1,3	202,7
Lasten	202,8	233,8	3,0	236,8
Saldo Baten en Lasten	**-5,8**	**-32,4**	**-1,7**	**-34,1**
Onttrekking	1,3	0,1	-0,1	0,0
Toevoeging	14,2	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-12,9**	**0,1**	**-0,1**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	**-18,6**	**-32,3**	**-1,8**	**-34,1**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget voor het programmaonderdeel Afval en reiniging openbare ruimte € 1,7 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 34,1 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programma-onderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten reinigingsrecht specifiek uit het project- gebied van 9 straatjes. Pilot project (tot en met 2025) waarbij bedrijfsafval en huishoudelijk gezamenlijk worden ingezameld met een tarief reinigingsrecht. Betreft een neutrale wijziging waarbij ook lasten worden verhoogd. (€ 0,5 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door het verwerken van de loon- prijsindexatie en ontwikkeling areaal. Per saldo is deze mutatie neutraal over de programmaonderdelen 3.1, 2.4, 2.6 en B5. (€ 3,9 miljoen).
- Hogere lasten door herverdeling van budget voor het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied. Per 1 januari 2023 is het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied in eigen beheer genomen. Per saldo is deze mutatie neutraal over de programmaonderdelen 2.4 en 2.6. (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten een herschikking van budget van programmaonderdeel 2.3 naar programma onderdeel 2.6 van €2,0 miljoen in 2023. Dit budget wordt meerjarig ingezet voor de agenda dieren 2023-2026. (€ 2,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3.2.4 Beheer en onderhoud openbare ruimte

Programmaonderdeel 2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	43,2	35,8	0,9	36,7
Lasten	253,0	247,1	3,6	250,7
Saldo Baten en Lasten	**-209,8**	**-211,3**	**-2,7**	**-214,0**
Onttrekking	0,0	71,8	18,1	89,9
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**71,8**	**18,1**	**89,9**
Totaal Programmaonderdeel 2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	**-209,8**	**-139,5**	**15,4**	**-124,1**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget in het programmaonderdeel Beheer en onderhoud Openbare Ruimte € 2,7 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 214,0 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programmaonderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

- De baten stijgen door een in 2022 toegekende specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Tegenover deze hogere baten staan ook hogere lasten van hetzelfde bedrag (€ 0,9 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten doordat de budgetten worden geactualiseerd voor groot onderhoud en instandhouding van de assets die vallen onder programma Stadsbehoud en onttrokken worden uit de reserve Stadsbehoud. De onttrekkingen stijgen in 2023 met een zelfde bedrag (€ 25,0 miljoen).
- Hogere lasten door de toename van het onderhoudsbudget. De onttrekkingen stijgen in 2023 met een zelfde bedrag door de hierbij horende onttrekkingen aan de reserve Achterstallig Onderhoud. Vanuit de jaarrekening 2022 worden de middelen met dekking reserve Achterstallig Onderhoud die niet zijn uitgegeven toegevoegd aan de onderhoudsbudgetten 2023. In het geval van een overschrijding in 2022 wordt dat bedrag in mindering gebracht. Daarnaast is er ook een herverdeling van onderhoudsbudgetten geweest (€ 2,7 miljoen).
- Hogere lasten door formatie uitbreiding bij programma Stadsbehoud, waaronder het omzetten van externe inhuur naar eigen formatie. Dit wordt gedekt uit de reserve Stadsbehoud (€ 1,8 miljoen).
- Hogere lasten door intensivering van de bestedingen voor het programma klimaatadaptatie waarmee de volgende resultaten worden beoogd; (1) Uitvoering van en rapportage over de acties zoals benoemd in de Strategie (2020) en Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie (2021), (2) Stimulering en ondersteuning van klimaatadaptatie in projecten, (3) Structurele integratie in werkzaamheden en beheer, (4) Onderzoek en monitoring, (5) Samen en in gesprek met de stad, en (6) Kennisdeling en communicatie. Deze incidentele middelen worden geheel gedekt uit de reserve coalitiemiddelen 2022-2026 (€ 1,6 miljoen).
- Hogere lasten door uitgaven aan Goed wonen in Noord (€ 0,3 miljoen) en openbare ruimte (€ 0,7 miljoen) uit het plan Aanpak Noord als onderdeel van de Masterplannen (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten door uitgaven aan projecten vanuit de impulsregeling klimaatadaptatie. Tegenover deze hogere lasten staan ook hogere baten voor eenzelfde bedrag (€ 0,9 miljoen).
- Lagere lasten door een verschuiving van het budget voor het Programma Bruggen en Kademuren naar het programma onderdeel 2.5. Bij het nieuwe Amsterdams akkoord zijn de beschikbare middelen van € 25 miljoen voor het programma tijdelijk op het directiebudget geplaatst. Inmiddels is de bezuiniging van circa € 60 miljoen naar

€ 30 miljoen in 2023 ook door vertaald naar de verschillende onderdelen van het programma. Door deze mutatie wordt de verschuiving verwerkt. Het budget voor 2023 en 2024 is nog € 30 miljoen in plaats van € 25 miljoen doordat een deel van het budget van 2022 doorloopt in 2023 en verder.
- Lagere lasten door het verwerken van de loon- prijsindexatie en areaalontwikkeling 2023. Per saldo is deze mutatie neutraal over de programmaonderdelen 3.1, 2.3, 2.6 en B.5. Dit betreft een niet neutrale mutatie (€ 7,8 miljoen).
- Lagere lasten door het aanpassen van de afschrijvingslasten en rentelasten naar de actuele standen van de investeringen. Dit betreft een niet neutrale mutatie (€ 5,8 miljoen).
- Lagere lasten door herverdeling van budget voor het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied. Per 1 januari 2023 is het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied in eigen beheer genomen. Per saldo is deze mutatie neutraal over de programmaonderdelen 2.3 en 2.6 (€ 1,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves stijgen door:
- Hogere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud door het actualiseren van de lasten budgetten voor groot onderhoud en instandhouding van de assets die vallen onder programma Stadsbehoud (€ 25,0 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve Coalitie middelen vanwege het Bestedingsplan Integrale Aanpak Noord (onderdeel van C 1.4 Masterplannen) en Intensiveringen coalitieakkoord met betrekking tot klimaatadaptatie (onderdeel van C 9.6) (€ 2,6 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de financieringsreserve door de actualisatie van de kapitaallasten (€ 2,6 miljoen).
- Lagere onttrekking in 2.4 door de meerjarige actualisatie van de kapitaallasten (rente en afschrijving) uit de Vaste Activa Module (VAM). De VAM heeft betrekking op de afgesloten projecten opgenomen in de balans (€ 2,6 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve Achterstallig Onderhoud omdat de exploitatie-lasten voor het Programma Bruggen en kademuren, in dit programmaonderdeel dalen door verschuiving naar programma onderdeel 2.5 (€ 12,3 miljoen).
- Overige hogere onttrekkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.2.5 Water

Programmaonderdeel 2.5 Water

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	41,8	4,9	0,0	4,9
Lasten	101,5	39,7	13,1	52,8
Saldo Baten en Lasten	**-59,6**	**-34,8**	**-13,1**	**-47,9**
Onttrekking	0,0	15,7	10,6	26,3
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**15,7**	**10,6**	**26,3**
Totaal Programmaonderdeel 2.5 Water	**-59,6**	**-19,1**	**-2,5**	**-21,6**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget in programmaonderdeel Water € 13,1 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 47,9 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programmaonderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 13,1 miljoen in 2023.
Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door een verschuiving van het budget voor het Programma Bruggen en Kademuren van onderdeel 2.4 naar 2.5. Bij het nieuwe Amsterdams akkoord zijn de beschikbare middelen van € 25 miljoen voor het programma tijdelijk op het directiebudget geplaatst. Inmiddels is de bezuiniging van circa € 60 miljoen naar € 30 miljoen in 2023 ook door vertaald naar de verschillende onderdelen van het programma. Met deze mutatie wordt deze verschuiving verwerkt. Het budget voor 2023 en 2024 is nog € 30 miljoen in plaats van € 25 miljoen doordat een deel van het budget van 2022 doorloopt in 2023 en verder. (€ 13,6 miljoen)
- Hogere lasten door toename van onderhoudsbudget vanuit de reserve Achterstallig Onderhoud. Er zijn werkzaamheden doorgeschoven van 2022 naar 2023 (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten door het aanpassen van de afschrijvingslasten en rentelasten naar de actuele standen van de investeringen. Dit betreft een niet neutrale mutatie (€ 0,9 miljoen).
- Hogere lasten van € 0,6 miljoen ter dekking van de uitgaven voor het opzetten van de governance voor het beheer en toezicht op het opdrachtgeverschap op de watertaken door Waternet. Door de inspectie Infrastructuur, Leefomgeving en Transport (ILT) en de Rekenkamer Amsterdam is aanbevolen dit te organiseren (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door het actualiseren van budgetten voor groot onderhoud en instandhouding van de assets die vallen onder programma Stadsbehoud en onttrokken worden uit de reserve Stadsbehoud. De onttrekkingen dalen in 2023 met een zelfde bedrag door de hierbij horende onttrekking aan de reserve Stadsbehoud (€ 4,5 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekkingen aan de reserve Stedelijk beheer door de verschuiving van de lasten voor het Programma Bruggen en Kademuren van het programma onderdeel 2.4 naar dit programma onderdeel (13,6 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve Stedelijk Beheer door lasten budgetten voor groot onderhoud en instandhouding van de assets die vallen onder programma Stadsbehoud en binnen programmaonderdeel 2.5 (€ 4,5 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve Groot Onderhoud Groen door hogere lasten voor groot onderhoud Groen Weesp (€ 1,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.2.6 Groen (incl. Bos) en dierenwelzijn

Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	2,4	2,7	0,5	3,2
Lasten	87,2	90,3	12,1	102,4
Saldo Baten en Lasten	**-84,8**	**-87,6**	**-11,6**	**-99,2**
Onttrekking	1,5	28,2	1,0	29,2
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,5**	**28,2**	**1,0**	**29,2**
Totaal Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	**-83,3**	**-59,3**	**-10,6**	**-70,0**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget voor het programmaonderdeel Groen en Dierenwelzijn € 11,6 miljoen verhoogd tot een bedrag van € 99,2 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programmaonderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 12,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door het verwerken van de loon- en prijsindexatie en areaalontwikkeling (inclusief intensiever gebruik). Dit is een neutrale mutatie (€ 3,5 miljoen).
- Hogere lasten door een verschuiving uit programma 6 naar programma 2 ter dekking van de gebiedsplannen van Stadsdeel West. gemeente breed is dit een neutrale mutatie (€ 0,5 miljoen).
- Hogere lasten door herverdeling van budget tussen programmaonderdeel 2.3, 2,4 en 2.6 voor het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied. Per 1 januari 2023 is het beheer en onderhoud van het Westpoortgebied in eigen beheer genomen (€ 0,6 miljoen).
- Hogere lasten omdat in de Najaarsnota 2022 vanwege verwachte onderbesteding diverse budgetten voor projecten gefinancierd uit het Stedelijk Mobiliteits Fonds / Programma Stadsverbetering zijn gemuteerd. De daarbij toegepaste aanpassingen komen hierbij weer retour naar de diverse projectbudgetten (€ 5,8 miljoen).
- Hogere lasten door hogere onttrekking uit de reserve Stadsbehoud voor Groot Onderhoud Groen Weesp (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten door een herschikking van budget van programma onderdeel 2.6 naar programma 2.3 ad € 0,2 miljoen. Dit budget wordt in 2023 ingezet voor de uitvoering van de agenda dieren (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves stijgen met € 1 miljoen. Dit is het gevolg de volgende afwijkingen:

- Hogere onttrekking aan de reserve Achterstallig Onderhoud door toename en herverdeling van het onderhoudsbudget (€ 0,6 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve Stadsbehoud door hogere lasten van het Groot Onderhoud Groen Weesp en overige actualisaties aan deze reserve (€ 0,4 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve Coalitiemiddelen in het kader van stadsnatuur en groen. (€ 0,4 miljoen)
- Lagere onttrekking aan de reserve Kwaliteitsimpuls Groen vanwege een aanpassing van het kasritme m.b.t. Rembrandt Park openbare ruimte, het Sloterpark en de begeleidingskosten van R&D (€ 0,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.2.7 Riool en drinkwater

Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begro-tings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	209,3	234,4	20,2	254,5
Lasten	212,8	225,0	10,0	235,1
Saldo Baten en Lasten	**-3,6**	**9,3**	**10,1**	**19,5**
Onttrekking	1,2	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,1	4,4	4,5
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1,2**	**-0,1**	**-4,4**	**-4,5**
Totaal Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	**-2,4**	**9,3**	**5,7**	**15,0**

Financiële toelichting

In 2023 wordt het budget voor het programma onderdeel Riool en Drinkwater € 10,1 miljoen verlaagd tot een bedrag van € 19,5 miljoen. Dit betreffen met name neutrale mutaties binnen het programmaonderdeel, tussen programmaonderdelen en programma's. Indien een mutatie niet neutraal is, dan wordt dit in de toelichting van het specifieke punt expliciet benoemd.

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 20,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten Rioolheffing (€ 2 miljoen) en drinkwateropbrengsten (€ 18,0 miljoen) worden primair veroorzaakt doordat de rioolheffing en drinkwatertaak een gesloten systeem is van baten en lasten. Er worden hogere kosten door loon- en prijs-stijgingen verwacht (€ 20,2 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 10,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor de drinkwatertaak, veroorzaakt door verhoging van de nominale ontwikkelingen voor loon- en prijsstijgingen, lagere kapitaallasten en het governance traject (€ 13,6 miljoen). Daarnaast wordt een deel van het tekort van 2022 als taakstelling verwerkt in 2023 (€ 5,6 miljoen), het restant wordt opgehaald in de drinkwateropbrengsten 2023.
- Hogere lasten Rioolheffing door stijging van de nominale ontwikkelingen voor loon- en prijsstijgingen en lagere lasten door lagere kapitaallasten (€ 2,4 miljoen).
- Tegenover de hogere lasten staat hogere rioolheffing en een onttrekking aan de egalisatievoorziening Riolering (€ 0,5 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

Er zijn geen onttrekkingen aan reserves op dit onderdeel.

Toevoegingen aan reserves

Hogere toevoeging aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven (€ 4,4 miljoen).

3.3 Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed

Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	25,7	22,6	1,7	24,3
Lasten	218,5	227,1	32,8	259,9
Saldo Baten en Lasten	**-192,8**	**-204,5**	**-31,1**	**-235,6**
Onttrekking	18,6	14,4	20,4	34,7
Toevoeging	25,0	3,2	0,6	3,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-6,4**	**11,2**	**19,8**	**31,0**
Totaal Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	**-199,1**	**-193,3**	**-11,3**	**-204,6**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	25,6	25,0	0,1	25,2

3.3.1 Economie en innovatie

Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	23,8	21,7	1,6	23,3
Lasten	64,7	57,4	18,3	75,7
Saldo Baten en Lasten	**-40,9**	**-35,7**	**-16,7**	**-52,4**
Onttrekking	18,4	12,9	15,0	27,9
Toevoeging	23,9	3,2	0,6	3,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-5,5**	**9,7**	**14,5**	**24,2**
Totaal Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie	**-46,4**	**-26,0**	**-2,3**	**-28,2**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten voor de uitvoering van de programma's Acquisitie en Trade met het doel bij te dragen aan een duurzame economische groei voor regio en haar bewoners. Dit zijn bijdragen van derden over dit jaar en eerder ontvangen bijdragen in voorgaande jaren. De lasten worden met hetzelfde bedrag verhoogd (€ 1,0 miljoen).
- Lagere baten door minder bezoekers aan Holland Casino en dit zal leiden tot een afname van de bezoekersbijdrage, dit valt weg tegen lagere lasten (€ 0,3 miljoen).
- Lagere baten door onvoldoende herstel van de Marktgelden en Ambulante handel (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 18,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door met name besluitvorming voor een subsidie aan Quantum in verband met initiatieven voor het stimuleren van projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking. Een aantal subsidiabele projecten vindt dit jaar plaats waaronder Innovation Centre. Daarnaast zijn de budgetten die resteren van 2022 van een aantal aflopende programma's opgenomen, onder andere Onderwijs & Arbeidsmarkt en het Amsterdamse Ondernemersprogramma, waarvan de financiële afwikkeling in 2023 wordt verwacht. Dit wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Economische Structuurversterking (€ 7,0 miljoen).
- Hogere lasten door inzet van advies en fixteams in de stad voor ondersteuning van het Midden en Kleinbedrijf (MKB) vanwege hoge energieprijzen. Dit wordt gedekt door de coalitiemiddelen 2022-2026 (€ 4,0 miljoen).
- Hogere lasten door intensiveringen uit het coalitieakkoord voor het stimuleren van brede welvaart. Dit wordt gedekt door de coalitiemiddelen 2022-2026 (€ 3,8 miljoen).
- Hogere lasten door de subsidie aan Stichting Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS). AMS ontvangt in de periode van tot en met 2025 maximaal € 50 miljoen vanuit het Final Contract van 19 maart 2014. Het is gemiddeld € 5 miljoen per jaar, maar vanuit meerjarenprognoses en realisaties wordt de subsidievaststelling jaarlijks bijgesteld. Dit wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve AMS (€ 1,2 miljoen).
- Hogere lasten voor de uitvoering van de programma's Acquisitie en Trade met het doel bij te dragen aan een duurzame economische groei voor de regio en haar bewoners. Deze mutatie heeft geen invloed op het saldo van dit programma omdat de baten met hetzelfde bedrag verhoogd worden door inzet van bijdragen van derden over dit jaar en voorgaande jaren (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten door incidentele energie compensatie voor markten binnen het thema Bestaanszekerheid. Dit wordt gedekt door de coalitie middelen 2022-2026 (€ 0,8 miljoen).
- Hogere lasten door meer dienstverlening voor instroom van (kennis)migranten bij IN Amsterdam. Dit valt weg tegen hogere baten (€ 0,4 miljoen).

- Hogere lasten voor de buurteconomie uit het bestedingsplan integrale aanpak masterplan Noord. Dit wordt gedekt door de coalitie middelen 2022-2026 (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten door een wijziging om te voldoen aan wettelijke voorschriften voor de MetropoolRegio Amsterdam (MRA). De MRA is een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten en provincies en de Vervoerregio Amsterdam. Alle deelnemers dragen bij in de kosten. Deze financiën van de MRA lopen via de administratie van de gemeente Amsterdam. De bijdrage van Amsterdam wordt gestort in de reserve MRA volgens wettelijke voorschriften. De bijdragen van de overige deelnemers zijn geparkeerd op de balans. Lasten en baten houden elkaar in evenwicht (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten voor compensatie van lagere baten van de bezoekersbijdrage Holland Casino (€ 0,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

Hogere onttrekking met € 15,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere onttrekking aan de reserve Economische Structuurversterking door met name besluitvorming voor een subsidie aan Quantum in verband met initiatieven voor het stimuleren van projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking. Een aantal subsidiabele projecten vindt dit jaar (deels) plaats waaronder Innovation Centre. Daarnaast zijn de budgetten die resteren van 2022 van een aantal aflopende programma's opgenomen, onder andere Onderwijs & Arbeidsmarkt en het Amsterdamse Ondernemersprogramma, waarvan de financiële afwikkeling in 2023 wordt verwacht (€ 7,0 miljoen).
- Hogere onttrekking door inzet van advies en fixteams in de stad ter ondersteuning van het MKB vanwege hoge energieprijzen (€ 4,0 miljoen).
- Hogere onttrekking door intensiveringen uit het coalitieakkoord voor het stimuleren van brede welvaart (€ 1,8 miljoen).
- Hogere onttrekking voor subsidieverstrekking aan Stichting AMS. Die ontvangt in de periode van tot en met 2025 maximaal € 50 miljoen uit het Final Contract van 19 maart 2014. Het is gemiddeld € 5 miljoen per jaar, maar door meerjarenprognoses en realisaties wordt de subsidievaststelling jaarlijks bijgesteld (€ 1,2 miljoen).
- Hogere onttrekking door incidentele compensatie voor markten binnen het thema Bestaanszekerheid (€ 0,8 miljoen).
- Hogere onttrekking voor de buurteconomie uit het bestedingsplan integrale aanpak masterplan Noord (€0,4 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Hogere toevoeging met € 0,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijking:

- Hogere toevoeging aan de reserve Metropool Regio Amsterdam (MRA) om te voldoen aan de wettelijke voorschriften. De MRA is een samenwerkingsverband van meerdere gemeentes en provincies en de Vervoerregio Amsterdam. Alle deelnemers dragen bij in de kosten. Deze financiën van de MRA lopen via de administratie van de gemeente Amsterdam. De bijdrage van Amsterdam wordt gestort in de reserve MRA volgens wettelijke voorschriften. De bijdragen van de overige deelnemers zijn geparkeerd op de balans. Lasten en baten houden elkaar in evenwicht (€ 0,6 miljoen).

3.3.2 Kunst en cultuur

Programmaonderdeel 3.2 Kunst en cultuur

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	1,8	0,8	0,0	0,8
Lasten	150,2	166,5	13,9	180,5
Saldo Baten en Lasten	**-148,4**	**-165,8**	**-13,9**	**-179,7**
Onttrekking	0,0	1,2	5,2	6,4
Toevoeging	1,1	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,1**	**1,2**	**5,2**	**6,4**
Totaal Programmaonderdeel 3.2 Kunst en cultuur	**-149,5**	**-164,5**	**-8,7**	**-173,2**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 13,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor het herstelplan voor de culturele sector ná corona. De culturele sector is nog niet volledig hersteld van de coronacrisis, onder andere doordat het aantal bezoekers nog niet op het niveau van voorheen is en de reserves van de culturele instellingen zijn afgenomen, waardoor de kwetsbaarheid is toegenomen. (€ 5,3 miljoen)
- Hogere lasten door de noodsteunregeling voor de compensatie van de gestegen energieprijzen in de culturele sector. In de Begroting 2023 is een noodfonds ingesteld van € 10 miljoen voor maatschappelijke organisaties die in hun voortbestaan worden bedreigd door de gestegen energieprijzen. Hiervan is € 3,0 miljoen bestemd voor de culturele sector. Hier staat een even grote onttrekking aan de reserve coalitieakkoordmiddelen tegenover (€ 3,0 miljoen).
- Hogere lasten door de inzet van de coalitieakkoord middelen voor Broedplaatsen, waarmee broedplaatsen in stand worden gehouden en nieuwe worden gerealiseerd, ook worden broedplaatsen meer toegankelijk gemaakt voor andere functies (€ 2,1 miljoen).
- Hogere lasten door het toevoegen van de eindejaarsmarge van 2022. Deze middelen worden onder andere ingezet voor het laten ontwerpen, maken en plaatsen van het Peter R. de Vries monument, bouwkundige aanpassingen van poppodium Paradiso, waaronder het treffen van geluidswerende maatregelen en voor de buurtmedia (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten voor subsidies aan culturele instellingen door de indexering van de huren. Dit is per saldo neutraal door een even grote stijging van de huurbaten in programmaonderdeel 1.5 Vastgoed (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten door de inzet van de coalitieakkoord middelen voor lokale media, waarmee voornamelijk de positie van de lokale publieke omroep als onafhankelijk nieuwsvoorziening wordt verstrekt (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten door een verschuiving van programmaonderdeel 3.2 Kunst en Cultuur naar programmaonderdeel 5.1 Onderwijs voor het ontwikkelplan van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) (€ 0,9 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De totale onttrekkingen in dit programmaonderdeel stijgen met € 5,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere onttrekking aan de reserve coalitieakkoordmiddelen waarin het noodfonds is opgenomen voor de gestegen energieprijzen. (€ 3,0 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve coalitieakkoordmiddelen, voor de inzet van de incidentele middelen uit het coalitieakkoord voor Broedplaatsen en Lokale media (€ 2,1 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.3.3 Erfgoed

Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	0,1	0,2	0,0	0,2
Lasten	3,6	3,2	0,5	3,7
Saldo Baten en Lasten	**-3,5**	**-3,0**	**-0,5**	**-3,6**
Onttrekking	0,3	0,3	0,2	0,4
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,2**	**0,3**	**0,2**	**0,4**
Totaal Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	**-3,2**	**-2,8**	**-0,4**	**-3,1**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3.4 Sport

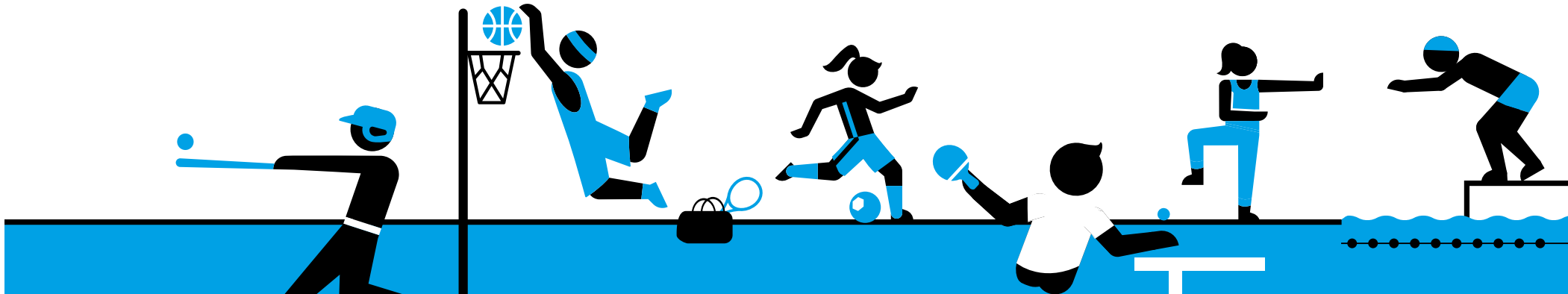
Programma 4 Sport

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	28,6	17,1	13,3	30,5
Lasten	87,8	81,5	15,5	97,0
Saldo Baten en Lasten	**-59,2**	**-64,4**	**-2,2**	**-66,6**
Onttrekking	4,6	0,8	0,7	1,4
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,6**	**0,8**	**0,7**	**1,4**
Totaal Programma 4 Sport	**-54,6**	**-63,6**	**-1,6**	**-65,1**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	26,1	25,2	-0,5	24,7

3.4.1 Sport en bewegen

Programmaonderdeel 4.1 Sport

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	28,6	17,1	13,3	30,5
Lasten	87,8	81,5	15,5	97,0
Saldo Baten en Lasten	**-59,2**	**-64,4**	**-2,2**	**-66,6**
Onttrekking	4,6	0,8	0,7	1,4
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4,6**	**0,8**	**0,7**	**1,4**
Totaal Programmaonderdeel 4.1 Sport	**-54,6**	**-63,6**	**-1,6**	**-65,1**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 13,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten in 2023 uit de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (€ 13,8 miljoen). Met ingang van 1 januari 2019 is sport een vrijgestelde prestatie. Wij berekenen sinds die datum geen btw over het gebruik van sportvoorzieningen. Daartegenover staat dat wij de btw op het beheren van- en investeren in sportvoorzieningen niet kunnen aftrekken. Ter compensatie van dit btw nadeel ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 15,5 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten in 2023 door het btw nadeel van de sportvrijstelling per 1-1-2019 (€ 13,8 miljoen). Dit nadeel wordt geheel gecompenseerd door de ontvangen Specifieke Uitkering Stimulering Sport. Daardoor is het effect voor de begroting neutraal. Zie ook de toelichting bij de baten.
- Hogere lasten in 2023 door inzet van coalitiemiddelen (€ 2,1 miljoen). Wij richten ons hierbij vooral op sporten en bewegen onder jeugd en jongeren. Voorbeelden zijn een sportvergoeding voor de jeugd en school- en diplomazwemmen. Daarnaast organiseren en subsidiëren wij met deze middelen sportevenementen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3.5 Onderwijs

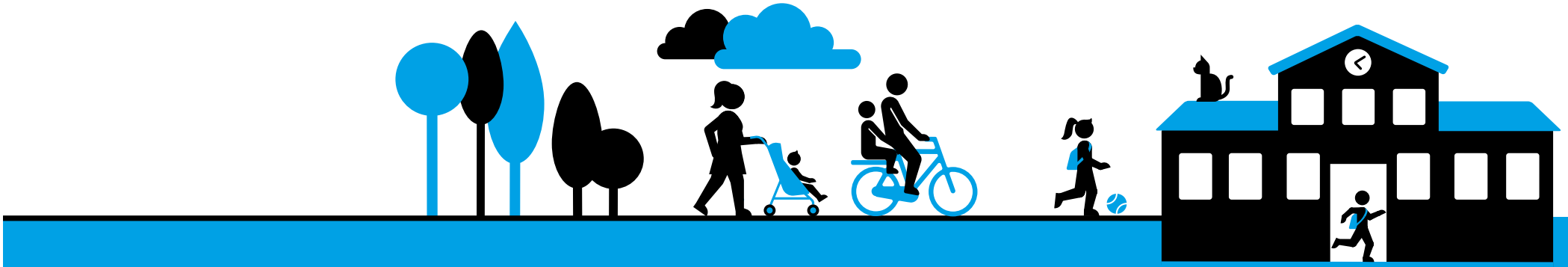
Programma 5 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	60,2	57,8	4,4	62,1
Lasten	282,8	306,6	0,5	307,1
Saldo Baten en Lasten	**-222,6**	**-248,8**	**3,9**	**-244,9**
Onttrekking	0,0	1,2	1,8	3,1
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**1,2**	**1,8**	**3,1**
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-222,6**	**-247,6**	**5,7**	**-241,9**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	32,2	33,5	2,2	35,6

3.5.1 Onderwijs

Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	60,2	57,8	4,4	62,1
Lasten	282,8	306,6	0,5	307,1
Saldo Baten en Lasten	**-222,6**	**-248,8**	**3,9**	**-244,9**
Onttrekking	0,0	1,2	1,8	3,1
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**1,2**	**1,8**	**3,1**
Totaal Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs	**-222,6**	**-247,6**	**5,7**	**-241,9**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 4,4 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door rijksinkomsten voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO: € 1,6 miljoen), Onderwijsachterstandenbeleid (OAB: € 1,4 miljoen) en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC: € 1,1 miljoen). Zie ook toelichting bij de lasten (€ 4,1 miljoen in totaal)
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,5 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO: € 1,6 miljoen), Onderwijsachterstandenbeleid (OAB: € 1,4 miljoen), Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC: € 1,1 miljoen). Zie ook toelichting bij de baten (€ 4,1 miljoen in totaal).
- Hogere lasten voor leerlingenvervoer door een prijsverhoging van het leerlingenvervoer conform de NEA index (13,7% in 2023) en een toename in het aantal kinderen, vooral in het aangepast vervoer (taxi en busje, € 1,9 miljoen).
- Hogere lasten foor het toekennen van de eindejaarsmarge 2022, die met name worden ingezet voor de brede brugklasbonus en de familiescholen (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten voor het faciliteren van (gezonde) ontbijten en schoollunches, vooral in wijken waar dat het hardste nodig is (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten door een actualisatie van de kapitaallasten (€ 6,5 miljoen). De daling in 2023 is grotendeels toe te rekenen aan investeringen waarvan de geplande uitgaven later plaatsvinden.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

Hogere onttrekking aan de Reserve Coalitiemiddelen 22-26 voor het faciliteren van schoollunches (€ 1,8 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

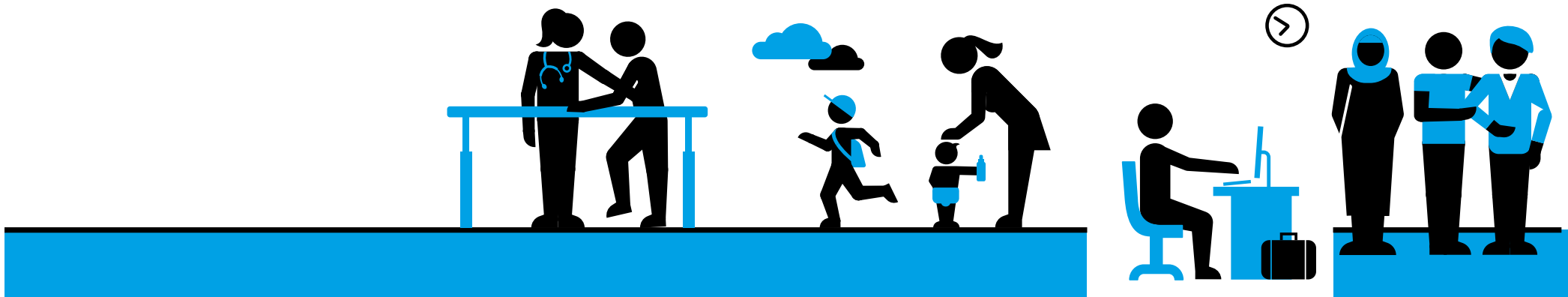
Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	211,4	60,8	48,8	109,6
Lasten	1.226,4	1.172,2	56,1	1.228,3
Saldo Baten en Lasten	**-1.015,0**	**-1.111,4**	**-7,3**	**-1.118,7**
Onttrekking	8,2	10,3	16,0	26,3
Toevoeging	34,0	6,9	12,2	19,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-25,7**	**3,4**	**3,8**	**7,2**
Totaal Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**-1.040,8**	**-1.108,0**	**-3,4**	**-1.111,5**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	207,7	164,3	-6,4	157,9

3.6.1 Basisvoorzieningen

Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	154,5	43,0	9,5	52,6
Lasten	332,8	244,5	16,4	260,9
Saldo Baten en Lasten	**-178,3**	**-201,5**	**-6,9**	**-208,4**
Onttrekking	0,0	1,0	8,7	9,7
Toevoeging	0,3	0,1	0,0	0,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,3**	**0,9**	**8,7**	**9,7**
Totaal Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	**-178,6**	**-200,5**	**1,8**	**-198,7**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 9,5 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door correcties inzake omzet Lab/Centrum Seksueel Geweld en ontvangen bijdragen derden. De correcties leiden ertoe dat de begroting meer in lijn ligt met de realisatie (€ 7,4 miljoen). Hiertegenover staan hogere lasten.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 16,4 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door correcties inzake omzet LAB/Centrum Seksueel Geweld en ontvangen bijdragen van derden. De correcties leiden ertoe dat de begroting meer in lijn ligt met de realisatie (€ 7,4 miljoen). Hiertegenover staan hogere baten.
- Hogere lasten door herallocatie van middelen voor het realiseren van doelstellingen van het Sarphati Instituut voor de uitvoering van Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma, prenatale huisbezoeken voor Oekraïense kinderen en de effecten van prijsbijstelling (€ 5,4 miljoen).
- Lagere lasten door een verschuiving van de extra toegekende nominale compensatie voor loon- en prijscompensatie in de Begroting 2023 naar budgetten van de stadsdelen in andere programma's om de bestedingskracht van de begroting aldaar op peil te houden (€ 4,3 miljoen).
- Hogere lasten vanuit de Masterplannen stadsdelen (€ 3,7 miljoen):
  - Noord (€ 2,1 miljoen) in het kader van kansen voor jeugd (€ 0,6 miljoen) en kansrijke sociale buurten (€ 1,5 miljoen).
  - Hogere lasten door Masterplan Zuidoost (€ 1,0 miljoen) in het kader van jeugd en onderwijs.
  - Hogere lasten door Masterplan Nieuw-West (€ 0,6 miljoen) in het kader van ontwikkelbuurten (€ 0,3 miljoen) en jeugd randvoorwaarden (€ 0,3 miljoen).
- Hogere lasten vanwege bijstelling van het budget omdat nominale compensatie Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) overgeheveld wordt van programma-onderdeel 6.3 naar programmaonderdeel 6.1 (€ 1,9 miljoen). Dit sluit beter aan op de gemeentelijke programma indeling van 2023.
- Lagere lasten door herverdeling van middelen inzake preventie tegen ongelijkheid in de gezondheid (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) door herverdeling van middelen voortvloeiend uit de prijsbijstelling gemeentefonds (€ 1,3 miljoen).
- Lagere lasten door overheveling van de middelen voor zorgspecifieke bedrijfs-voering (programma 6) naar de centrale staf (programma B) van de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst (€ 1,3 miljoen).
- Lagere lasten door het oplossen van het knelpunt bij het stadsgebied Weesp van € 1,0 miljoen. Na de fusie tussen Weesp en Amsterdam is gebleken dat op een aantal onderdelen de middelen niet toereikend waren. Dit betreft onder andere de ambtelijke capaciteit op het terrein van projectmanagement, veiligheid, het sociaal wijkteam en de basisvoorzieningen.
- Hogere lasten vanwege de overheveling van een gedeelte van de eindejaarsmarge naar de stadsdelen (€ 1 miljoen). De middelen worden ingezet voor de sociale basis binnen de stadsdelen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Een onttrekking aan de reserve Streeklaboratorium door verder onderzoek naar effecten van corona, voorbereidingen (met andere laboratoria) voor eventuele andere gezondheidscrises en voor het verstevigen van de samenwerking daarin (€ 4,5 miljoen).
- Een onttrekking aan de reserve Coalitiemiddelen 2022-2026 (€ 3,7 miljoen) voor de uitvoering van bestedingsplannen voor Integrale aanpak (Masterplannen):
  - Stadsdeel Noord (€ 2,1 miljoen)
  - Stadsdeel Zuidoost (€ 1,0 miljoen)
  - Stadsdeel Nieuw-West (€ 0,6 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de toevoegingen aan de reserves groter dan € 1,0 miljoen.

3.6.2 Wijkteams

Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	1,0	0,9	0,0	0,9
Lasten	106,3	122,8	2,2	125,0
Saldo Baten en Lasten	**-105,2**	**-121,9**	**-2,2**	**-124,1**
Onttrekking	0,0	0,0	1,6	1,6
Toevoeging	0,0	0,0	2,2	2,2
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**-0,5**	**-0,5**
Totaal Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	**-105,2**	**-121,9**	**-2,7**	**-124,6**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door een eenmalige bijdrage vanuit de eindejaarsmarge voor de applicatie cliëntinformatie (€ 1,2 miljoen). Met deze applicatie kunnen buurtteams en ketenpartners cliëntgegevens uitwisselen en dienstverlening bijhouden.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Een onttrekking van € 1,6 miljoen uit de egalisatiereserve Parlementaire Onder-vragingscommissie Kindertoeslag (POK) wegens herverdeling voor versterking van de wijkteams ten behoeve van de Ouder Kind Teams (OKT) en het Doorbraakteam.

Toevoegingen aan reserves

- Een toevoeging van € 2,2 miljoen aan de egalisatiereserve POK wegens herverdeling voor versterking van de wijkteams. Het betreft een afname van het budget voor de buurtteams ten gunste van de OKT en het Doorbraakteam, onder Programmadoel 6.2, met een totaal van € 1,6 miljoen. De resterende € 0,4 miljoen wordt ingezet voor de investering in kwaliteit vanuit programma 7.

3.6.3 Individuele voorzieningen

Programmaonderdeel 6.3 Individuele voorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	55,9	16,8	39,3	56,1
Lasten	780,0	794,7	37,2	-831,8
Saldo Baten en Lasten	**-724,2**	**-777,9**	**2,1**	**-775,8**
Onttrekking	8,2	9,3	5,6	14,9
Toevoeging	33,7	6,8	10,0	16,8
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-25,4**	**2,5**	**-4,4**	**-1,9**
Totaal Programmaonderdeel 6.3 Individuele voorzieningen	**-749,6**	**-775,4**	**-2,3**	**-777,7**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 39,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten voor de Noodopvang Oekraïne uit de specifieke uitkeringen van het rijk voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne (€ 24,5 miljoen). Hiertegenover staat € 24,5 miljoen aan hogere lasten voor de inzet van de zorgaanbieders.
- Hogere baten vanuit het ramingsrisico jeugd (€ 7,7 miljoen). Vooruitlopend op het resultaat van de onderhandelingen over de landelijke Hervormingsagenda Jeugd is rekening gehouden met een lagere Rijksbezuiniging.
- Hogere baten door een rijksbijdrage voor het programma Ongedocumenteerden (€ 5,4 miljoen). Hiertegenover staan € 5,4 miljoen aan hogere lasten.
- Hogere baten voor de Gemeenschappelijk Geneeskundige Dienst (GGD) door toekenning van incidentele middelen ten behoeve van het verder vorm geven van de Centrale Toegang in de stad (€ 1,1 miljoen). Hiertegenover staan € 1,1 miljoen aan hogere lasten.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 37,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor de Noodopvang Oekraïne voor de inzet van de zorgaanbieders (€ 24,5 miljoen). Hiertegen over staan € 24,5 miljoen hogere baten uit de specifieke uitkeringen van het rijk voor de opvang van ontheemden uit de Oekraïne.
- Lagere lasten voor de overgang van de ICT van de Gemeenschappelijke Geneeskundige Dienst (GGD) naar de stedelijke ICT standaard (€ 8,4 miljoen).
- Hogere lasten vanwege de overheveling van middelen uit het gemeentefonds die in 2022 niet tot besteding zijn gekomen (€ 6,1 miljoen). Hier staat dekking tegenover vanuit de reserve Gemeentefondsmiddelen. Het zijn middelen uit de toekenning via de september- en decembercirculaire (€ 6,1 miljoen).Het betreft de volgende kosten:
  - Maatschappelijke opvang en OGGz € 2,1 miljoen
  - Compensatieregeling Voogdij 18+ € 1,5 miljoen
  - Meerkosten Oekraïne sociaal domein € 1,4 miljoen
  - Continuïteit van zorg, beschermd wonen, jeugdzorg en vrouwenopvang totaal € 1,0 miljoen.
- Hogere lasten vanwege een rijksbijdrage voor het programma ongedocumenteerden (€ 5,4 miljoen). Hiertegenover staan € 5,4 miljoen aan hogere baten.
- Hogere lasten door een collegebesluit in december 2022 om de wachtlijsten voor 2023 voor Hoog Specialistische Jeugdzorg (HSJ) te beperken tot het niveau van 2022 van 700 jeugdigen (€ 5,0 miljoen). Hiermee wordt beoogd om de wachtlijst niet verder op te laten lopen tot 10 procent van het totaal aantal jeugdigen in de zorg. Dit wordt gedekt vanuit de eindejaarsmarge 2022.
- Hogere lasten om de wachtlijsten voor Hoog Specialistische Jeugdzorg verder te beperken tot 7,5 procent van het aantal jeugdigen in zorg (€ 4,5 miljoen).
- Lagere lasten door het terugdraaien van teveel toegekende nominale compensatie aan beschermd wonen (€ 4,4 miljoen). Hiermee wordt de omissie uit de Begroting 2023 gecorrigeerd.
- Hogere lasten door invulling te geven aan hervormingen die in het jeugddomein moeten worden gerealiseerd (€ 2,9 miljoen).
- Hogere lasten door de groei van aanvragen voor het Persoonsgebonden Budget (PGB) (€ 2,5 miljoen). Onder andere door een gerechtelijke uitspraak over wanneer

een PGB-aanvraag afgewezen mag worden, wachtlijsten bij gecontracteerde aanbieders en prijsstijgingen.
- Lagere lasten vanwege bijstelling van het budget omdat nominale compensatie voor de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) overgeheveld wordt van programmaonderdeel 6.3 naar programmaonderdeel 6.1 (€ 1,9 miljoen). Dit sluit beter aansluit op de gemeentelijke programma indeling van 2023.
- Lagere lasten door herverdeling van nominale compensatie vergoedingen tussen Jeugd en Zorg (€ 1,3 miljoen). Het betreft een neutrale mutatie van programmaonderdeel 6.3 naar 6.2 en 6.1.
- Hogere lasten door toekenning van incidentele middelen aan de Gemeenschappelijk Geneeskundige Dienst ten behoeve van het verder vorm geven van de Centrale Toegang in de stad (€ 1,1 miljoen). Hiertegenover staan € 1,1 miljoen aan hogere baten.
- Hogere lasten voor de inzet van regisseurs vanuit de Gecertificeerde jeugd-instellingen voor Top 400/600 (€ 1,0 miljoen). Het betreft een budget neutrale mutatie vanuit programmaonderdeel 8.2 naar 6.3 en is conform het ingediende bestedingsplan coalitieakkoordmiddelen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves
- Hogere onttrekking aan de reserve Overheveling Gemeentefondsmiddelen (€ 5,6 miljoen). Vanwege de overheveling van middelen uit het gemeentefonds die in 2022 niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen middelen uit de toekenning via de september- en decembercirculaire voor de volgende kosten:
  - Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) € 2,1 miljoen
  - Compensatieregeling Voogdij 18+ € 1,5 miljoen
  - Meerkosten Oekraïne sociaal domein € 1,4 miljoen
  - Continuïteit van zorg, beschermd wonen, jeugdzorg en vrouwenopvang totaal € 1,0 miljoen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves
- Hogere dotatie aan de reserve door een overheveling van de centrale eindejaars-marge aan de egalisatiereserve Jeugd (€ 10,0 miljoen). Onlangs is een akkoord gesloten over de Hervormingagenda Jeugd tussen Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Rijk. Hiermee zijn de inhoudelijke doelstellingen en het financiële kader meerjarig vastgesteld. Het financieel kader van de landelijke hervormings-agenda ligt lager dan het niveau van de jeugdbegroting van Amsterdam in de Begroting 2023. Met deze dotatie van € 10 miljoen wordt dit rechtgetrokken.

3.6.4 Diversiteit

Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	7,3	10,2	0,3	10,5
Saldo Baten en Lasten	**-7,3**	**-10,2**	**-0,3**	**-10,5**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	**-7,3**	**-10,2**	**-0,3**	**-10,5**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.
Wel is er sprake van uitbreiding van de formatie voor het welslagen van het programmadoel om discriminatie en racisme te bestrijden en de emanciperende krachten in de stad te faciliteren (€ 0,4 miljoen).

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3.7 Sociale zaken en Armoedebestrijding

Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	709,8	628,9	123,1	752,0
Lasten	1.283,5	1.045,5	125,3	1.170,9
Saldo Baten en Lasten	**-573,8**	**-416,6**	**-2,3**	**-418,9**
Onttrekking	13,1	16,2	23,7	39,9
Toevoeging	2,7	0,1	18,0	18,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**10,4**	**16,1**	**5,7**	**21,8**
Totaal Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	**-563,4**	**-400,5**	**3,4**	**-397,1**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	173,1	144,1	20,5	164,6

3.7.1 Inkomensregelingen

Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	663,0	593,1	112,4	705,5
Lasten	738,4	656,5	102,3	758,8
Saldo Baten en Lasten	**-75,4**	**-63,3**	**10,1**	**-53,2**
Onttrekking	12,3	13,1	13,7	26,9
Toevoeging	0,1	0,0	18,0	18,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**12,2**	**13,1**	**-4,3**	**8,8**
Totaal Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen	**-63,1**	**-50,2**	**5,8**	**-44,4**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 112,4 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door de bijstelling van het macrobudget door het rijk ten behoeve van de verhoging van het wettelijk minimumloon voor de bijstandslasten (€ 62,9 miljoen).
- Hogere baten omdat er voor ontheemden uit Oekraïne nieuwe taken zijn opgelegd bij de gemeente, zoals de organisatie van de eerste opvang (Hub Amsterdam), korte termijn opvang (hotels, boten) en het verstrekken van leefgeld. Hiervoor zijn voorzieningen in gang gezet die voorheen geen onderdeel uitmaakten van de activiteiten van de gemeente Amsterdam. Deze baten en lasten zijn technisch geboekt binnen programmaonderdeel 7.1, het effect is gemeentebreed neutraal (€ 49,5 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 102,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten omdat er voor ontheemden uit Oekraïne nieuwe taken zijn opgelegd bij de gemeente, zoals de organisatie van de eerste opvang (Hub Amsterdam), korte termijn opvang (hotels, boten) en het verstrekken van leefgeld. Hiervoor zijn voorzieningen in gang gezet die voorheen geen onderdeel uitmaakten van de activiteiten van de gemeente Amsterdam. Deze baten en lasten zijn technisch geboekt binnen programmaonderdeel 7.1, het effect is gemeentebreed neutraal (€ 49,5 miljoen).
- Hogere lasten door de verhoging van het wettelijk minimumloon voor de bijstandslasten en daarnaast lagere lasten door de dalende trend van het aantal bijstandsgerechtigden (€ 45,0 miljoen).
- Hogere lasten door het corrigeren van een eerder ten onrechte doorgevoerde mutatie. Middelen vanuit programma B worden overgeheveld naar programma 7 (€ 5,2 miljoen).
- Hogere lasten naar aanleiding van ontvangen rijksmiddelen uit de decembercirculaire (€ 2,0 miljoen),ten behoeve van:
  - de Bijzondere Bijstand om mensen met laag inkomen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening.
  - de uitvoeringskosten Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) door de hoge instroom in de Bbz in het eerste kwartaal van 2022 met doorwerking in 2023, als gevolg van het stopzetten van de Tozo (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandigen).
- Hogere lasten vanwege inzet van extra rijksmiddelen die zijn ontvangen voor de versterking van de dienstverlening aan kwetsbare Amsterdammers. Deze middelen komen voort uit de kabinetsreactie op het verslag van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvang -toeslag (POK) en worden nu conform de raadsinformatiebrief uit september 2022 voor de jaarschijven 2023 tot en met 2026 begroot. De wijziging heeft een neutraal effect op de begroting (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten door overheveling van middelen naar programma – onderdeel 7.2 voor overkoepelende beleidsinzet en digitalisering (€ 1,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de egalisatiereserve inkomensdeel en conjunctuur vanuit programma 7 een vrijval ten gunste van de algemene middelen (€ 10,0 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve overheveling gemeentefondsmiddelen naar aanleiding van ontvangen rijksmiddelen uit de decembercirculaire voor de Bijzondere Bijstand en de uitvoeringskosten Bijstand voor zelfstandigen (€ 2,0 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de egalisatiereserve POK voor investeren in de kwaliteit van inkomens -consulenten (€ 1,4 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve egalisatiereserve inkomensdeel conjunctuur om de afhandeling van de Tozo en Bbz regelingen te kunnen uitvoeren. In de jaren 2020 tot en met 2022 hebben we hiervoor een rijksbijdrage ontvangen die is toegevoegd aan deze reserve (€ 0,3 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Hogere toevoeging aan de egalisatiereserve inkomensdeel en conjunctuur door bijstelling van het rijksbudget voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (€ 18,0 miljoen).

3.7.2 Werk, participatie en inburgering

Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inburger

(bedragen x € 1 miljoen)

(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	29,0	19,2	7,6	26,8
Lasten	235,8	242,3	15,2	257,6
Saldo Baten en Lasten	**-206,7**	**-223,1**	**-7,6**	**-230,8**
Onttrekking	0,8	-0,8	4,8	4,0
Toevoeging	2,7	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-1,9**	**-0,8**	**4,8**	**4,0**
Totaal Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inburger	**-208,6**	**-223,9**	**-2,8**	**-226,7**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 7,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten als gevolg van de ontvangen beschikking voor de specifieke uitkering Wet Inburgering. Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden middelen toebedeeld voor de inburgeringsvoorzieningen van de inburgeringsplichtigen. Dit effect is gemeentebreed neutraal, zie ook de toelichting op de lasten (€ 3,9 miljoen).
- Hogere baten als gevolg van de ontvangen beschikking van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het aanbieden van educatieve activiteiten voor volwassenen. Dit effect is gemeentebreed neutraal, zie ook de toelichting op de lasten (€ 1,3 miljoen).
- Hogere baten met name doordat organisatie die mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt in dienst nemen, het zogenoemde laag inkomensvoordeel ontvangen. De gemeente en Pantar hebben medewerkers in dienst die behoren tot de doelgroep Wet Sociale Werkvoorziening (€ 1,2 miljoen).
- Hogere baten als gevolg va de ontvangen beschikking van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het begeleiden van jongeren zonder startkwalificatie, onderwijsinschrijving, werk en uitkering (€ 0,7 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 15,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door de positieve eindejaarsmarge die wordt ingezet voor informatie-voorziening, om- en bijscholing, programma Migratie Asiel & Ongedocumenteerden en Community Wealth Building (€ 4,9 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van ontvangen bedragen van het rijk vanuit de septembercirculaire 2022. Er is € 3,4 miljoen ontvangen voor Asiel en Inburgering, € 0,8 miljoen voor Breed offensief en € 0,7 miljoen voor Dichterbij dan je denkt. Lagere lasten omdat landelijk is besloten dat eenmalig in 2023 een bedrag wordt uitgenomen uit het gemeentefonds (€ 0,9 miljoen aandeel gemeente Amsterdam) voor de subsidieregeling Individuele Plaatsing en Steun (IPS) (€ 4,1 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van de ontvangen beschikking voor de specifieke uitkering Wet Inburgering. Deze middelen worden ingezet voor de inburgeringsvoorzieningen van inburgerings -plichtigen. Dit effect is gemeentebreed neutraal, zie ook de toelichting op de baten (€ 3,9 miljoen).
- Hogere lasten door overheveling van middelen uit programma - onderdeel 7.1 die worden ingezet voor overkoepelende beleidsinzet en informatievoorziening (€ 1,6 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van de ontvangen beschikking van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het aanbieden van educatieve activiteiten voor volwassenen. Dit effect is gemeentebreed neutraal, zie ook de toelichting op de baten (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten door het bestedingsplan voor de integrale aanpak Nationaal Programma Samen Nieuw - West in het kader van werk en bestaanszekerheid, waarbij we inzetten op duurzaam aan het werk (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten door overheveling van de middelen buurtbanen van programma B naar programma 7 (€ 0,8 miljoen).

- Hogere lasten door (psycho) sociale zorgverlening en uitvoeringskosten van het programma Migratie, Asiel & Ongedocumenteerde (€ 0,8 miljoen).
- Hogere lasten voor het bestedingsplan voor de integrale aanpak masterplan Zuidoost in het kader van werk en economie (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten door het doorschuiven van middelen voor uitvoering van de wet inburgering naar de jaren 2024, 2025 en 2026. De instroom en begeleiding van inburgeringsplichtigen zullen in die jaren toenemen (€ 2,7 miljoen).
- Lagere lasten door het doorschuiven van middelen voor de loonkosten van werkbrigadisten. In 2022 is besloten om middelen door te schuiven naar de jaren 2024 en 2025 (€ 1,9 miljoen).
- Lagere lasten doordat een deel van de eerdere bezuinigingen op apparaat met de huidige coalitiemiddelen zijn teruggedraaid. Daarnaast is met inzet van eigen middelen uit dit programma de dienstverlening voor het programma Iedereen kans op werk voor 2023 gedekt. Dit gaat onder andere om personeelslasten waarvoor ook afdracht aan programma B plaatsvindt (€ 1,8 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de reserve overheveling gemeentefonds voor de ontvangen rijksmiddelen uit de september- en decembercirculaire voor Asiel en Inburgering, Dichterbij dan je denkt, Breed offensief, Faciliteitenbesluit opvangcentra en participatie IPS regeling (€ 2,7 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve coalitiemiddelen 2022 - 2026 voor het bestedingsplan voor de integrale aanpak masterplan Zuidoost en masterplan Samen Nieuw - West (€ 2,1 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de toevoegingen aan de reserves.

3.7.3 Armoede en schuldhulp

Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	17,7	16,5	3,1	19,6
Lasten	309,4	146,7	7,9	154,6
Saldo Baten en Lasten	**-291,7**	**-130,2**	**-4,8**	**-135,0**
Onttrekking	0,0	3,9	5,2	9,1
Toevoeging	0,0	0,1	0,0	0,1
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**3,8**	**5,2**	**9,0**
Totaal Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp	**-291,7**	**-126,4**	**0,4**	**-126,0**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 3,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten als gevolg van verwachte vergoedingen vanuit het rijk in het kader van de Kinderopvangtoeslagenaffaire (€ 3,1 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 7,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door ontvangen middelen vanuit het rijk uit de september- en decembercirculaire voor Bijzondere Bijstand en Bijzondere Bijstand Studenten (€ 6,4 miljoen).
- Hogere lasten ter afhandeling van de Kinderopvangtoeslagenaffaire (€ 2,9 miljoen).
- Lagere lasten door herverdeling van de personele lasten naar programma-onderdeel 7.1 en B.1 (€ 1,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de reserve overheveling gemeentefonds middelen voor ontvangen middelen uit de september- en decembercirculaire voor Bijzondere Bijstand en Bijzondere Bijstand Studenten (€ 6,4 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de egalisatiereserve Xaas voor het ontwikkelen van het verkoopsysteem SBL (€ 0,5 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve afkoopsommen erfpacht, waarmee amendement (A 494 Verhoging Inkomensgrens minimavoorzieningen voor kinderen naar 150%) uit de Begroting 2023 wordt gecorrigeerd (€ 1,3 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve POK voor integrale schuldhulpverlening (€ 0,3 miljoen).
- Lagere onttrekking aan de reserve kapitaallasten gemeentelijk vastgoed, waarmee amendement (A 486 Menstruatie Armoede) uit de Begroting 2023 wordt gecorrigeerd (€ 0,1 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de toevoegingen aan de reserves.

3.8 Veiligheid

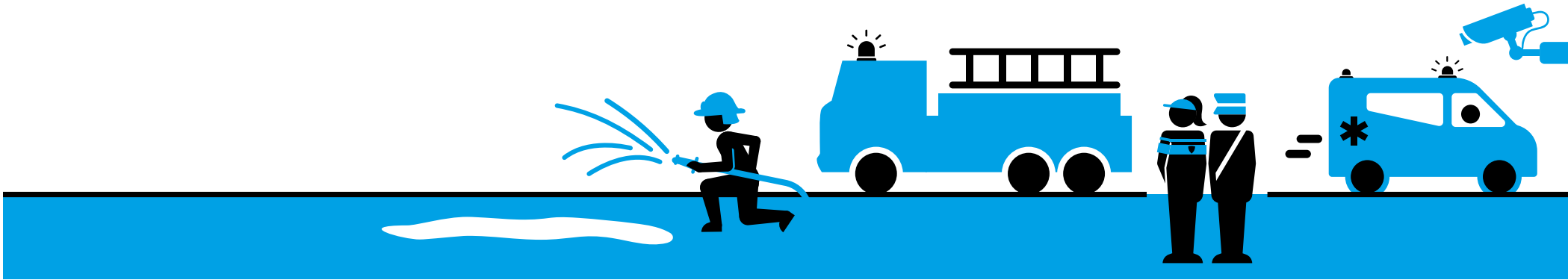
Programma 8 Veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	20,2	19,8	9,2	29,0
Lasten	236,7	257,1	16,5	273,6
Saldo Baten en Lasten	**-216,5**	**-237,3**	**-7,3**	**-244,6**
Onttrekking	0,1	0,7	6,7	7,4
Toevoeging	2,2	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,1**	**0,7**	**6,7**	**7,4**
Totaal Programma 8 Veiligheid	**-218,7**	**-236,7**	**-0,6**	**-237,2**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	106,5	102,6	9,8	112,4

3.8.1 Brandweer en crisisbeheersing

Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en crisisbeheersing

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	2,7	3,0	0,0	3,0
Lasten	84,0	83,9	1,0	84,9
Saldo Baten en Lasten	**-81,2**	**-80,9**	**-1,0**	**-81,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en crisisbeheersing	**-81,2**	**-80,9**	**-1,0**	**-81,9**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 1,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door extra budget voor nominale ontwikkeling voor de Brandweer. In de Begroting 2023 is nominale compensatie verstrekt aan de gemeenschappelijke regelingen voor 2022. Deze bedragen komen nu ook beschikbaar voor 2023 en verder (€ 1,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3.8.2 Openbare orde en veiligheid

Programmaonderdeel 8.2 Openbare orde en veiligheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	17,4	16,8	9,2	26,0
Lasten	152,7	173,2	15,5	188,7
Saldo Baten en Lasten	**-135,3**	**-156,4**	**-6,3**	**-162,7**
Onttrekking	0,1	0,7	6,7	7,4
Toevoeging	2,2	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2,1**	**0,7**	**6,7**	**7,4**
Totaal Programmaonderdeel 8.2 Openbare orde en veiligheid	**-137,4**	**-155,7**	**0,4**	**-155,3**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 9,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door toegekende subsidies vanuit het rijk. Dit betreffen met name toegekende middelen voor gebiedsgerichte aanpak gericht op het voorkomen van ondermijnende en georganiseerde criminaliteit. Deze hogere baten gaan samen met hetzelfde bedrag aan hogere lasten (€ 11 miljoen).
- Lagere baten voor het wegslepen van auto's. Het aantal auto's en parkeerders (en daarmee ook de overtredingen) binnen de ring is afgenomen als gevolg van het gevoerd verkeersbeleid, te weten het ontmoedigen van parkeren binnen de ring en het stimuleren van het parkeren buiten de ring en verder reizen met het OV. Dit leidt tot een verwachte lagere opbrengst wegslepen voertuigen (€ 2,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 15,5 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door extra uitgaven op aanpakken waar door het rijk toegekende subsidies tegenover staan. Dit betreft met name uitgaven voor gebiedsgerichte aanpak op het voorkomen van ondermijnende en georganiseerde criminaliteit (€ 11 miljoen).
- Hogere lasten voor de viering van de 750e verjaardag van Amsterdam. De hogere lasten bestaan uit personele lasten voor het initiëren, aanjagen en coördineren van de extra activiteiten. Daarnaast is rekening gehouden met onvoorziene situaties om te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen (€ 5,7 miljoen).
- Hogere lasten voor de uitvoering van de Aanpak Binnenstad. Dit betreffen lasten voor het uitkopen van aandeelhouders en een strategische aankoop. Dit wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Verevening Onroerend Goed (€ 2,0 miljoen).
- Hogere lasten voor de uitvoering van de Masterplannen. Vanuit de middelen uit het coalitieakkoord is € 60 miljoen beschikbaar gesteld voor de Masterplannen. In 2023 wordt hiervan op het domein Veiligheid € 1,2 miljoen in Nieuw West en € 0,8 miljoen in Zuidoost ingezet (€ 2,0 miljoen).
- Hogere lasten doordat opleidingen functiegebonden zijn en daarom worden aangemerkt als programmakosten en niet (meer) als overhead. De lasten van het programma-onderdeel B5 Overhead nemen met een zelfde bedrag af (€ 1,7 miljoen).
- Hogere lasten voor evenementen. De herijking van het beleid, de herdenking van het slavernijverleden, de nieuwe opzet met Queer en Pride Amsterdam en de evenementen tijdens de jaarwisseling vergen extra inzet (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van vacatures. De krappe arbeidsmarkt zorgt er voor dat de gewenste zichtbaarheid op straat niet vanzelfsprekend gegarandeerd kan worden. De arbeidsmarkt is moeilijk te voorspellen maar vooralsnog is er een blijvende mismatch tussen vraag en aanbod. Dat betekent dat de mogelijkheid bestaat dat in 2023 niet genoeg mensen zullen worden geworven (€ 2,3 miljoen).
- Lagere lasten door overheveling van middelen ten behoeve van de uitvoering van de Top600 en de Top400 aan het sociaal domein. Deze middelen worden onder andere ingezet voor regisseurs, voor het screenen van de doelgroep en voor het toeleiden naar school of naar werk (€ 1,9 miljoen).

- Lagere lasten doordat een deel van het budget jeugd en veiligheid wordt ingezet binnen de sociale basis (een breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning overwegend in de eigen buurt of wijk, om zelfredzaam te zijn, talenten te ontwikkelen en mee te doen in de stad). Bij de uniformering van de stadsdeelbudgetten is reeds besloten dit budget over te hevelen van programma 8 Veiligheid naar programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit. Bij enkele stadsdelen is dit nog niet gebeurt. Deze middelen worden nu alsnog structureel overgeheveld van programma 8 naar programma 6 (€ 1,7 miljoen).
- Lagere lasten voor de aanpak Binnenstad doordat de middelen uit het coalitieakkoord zijn verdeeld tot en met 2025. Het jaar 2026 wordt nu alsnog gedekt door in de jaren 2023 tot en met 2025 een bedrag van € 0,8 miljoen per jaar over te hevelen (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten als gevolg van minder benodigde inzet op wegsleep. Het aantal auto's en parkeerders (en daarmee ook de overtredingen) binnen de ring is afgenomen als gevolg van het gevoerd verkeersbeleid, te weten het ontmoedigen van parkeren binnen de ring en het stimuleren van het parkeren buiten de ring en verder reizen met het OV (€ 0,7 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de reserve Coalitiemiddelen. De middelen voor de aanpak Binnenstad (€ 10 miljoen) zijn verdeeld over 4 jaar. Daarom wordt in het jaar 2023 een bedrag van € 2,5 miljoen aan deze reserve onttrokken. Daarnaast is aan deze reserve € 1,2 miljoen onttrokken voor de Integrale aanpak Nationaal Programma Samen Nieuw-West (onderdeel van Masterplannen) en € 0,8 miljoen voor de Integrale aanpak Zuidoost (€ 4,5 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve Verevening Onroerend Goed voor de uitvoering van de Aanpak Binnenstad. Deze middelen zijn nodig om aandeelhouders uit te kopen en voor een strategische aankoop van een pand (€ 2,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3.A Algemene dekkingsmiddelen

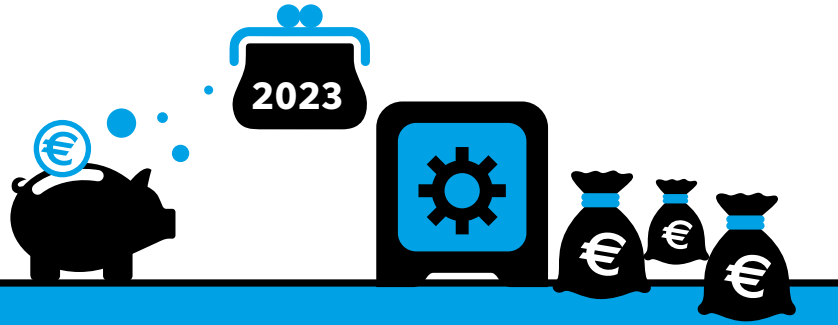
Programma A Algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	3.312,6	3.645,9	41,8	3.687,7
Lasten	57,3	79,1	21,0	100,1
Saldo Baten en Lasten	**3.255,3**	**3.566,8**	**20,8**	**3.587,6**
Onttrekking	457,4	137,9	389,1	527,0
Toevoeging	380,7	255,9	330,8	586,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**76,7**	**-117,9**	**58,2**	**-59,7**
Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**3.332,0**	**3.448,9**	**79,0**	**3.527,9**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	22,9	21,8	3,9	25,7

3A.1 Lokale heffingen

Programmaonderdeel A.1 Lokale heffingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	402,9	777,2	21,2	798,4
Lasten	31,6	32,3	0,1	32,4
Saldo Baten en Lasten	**371,3**	**744,9**	**21,1**	**766,0**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.1 Lokale heffingen	**371,3**	**744,9**	**21,1**	**766,0**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 21,2 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten toeristenbelasting. Er wordt een sneller dan eerder verwacht herstel van het toerisme voorzien, wat resulteert in een verhoging van de verwachte baten toeristenbelasting (€ 20,0 miljoen).
- Lagere baten reclamebelasting. De reclamebelasting is een nieuwe heffing die in 2022 is ingevoerd. Met deze heffing willen we de verrommeling van het straatbeeld tegengaan en ondernemers stimuleren om te kiezen voor minder of kleinere reclame uitingen in de openbare ruimte. Het ramen van de opbrengsten van een nieuwe heffing is altijd complex, zeker wanneer het zicht op het belastbare gebied zich pas aandient als de aanslagen voor het eerst zijn opgelegd, zoals het geval was voor de reclamebelasting (€ 5,1 miljoen).
- Hogere baten parkeeropbrengsten door maatregelen in de Parkeerverordening 2023. Onder andere is het tarief voor naheffingsaanslagen verhoogd, het 10 cent tarief op Sportpark Middenmeer, -voor winkelstraten en bij het Olympiaplein, is vervangen door het reguliere tarief (€ 4,3 miljoen).
- Hogere baten parkeeropbrengsten door stijging van het gebruik van bezoekers-parkeren en ondernemersjaarkaarten (€ 1,8 miljoen).
- Hogere baten vermakelijkhedenretributies (VMR). Het snellere herstel van de bezoekerseconomie na de coronacrisis leidt tot hogere baten in 2023. Volledig herstel wordt per 2025 verwacht, wanneer de opbrengsten zullen terugkeren naar het oorspronkelijke niveau van € 7,9 miljoen (€ 1,2 miljoen).
- Lagere baten parkeeropbrengsten door lagere verkoop van dag-week-maand-kaarten omdat er geen pinbetaling mogelijk is (€ 1,0 miljoen).

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3A.2 Gemeentefonds

Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	2.846,9	2.783,7	78,9	2.862,6
Lasten	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo Baten en Lasten	**2.846,9**	**2.783,7**	**78,9**	**2.862,6**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	**2.846,9**	**2.783,7**	**78,9**	**2.862,6**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 78,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door een verwachte bijdrage vanuit het gemeentefonds voor gederfde inkomsten in verband met Corona (€ 114,6 miljoen).
- Lagere baten door het terugdraaien van de in de Begroting 2023 opgenomen stelpost in verband met de prognose van de accresontwikkeling. De accresontwikkeling is in de Voorjaarsnota 2023 verwerkt waardoor deze stelpost teruggedraaid moet worden (€ 46,7 miljoen).
- Hogere baten door verwerking van de september- en decembercirculaire 2022 (€ 11,0 miljoen).
  Dit positieve effect bestaat uit:
  - Hogere baten door accresontwikkeling, dit betreft de groei van het gehele Gemeentefonds en daarmee ook van de Amsterdamse uitkering. Deze groei komt voort uit de compensatie voor gestegen lonen en prijzen (€ 27,6 miljoen).
  - Lagere baten door de relatief hardere groei van de Amsterdamse WOZ waarde, bij de verdeling van de gemeentefondsgelden wordt er rekening gehouden met de eigen verdiencapaciteit op Onroerendezaakbelasting-inkomsten (€ 26,8 miljoen).
  - Hogere baten door hoeveelheidsverschillen in de berekende maatstaven (€ 4,8 miljoen).
  - Hogere baten door overige ontwikkelingen (€ 3,8 miljoen).
  - Hogere baten door overige integratie- en decentralisatie uitkeringen (€ 1,2 miljoen).
  - Hogere baten door overige taakmutaties (€ 0,4 miljoen).

Lasten

Er zijn geen lasten in dit programmaonderdeel.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3A.3 Treasury en deelnemingen

Programmaonderdeel A.3 Treasury en deelnemingen

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	56,8	84,8	-58,1	26,7
Lasten	7,8	29,2	9,8	38,9
Saldo Baten en Lasten	**49,0**	**55,6**	**-67,9**	**-12,3**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel A.3 Treasury en deelnemingen	**49,0**	**55,6**	**-67,9**	**-12,3**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel dalen met € 58,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Lagere baten door bijstelling van de dividendraming.De neerwaartse aanpassing komt vooral door de wijziging van de systematiek van verwerking van het dividend Havenbedrijf Amsterdam. Dit is aangepast van verwerking als bate in het jaar waarop het dividend betrekking heeft naar verwerking als bate in het jaar waarin het dividend wordt ontvangen. Dit betekent dat het dividend over 2023 in 2024 zal worden verwerkt, net als bij alle andere deelnemingen. (€ 57,5 miljoen).
  Verder is het verwachte dividend van Alliander verlaagd door de combinatie van de oplopende investeringen en de toenemende kosten voor dit bedrijf dat energienetten ontwikkelt en beheert (€ 1,0 miljoen).
  Daartegenover staat een verhoging van het verwachte dividend van BNG als gevolg van de aanhoudende meevallers in het resultaat van de bank (€ 0,4 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 9,8 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door de actualisatie van nieuwe, lopende en gerealiseerde investeringen in de begroting. De verlaging van de investeringen zorgt bij een gelijkblijvend rentepercentage voor lagere aan de programma's doorberekende interne rentelasten (€ 8,6 miljoen).
- Hogere lasten door de hogere marktrente die betaald moet worden in verband met de externe schuld (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	6,0	0,3	-0,3	0,0
Lasten	18,0	17,7	11,1	28,8
Saldo Baten en Lasten	**-11,9**	**-17,4**	**-11,4**	**-28,8**
Onttrekking	457,4	137,9	389,1	527,0
Toevoeging	380,7	255,9	330,8	586,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**76,7**	**-117,9**	**58,2**	**-59,7**
Totaal Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	**64,7**	**-135,3**	**46,9**	**-88,5**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 11,1 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door mutaties in de te verdelen coalitiemiddelen. Deze mutaties bestaan uit het terugdraaien van de in het coalitieakkoord afgesproken ombuiging waarin de verwachte Europese subsidies naar beneden worden bijgesteld van € 10,0 miljoen, invulling van de ombuiging taakstelling reserves van € 30,0 miljoen en het verdelen van de afgesproken gelden naar de programma's van € 5,3 miljoen (€ 32,5 miljoen).
- Lagere lasten door vrijval van de stelpost voor kapitaallasten nieuwe investeringsvoorstellen naar aanleiding van het aanpassen van het meerjarig investeringsplan (€ 8,4 miljoen).
- Lagere lasten door vrijval van een stelpost belastinginkomsten (€ 7,9 miljoen).
- Lagere lasten door vrijval van de stelpost voor exploitatielasten nieuwe investeringsvoorstellen naar aanleiding van het aanpassen van het meerjarig investeringsplan (€ 3,9 miljoen).
- Hogere lasten door aanpassingen van de stelpost voor loon- en prijsontwikkelingen (€ 2,2 miljoen).
  - Door het opheffen van het Stedelijk Mobiliteits Fonds (SMF) is de nominale systematiek van toepassing geworden op een groter deel van de budgetten waardoor de stelpost verhoogt moet worden met € 3,9 miljoen.
  - Door het toekennen van middelen aan de programma's stijgen de lasten in de programma's en dalen de lasten in programma onderdeel A4 met € 1,7 miljoen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen in dit programmaonderdeel zijn € 389,1 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door:

- Het jaarrekeningresultaat Het jaarrekeningresultaat verwerken wij in de voorjaarsnota (€ 196,5 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de algemene reserve. Wij onttrekken het jaarrekening-resultaat en voegen dit toe aan de algemene reserve, zoals besloten bij vaststelling van de jaarrekening door de raad. Zie hiervoor het vorige punt en het eerste punt bij 'toevoegingen aan reserves'. Wij zetten de algemene reserve vervolgens in voor de algemene dekking van de begroting (€ 196,5 miljoen)
- Lagere onttrekking aan de algemene reserve door het opheffen van de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds. Het opheffen en ongedaan maken van de mutaties in die reserve bij het vaststellen van de Begroting 2023 leidt tot een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve in 2023. Omdat de eindstand van de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds in 2022 lager is dan begroot, wijzigt ook de toevoeging en de onttrekking aan de algemene reserve (€ 10,1 miljoen).
- Hogere onttrekking aan de reserve frictiekosten 1 stad 1 opgave. Dit is een vrijval van de reserve. De reserve valt gedeeltelijk vrij omdat in het coalitieakkoord afgesproken is € 30,0 miljoen te besparen op reserves. Een gedeelte hiervan komt ten laste van de reserve frictiekosten (€ 10,0 miljoen).

- Lagere onttrekking aan de reserve coalitiemiddelen 2022-2026. De onttrekkingen aan de reserve coalitiemiddelen moeten zichtbaar zijn als onttrekking in de programma's waarvoor de onttrekking plaatsvindt. De onttrekkingen zijn hiermee voor een bedrag van € 0,4 miljoen en € 3,3 miljoen overgebracht naar de respectievelijke programmaonderdelen 5.1 en 8.2 van de programmabegroting (€ 3,8 miljoen).

Toevoegingen aan reserves

De toevoegingen in dit programmaonderdeel zijn € 330,8 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere toevoeging aan de algemene reserve door toevoeging van het resultaat 2022 (€ 196,5 miljoen).
- Hogere toevoeging aan de algemene reserve door toevoeging van het verwachte positieve resultaat 2023. De algemene reserve wordt hiermee op hoogte gebracht voor het dekken van toekomstige tegenvallers (€ 121,5 miljoen).
- Hogere toevoeging aan de egalisatiereserve XAAS omdat de uitgaven voor XAAS projecten naar verwachting groter zullen zijn dan eerder verwacht (€ 25,0 miljoen).
- Lagere toevoeging aan de algemene reserve door een lager dan verwachte stand van de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds in de jaarrekening 2022. Hierdoor wordt de toevoeging aan de algemene reserve aangepast (€ 10,1 miljoen).
- Lagere toevoegingen aan de algemene reserve door correcties in de Jaarrekening 2022 met betrekking tot het Stedelijk Mobiliteitsfonds (€ 2,0 miljoen).

3.B Bestuur en organisatie

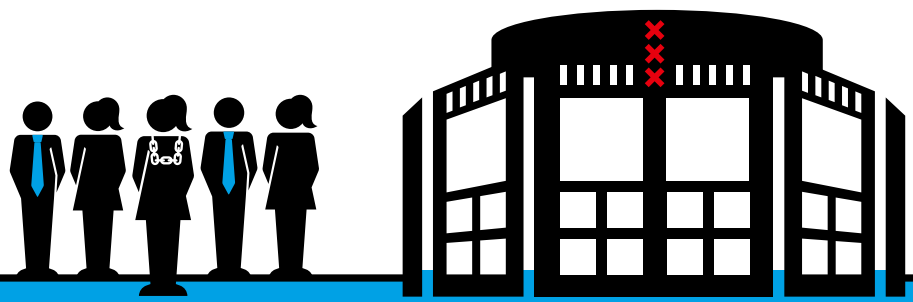
Programma B Bestuur en organisatie

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	60,3	43,5	2,4	45,8
Lasten	762,4	799,1	49,4	848,5
Saldo Baten en Lasten	**-702,1**	**-755,6**	**-47,1**	**-802,6**
Onttrekking	0,3	32,3	32,1	64,3
Toevoeging	0,9	4,7	0,0	4,7
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,5**	**27,6**	**32,1**	**59,7**
Totaal Programma B Bestuur en organisatie	**-702,6**	**-728,0**	**-15,0**	**-743,0**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Apparaatslasten	581,1	546,0	8,8	554,8

3B.1 Diensverlening

Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	34,0	30,8	2,3	33,1
Lasten	61,0	82,7	-0,9	81,9
Saldo Baten en Lasten	**-27,0**	**-52,0**	**3,2**	**-48,8**
Onttrekking	0,0	3,1	1,1	4,2
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**3,0**	**1,1**	**4,1**
Totaal Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	**-27,0**	**-49,0**	**4,3**	**-44,7**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 2,3 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere baten door actualisatie van de legesopbrengsten op basis van de verwachte aantallen en de tarieven 2023 (€ 1,9 miljoen).
- Hogere baten door de specifieke uitkering (SPUK) ter dekking van de kosten van de Gemeentelijke Opvang van Oekraïense ontheemden die in Amsterdam worden opgevangen en ingeschreven worden in het BRP(€ 0,4 miljoen).

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 0,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten voor de organisatie van verkiezingen (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten voor diverse SAAS-investeringen. De lasten van deze SAAS-investeringen worden gedekt uit de egalisatiereserve SAAS (€ 0,9 miljoen).
- Hogere lasten voor de extra personeelskosten om de verwachte stijging van het aantal aangevraagde vergunningen af te kunnen handelen (€ 0,6 miljoen). Andere kosten die met het stijgende aantal aangevraagde vergunningen gemoeid zijn, staan bij programmaonderdeel B5 Overhead (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten voor de extra kosten van tolken en externen die worden gemaakt voor de inschrijving van Oekraïense ontheemden in het BRP (€ 0,4 miljoen).
- Hogere lasten van vanwege de overheveling middelen uit het gemeentefonds die in 2022 niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen middelen voor de volgende kosten: Toegankelijkheid verkiezingen en Aanpassing software burgerlijke stand (€ 0,2 miljoen).
- Lagere lasten door de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de verwachte kasritme van de investeringen (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten doordat voor de digitale transformatie middelen overgeheveld zijn naar B2 Horizontaal thema digitale stad en overheid vanuit dit programmaonderdeel. Bij B2 stijgen daardoor de lasten met hetzelfde bedrag, dit is een correctie op de begroting (€ 3,5 miljoen).

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de egalisatiereserve SAAS van € 0,9 miljoen voor diverse SAAS-investeringen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

Er zijn geen toevoegingen aan reserves op dit onderdeel.

3B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid

Programmaonderdeel B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	2,6	1,0	-0,4	0,6
Lasten	41,1	42,4	-1,0	41,4
Saldo Baten en Lasten	**-38,6**	**-41,4**	**0,6**	**-40,8**
Onttrekking	0,0	10,0	0,5	10,5
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**10,0**	**0,5**	**10,5**
Totaal Programmaonderdeel B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid	**-38,6**	**-31,4**	**1,1**	**-30,3**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1,0 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel dalen met € 1,0 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen die hier in programmaonderdeel B2 worden toegelicht:

- Hogere lasten doordat voor de digitale transformatie middelen vanuit B1 Dienst-verlening overgeheveld zijn naar dit programmaonderdeel. Dit is een correctie op de begroting (€ 3,5 miljoen).
- Hogere lasten voor de Xaas investering Vernieuwen Digitale Infrastructuur Stadsarchief (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten doordat binnen de digitale transformatie middelen over gaan naar programmaonderdeel B5 Overhead waarin ook de bedrijfsvoeringsfuncties opgenomen zijn (€ 4,1 miljoen).
- Lagere lasten door de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de verwachte kasritme van de investeringen (€ 1,3 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen (€ 0,4 miljoen).

Reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3B.3 Horizontaal thema Democratisering

Programmaonderdeel B.3 Horizontaal thema Democratisering

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	11,6	20,2	6,6	26,7
Saldo Baten en Lasten	**-11,5**	**-20,2**	**-6,6**	**-26,7**
Onttrekking	0,0	5,9	5,7	11,6
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**5,9**	**5,7**	**11,6**
Totaal Programmaonderdeel B.3 Horizontaal thema Democratisering	**-11,5**	**-14,3**	**-0,9**	**-15,2**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 6,6 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door de verdeling van de coalitieakkoord middelen democratisering en buurtbudgetten over de stadsdelen en stadsgebied Weesp (€ 5,0 miljoen).
- Hogere lasten voor buurtbudgetten door een verschuiving van het budget uit 2022. (€ 1,7 miljoen)
- Hogere lasten door de verdeling van de coalitieakkoord middelen democratisering voor bewonersparticipatie zoals stadsdeelpanels en overheidsparticipatie zodat de gemeentelijke organisatie beter kan reageren, anticiperen en beter mee kan doen met initiatieven in de stad (€ 1,4 miljoen).
- Hogere lasten Masterplan Nieuw-West in het kader van Community Wealth Building en communicatie (€ 1,0 miljoen)
- Hogere lasten Masterplan Noord in het kader van bewonersbetrokkenheid (€ 0,6 miljoen)
- Lagere lasten door overheveling van het budget voor Gebiedsplannen naar stadsdeel Oost voor de inzet op bureau integraal maatschappelijk initiatief (€ 0,1 miljoen).
- Lagere lasten door overheveling van het budget voor Buurtbanen van programma B2 naar programma 7 Werk, Participatie en Inkomen (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten Masterplan Zuidoost in het kader van participatie en inclusie (€ 2,3 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen (€ 0,1 miljoen).

Reserves

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de reserves groter dan € 1 miljoen.

3B.4 Bestuur

Programmaonderdeel B.4 Bestuur

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	10,2	0,6	0,0	0,6
Lasten	28,6	33,6	-0,1	33,5
Saldo Baten en Lasten	**-18,5**	**-33,0**	**0,1**	**-32,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,9	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-0,9**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel B.4 Bestuur	**-19,3**	**-33,0**	**0,1**	**-32,9**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

3B.5 Overhead

Programmaonderdeel B.5 Overhead

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	12,8	10,7	0,4	11,1
Lasten	620,1	620,5	44,9	665,4
Saldo Baten en Lasten	**-607,3**	**-609,8**	**-44,5**	**-654,3**
Onttrekking	0,3	13,3	24,7	38,1
Toevoeging	0,0	4,6	0,0	4,6
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,3**	**8,7**	**24,7**	**33,4**
Totaal Programmaonderdeel B.5 Overhead	**-607,0**	**-601,1**	**-19,8**	**-620,9**

Financiële toelichting

Baten

De totale baten in dit programmaonderdeel stijgen met € 0,4 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van diverse afwijkingen, welke we niet toelichten, omdat deze afzonderlijk kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten in dit programmaonderdeel stijgen met € 44,9 miljoen in 2023. Dit effect is het gevolg van de volgende afwijkingen:

- Hogere lasten door investeringen in digitale infrastructuur en applicaties. Deze hogere lasten worden gedekt door een onttrekking uit de egalisatiereserve XAAS (€ 25,5 miljoen).
- Hogere lasten voor bedrijfsvoering omdat in diverse programma's de formatie uitgebreid is (€ 5,2 miljoen).
- Hogere lasten door gestegen energieprijzen (€ 4,5 miljoen).
- Hogere lasten doordat voor de digitale transformatie middelen overgeheveld worden van programmaonderdeel B2. De lasten bij dat programmaonderdeel dalen met hetzelfde bedrag (€ 4,1 miljoen).
- Hogere lasten in verband met de overgang van de ICT van de GGD naar de stedelijke ICT standaard. Deze lasten worden gedekt binnen programmaonderdeel 6.3 Individuele voorzieningen (€ 8,4 miljoen).
- Hogere lasten door een verschuiving van de extra toegekende nominale compensatie voor loon- en prijscompensatie naar overige budgetten binnen de begroting van de stadsdelen om de bestedingskracht van de begroting op peil te houden (€ 2,6 miljoen).
- Hogere lasten voor implementatie van de Wet Open Overheid (WOO) (€ 2,0 miljoen).
- Hogere lasten voor de extra personeelskosten om de verwachte stijging van het aantal aangevraagde vergunningen af te kunnen handelen. Ook in programma-onderdeel B1 zijn hiervoor hogere lasten opgenomen. (€ 1,3 miljoen)
- Hogere lasten door een reorganisatie van de bedrijfsvoering en de centrale staf van de Gemeentelijke Geneeskundige Dienst. De lasten in 6.1 Basisvoorzieningen dalen met hetzelfde bedrag (€ 1,3 miljoen).
- Hogere lasten doordat de coalitiemiddelen Preventie tegen ongelijkheid gezondheid verdeeld zijn over overige begrotingsprogramma's (€ 1,2 miljoen).
- Hogere lasten door herverdeling van kosten, voortvloeiend uit de prijsbijstelling Gemeentefonds naar programmaonderdeel 6.1 (€ 0,9 miljoen).
- Hogere lasten door overheveling uit programmaonderdeel 2.3 als gevolg van loon-, prijsindexatie en areaalontwikkeling (€ 0,6 miljoen).
- Hogere lasten door herverdeling van kosten naar programmaonderdeel 6.3 voor het verder vormgeven van de centrale toegang (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door het schuiven van budgetten van de stadsdelen naar 2024 tot en met 2026, om knelpunten op te lossen (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten door het overhevelen van middelen naar programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding. Dit is een correctie in de begroting (€ 5,2 miljoen).
- Lagere lasten door de actualisatie van de kapitaallasten op basis van de verwachte kasritme van de investeringen (€ 7,9 miljoen).
- Lagere lasten doordat opleidingen functiegebonden zijn en daarom worden aangemerkt als programmakosten en niet (meer) als overhead. De lasten van het programma Veiligheid nemen met eenzelfde bedrag toe (€ 1,4 miljoen).
- Lagere lasten Integrale aanpak Noord als onderdeel van Masterplan Noord (€ 1,0 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,5 miljoen.

Reserves

Onttrekkingen aan reserves

- Hogere onttrekking aan de egalisatiereserve XAAS door investeringen in digitale infrastructuur en applicaties (€ 25,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Toevoegingen aan reserves

- Hogere toevoeging aan de egalisatiereserve XAAS in verband met investeringen in digitale infrastructuur en applicaties (€ 0,8 miljoen).

3B.6 Inzet specifieke expertise fysieke & sociale sector

Programmaonderdeel B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgeving

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2022	Begroting 2023 (begrotings-wijziging)	Saldo effecten voorjaarsnota	Saldo na voorjaars-nota
Baten	0,8	0,5	0,0	0,5
Lasten	0,0	-0,3	-0,1	-0,4
Saldo Baten en Lasten	**0,8**	**0,8**	**0,1**	**0,9**
Onttrekking	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Totaal Programmaonderdeel B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgeving	**0,8**	**0,8**	**0,1**	**0,9**

Financiële toelichting

Baten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de baten groter dan € 1 miljoen.

Lasten

Er is in dit programmaonderdeel geen sprake van een afwijking op de lasten groter dan € 1 miljoen.

Reserves

Er zijn voor dit programmaonderdeel geen reservemutaties.

4

4

Bijlagen

4.1	Verloopstaat reserves	90
4.2	Verloopstaat voorzieningen	98
4.3	Doelenraming	102

4.1 Verloopstaat reserves

(bedragen x 1 miljoen)

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	70052	2020	Overige bestemmings-reserve	€ 4,9 mln	3,0	0,0	-1,1	0,0	1,9
Reserve IJ-oeververbinding De reserve wordt gebruikt om de eerste IJ-oeververbinding voor te bereiden tot aan de fase voorkeursbesluit. De begrotingsdoelstelling waarme de IJoeververbinding een relatie heeft is "We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling".									
1.2 Grond	74002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	468,8	81,9	-48,4	-3,0	499,3
Reserve Vereveningsfonds Een deel van de reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen. Het resterende deel is de vereveningsruimte en is beschikbaar voor nieuwe investeringen in het kader van de gebiedsontwikkeling.									
1.2 Grond	77002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	442,2	19,0	-27,0	-12,2	422,1
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties Dekking van de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van Zuidas Dok.									
1.3 Erfpacht	74001	2004	Financierings-reserve	n.v.t.	4.775,8	83,8	-89,3	0,0	4.770,2
Reserve afkoopsommen erfpacht Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden.									
1.3 Erfpacht	74050	2019	Financierings-reserve	"De maximale omvang is de omvang van de grondwaarde van in erfpacht uitgegeven grond waarvan de erfpachtcanon-betaling niet is afgekocht"	827,4	152,1	-6,7	0,0	972,9
Reserve financiering erfpachtgrond Het doel is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen.									
1.4 Bouwen en wonen	74041	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	8,2	0,0	-1,0	0,0	7,3
Reserve Actieplan bouwstimulering Alloceren van middelen voor het stimuleren van woningbouw in Amsterdam.									
1.4 Bouwen en wonen	76006	2004	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	42,1	0,0	-12,3	0,0	29,8

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Reserve Corporatiebudget Het Corporatiebudget wordt primair ingezet t.b.v. onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden in Nieuw-West, in de Kolenkitbuurt in West, De Banne en Nieuwendam-Noord in Noord. Corporaties kunnen op projectbasis subsidies aanvragen.									
1.4 Bouwen en wonen	76007	2021	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	1,7	0,0	-0,7	0,0	1,0
Reserve Wooncoöperatieven Het beschikbaar stellen van middelen voor de voorziening die gevormd wordt tegenover verstrekte leningen aan wooncoöperatieven en het dekken van beheerkosten SvN.									
1.4 Bouwen en wonen	76050	2016	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,3	0,0	0,1
Stedelijke reserve Wonen boven winkels en bedrijven Stimuleren van het creëren van woonruimte boven winkels en bedrijven.									
1.5 Vastgoed	71005	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	49,5	0,0	-1,0	0,0	48,5
Financiering gemeentelijk vastgoed Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van het vastgoed in eigendom van de gemeente.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67018	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	11,1	0,4	-0,1	0,0	11,4
Reserve duurzaamheidsfonds Alloceren van middelen en het verstrekken van leningen ter bevordering van hernieuwbare energie en energiebesparing.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67060	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	126,6	0,0	-39,3	0,0	87,3
Reserve Klimaatfonds Het in het kader van, en passend bij, de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	74040	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	69,5	2,0	-5,2	0,0	66,3
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten die conform gemaakte afspraken met het Rijk grotendeels vanuit Rijksmiddelen worden gefinancierd.									
1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	67811	2022	Overige bestemmings-reserve	€ 7 mln	4,1	5,0	0,0	0,0	9,1
Reserve Laadinfra Het bestemmen van de door Total te ontvangen bijdragen voor de ontwikkeling van de laadinfrastrategie.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70002	1998	Egalisatie-reserve	n.v.t.	88,9	0,0	0,0	-88,9	0,0
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70025	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	8,3	91,7	-92,0	0,0	8,0

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Reserve Programma Stadsbehoud Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeersystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70027	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	6,1	0,0	-0,7	0,0	5,3
Zuidelijke IJ-oevers (POR) De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein).									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70048	2007	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	7,4	0,0	-0,6	0,0	6,9
Leidseplein De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein. Het uiteindelijke doel is om het gebied beter te laten functioneren als ontmoetingsplek en als cultureel centrum van Amsterdam.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70080	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	11,8	45,4	-50,8	0,0	6,4
Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie.									
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70170	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	185,3	2,9	-2,6	0,0	185,6
Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschapelijk nut.									
2.2 Openbaar vervoer	70075	2017	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	3,4	0,0	-1,0	0,0	2,4
Reguliere vervanging IJveren Voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ.									
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83030	2015	Egalisatie-reserve	n.v.t.	16,8	0,0	0,0	0,0	16,8
Egalisatiereserve afval Het reguleren van de over- en onderschrijding op de kwijtschelding en de solidariteitsbijdrage van de afvalstoffenheffing.									
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83105	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	11,6	0,0	0,0	0,0	11,6
Financieringsreserve OAT Sluisbuurt Financieren afschrijvingslasten Ondergronds Afval Transport (OAT).									
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67042	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,3	0,0	0,1
Reserve Herplantfonds De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplanting van bomen.									

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
2.6 Groen en Dierenwelzijn	67050	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	7,7	3,0	-5,6	0,0	5,0
Kwaliteitsimpuls Groen De reserve wordt gebruikt om te investeren in parken (groen). Doelstelling 11.3.1 Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.									
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2006	Egalisatie-reserve	n.v.t.	-	4,5	0,0	0,0	4,5
Reserve egalisatie drinkwatertarieven Waternet "Het verevenen van bij het jaarverslag blijkende overschotten of tekorten met betrekking tot de drinkwatervoorziening voor burgers en bedrijven. Het streven is de overschotten of tekorten in volgende jaren te verevenen via tarieven. Daarnaast dient de reserve voor het afdekken van het risico van afwijkingen in het resultaat.									
3.1 Economie en innovatie	73015	2009	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,2	0,1	-0,1	0,0	0,2
Amsterdams Promotiefonds voor cultuur en stadsinitiatieven Het realiseren van projecten waarvan de opzet is zowel de doelen van Holland Casino als van de gemeente te verwezenlijken.									
3.1 Economie en innovatie	73031	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	11,4	0,0	-6,3	0,0	5,1
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions Realiseren van een nieuw op te richten wetenschappelijk opleidings- en onderzoeksinstituut door kennisinstellingen en bedrijven op gebied van toegepaste technologie met als werknaam Amsterdam Metropolitan Solutions.									
3.1 Economie en innovatie	73035	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	25,0	0,0	-11,6	-3,0	10,4
Reserve Economische structuurversterking Het stimuleren van economische structuurversterking conform het door de gemeenteraad vastgestelde bestedingskader.									
3.1 Economie en innovatie	73036	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	6,0	3,0	0,0	0,0	9,0
Financieringsreserve ROM InWest Deze reserve dient als financiering met eigen vermogen ten behoeve deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Metropoolregio InWest.									
3.1 Economie en innovatie	73037	2022	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,4	0,6	0,0	0,0	1,0
Reserve Metropoolregio Amsterdam Middelen reserveren die door de gemeente Amsterdam beschikbaar zijn gesteld voor de activiteiten van het samenwerkingsverband Metropoolregio Amsterdam en nog niet extern verplicht.									
3.2 Kunst en cultuur	73059	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,8	0,0	-1,2	0,0	2,6
Egalisatiereserve Kunstenplan Om de vier jaar worden in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur de nieuwe beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar bepaald. De doelstelling van deze systeemreserve volgt de doelstellingen van elk nieuw Kunstenplan.									
3.3 Erfgoed	67016	2009	Overige bestemmings-reserve	€ 0,2 mln	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
Reserve monumenten Weesp Verstrekken van subsidies tbv monumenten, opknappen monument begraafplaats Landscroon en aanwijzen monumenten in Weesp.									
4.1 Sport	56027	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	6,9	0,0	-0,8	0,0	6,1
Financieringsreserve sportaccommodaties De reserve is de dekking voor de afschrijvingslasten van de kredieten voor het Sportaccommodatiefonds.									
4.1 Sport	56080	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	3,5	0,0	-0,7	0,0	2,8
Reserve sportevenementen Middelen bestemmen voor toekomstige topsportevenementen, zoals het EK 2020.									
6.1 Basisvoorzieningen	57054	2021	Overige bestemmings-reserve	€ 4,5 mln	4,5	0,0	-4,5	0,0	0,0
Reserve Streeklaboratoria Het uitvoeren van vervolgonderzoek naar de effecten van de Corona pandemie en voorbereiden van het Streeklaboratorium en de andere laboratoria in Amsterdam op een eventuele volgende gezondheidscrisis.									
6.1 Basisvoorzieningen	90089	2021	Overige bestemmings-reserve	Niet bepaald	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7
Reserve vastgoed Weesp Dekking van toekomstige exploitatietekorten van maatschappelijke organisaties voor gemeentelijk vastgoed in Weesp middels subsidieverstrekking.									
6.3 Individuele voorzieningen	55044	2006	Egalisatie-reserve	10% van het budget voor de WMO openeinde regelingen in het betreffende boekjaar	33,2	6,8	-8,3	0,0	31,7
Reserve egalisatie WMO Opvangen fluctuaties WMO openeinde regelingen.									
6.3 Individuele voorzieningen	55805	2022	Egalisatie-reserve	€ 20,0 mln	14,2	2,2	-3,8	0,0	12,5
Egalisatiereserve Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag Het egaliseren van de door het rijk te ontvangen POK-middelen en uitgaven hiervan voor extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen.									
6.3 Individuele voorzieningen	55804	2022	Egalisatie-reserve	€ 17,5 miljoen	2,8	10,0	0,0	0,0	12,8
Egalisatiereserve Jeugd Het opvangen van fluctuaties in de begroting van de uitvoering van de Jeugdwet om tot een stabieler meerjarenbeeld te komen.									
7.1 Inkomensregelingen	52050	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	100,3	18,0	-2,9	-20,0	95,4
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen)en de uitvoering van Tozo.									

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
7.2 Werk, participatie en inburger	53064	2018	Egalisatie-reserve	5% van de lasten van de Directie Werk op programma-onderdeel 7.2	10,5	0,0	0,0	0,0	10,5
Reserve Sociaal Werk Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Wet Sociaal Werk en de Participatiewet met als doel werk te bieden aan Amsterdammers met een arbeidsbeperking en indien nodig aanvullend te investeren in Sociaal Werk. Het gaat om Amsterdammers met een arbeidsbeperking ofwel in dienst bij de sociale werkvoorziening (Stichting Pantar), ofwel via de gemeente direct gedetacheerd bij sociale firma's of bij reguliere werkgevers.									
8.2 Openbare orde en veiligheid	26014	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Reserve Amsterdam 750 De financiering van activiteiten rondom de viering van het 750-jarig bestaan van Amsterdam in 2025.									
8.2 Openbare orde en veiligheid	87061	1999	Egalisatie-reserve	n.v.t.	5,4	0,0	-2,6	0,0	2,8
Verevening onroerend goed Dekken van de onrendabele top van panden die met een beleidsmatig doel worden aangeschaft (strategische aankopen) en egaliseren van exploitatieresultaten in de vastgoedportefeuille van stadsdeel Centrum. Dekken van fundamentele ingrepen in het kader van de aanpak binnenstad om toenemende drukte en daarmee gepaarde overlast te verminderen/reguleren.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12001	1995	Algemene reserve	Afhankelijk van de geinventariseerde risico's	174,6	456,3	-318,1	0,0	312,8
Algemene Reserve Een buffer voor het kunnen opvangen van niet structurele financiële tegenvallers.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12003	nvt	Algemene reserve	n.v.t.	196,5	0,0	-196,5	0,0	0,0
Jaarrekeningresultaat Resultaatafwikkeling t-1 en resultaat t zijn onderdeel van de algemene reserve en op deze manier apart zichtbaar gemaakt.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12006	2000	Financierings-reserve	6,5 mln	6,5	0,0	0,0	0,0	6,5
Reserve financiering NV Zeedijk Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV Zeedijk.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12014	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	1,5	1,5	0,0	0,0	3,0
Financieringsreserve WRK Investeren in het eigen vermogen van deelneming WRK uit de inkomsten van de garantiepremie zonder dat dit begrotingsruimte kost of gefinancierd wordt.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12015	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve verbeteren schuldpositie Schuldpositie van de gemeente verbeteren door een deel van het bezit te financieren met eigen vermogen									

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12075	2019	Egalisatie-reserve	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.	25,3	0,0	-25,3	0,0	0,0
Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire Het reserveren van middelen afkomstig uit het gemeentefonds, die bij de september- en decembercirculaire worden toegekend, voor zover het niet gaat om de algemene uitkering.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12096	2007	Financierings-reserve	78,8 mln	78,8	0,0	0,0	0,0	78,8
Reserve financiering deelneming GVB Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV GVB.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12100	2008	Egalisatie-reserve	n.v.t.	17,0	24,6	0,0	-10,0	31,6
Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave In 2013 is voor de dekking van verwachte frictiekosten voor diverse organisatieonderdelen in het kader van de operatie 1 Stad 1 Opgave een reserve ingesteld. Het betreft diverse maatregelen (21) die gepaard kunnen gaan met frictiekosten.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12158	2011	Financierings-reserve	11,3 mln	11,3	0,0	0,0	0,0	11,3
Reserve financiering lening NEMO Deze reserve dekt de gemeentelijke lening aan NEMO.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12560	2014	Financierings-reserve	n.v.t.	19,4	0,0	0,0	-0,4	19,0
Amsterdams Investeringsfonds financieel Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12561	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,7	0,0	-0,2	0,0	0,4
Amsterdams Investeringsfonds maatschappelijk Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Uit het AIF maatschappelijk deel worden subsidies verstrekt die in het kader van de doelstelling zijn toegekend.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12562	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,2	0,0	-3,2	0,0	0,0
Reserve Incidentele Coalitiemiddelen De reserve Incidentele coalitiemiddelen is bedoeld om de specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode beschikbaar te houden.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12564	2022	Egalisatie-reserve	€ 305,6 mln	20,5	76,2	-81,6	0,0	15,1
Reserve Coalitiemiddelen 22-26 Beschikbaar houden van specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode 2022-2026.									
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12563	2021	Egalisatie-reserve	n.v.t.	9,4	32,8	-34,7	0,0	7,6
Egalisatiereserve XaaS Omzetten kapitaallasten van XaaS-investeringen in exploitatielasten, om vertraging in de uitvoering van de investering te voorkomen.									

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12565	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Financieringsreserve Carré Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de Theater Carré									
B.4 Bestuur	17204	2007	Egalisatie-reserve	1,5 mln	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Raadsonderzoeken Dekking van de kosten als de gemeenteraad besluit tot een onderzoek.									
B.5 Overhead	71004	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,6
Financiering huisvesting gemeentelijk apparaat Dekking van een deel van de afschrijvingslasten voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie.									
B.5 Overhead	71268	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	5,9	0,0	-0,3	0,0	5,6
Reserve gemeentelijke huisvestingsprojecten Dekking van tijdelijke exploitatietekorten van de Businesscase III (verbouwing Stadhuis) en Businesscase IV (optimalisatie ambtenarenhuisvesting) en Transitieplan werven en overslagpunten.									
Totaal					**7.984,1**	**1.123,9**	**-1.088,9**	**-137,5**	**7.881,6**

4.2 Verloopstaat voorzieningen

(bedragen x 1 miljoen)

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2023	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	67050	2018	c	2,5	0,0	-1,1	0,0	1,4
Voorziening onderhoud Vinkeveense plassen Financieren van noodzakelijk onderhoud Vinkeveense Plassen t/m 2025, zoals afgesproken bij de uittreding van Amsterdam uit het recreatieschap.								
1.2 Grond	74011	2004	a	74,6	0,1	-2,5	0,0	72,1
Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds. Het gaat bijvoorbeeld om toegezegde bijdragen aan woningcorporaties vanuit het gronddeel van het voormalige Stimuleringsfonds en bijdragen aan infrastructurele projecten die niet door de gemeente worden uitgevoerd.								
1.4 Bouwen en wonen	76900	2021	b	0,3	0,7	0,0	0,0	1,0
Voorziening Wooncoöperatieven Het afdekken van het risico wat samenhangt met het verstrekken van geldleningen aan wooncoöperatieven								
1.5 Vastgoed	71007	2015	c	36,6	16,9	-13,5	0,0	40,1
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68002	1995	c	3,7	4,1	-4,6	0,0	3,2
Groot onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen groot onderhoud.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68057	2021	b	6,4	0,0	0,0	0,0	6,4
Achterstallig onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud.								
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68072	2013	a	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
Sociaal Plan Cition Uit deze voorziening wordt het verschil tussen het huidige loon bij EPS (Egis Parking Service) en het loon bij BV Cition betaald, conform de afspraken die bij de overgang van het personeel gemaakt zijn.								
2.2 Openbaar vervoer	70058	2007	e	141,0	0,0	-9,3	0,0	131,7
Integraal vervoerssysteem veren Exploitatielasten die verband houden met de veerverbindingen over het Noordzee Kanaal.								
2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	83111	2021	b	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Voorziening dynamisch inzamelen Afdekken risico's met betrekking tot Dynamisch inzamelen (routeoptimalisatie)								
2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	82001	2013	c	1,8	0,4	-0,1	0,0	2,1
Vervanging en Onderhoud beheer Werf Ter dekking van de kosten van groot- en planmatig onderhoud aan de reinigingswerf Jacob Bontiusplantsoen, zowel voor wat betreft het gebouw als voor de gebouwgebonden voorzieningen inclusief het deel dat binnen de VVE valt.								

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2023	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
2.5 Water	12118	2014	b	2,8	0,0	-1,2	0,0	1,6
Voorziening Sluisjes Halfweg Voorziening ter dekking van de afkoop van verplichtingen om bij te dragen aan de kosten voor een veilige afvoer van het boezemwater in het kanaal Halfweg.								
2.7 Riool en Drinkwater	96001	2005	c	12,0	0,0	-3,3	0,0	8,7
Rioolrecht Egalisatiefonds voor de tarieven rioolheffing.								
3.2 Kunst en cultuur	90007	2004	e	0,3	0,1	-0,1	0,0	0,3
Verwervingsfonds CBK Bewaren (gespaarde) bedragen van derden t.b.v. verwerving kunst.								
4.1 Sport	56050	2017	c	14,1	3,5	-2,3	0,0	15,3
Voorziening Groot Onderhoud Sport Meerjarig grootonderhoud van sporthallen, sportparken en zwembaden.								
5.1 Onderwijs	55027	1968	e	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Burgerlijke instellingen maatsch. Zorg Fonds t.b.v. nooddruftige burgers.								
6.1 Basisvoorzieningen	55026	1966	e	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verzorgingshuizen ouden van dagen Fonds bestemd voor dekking van uitgaven door de gemeente aan voorzieningen voor bejaarden.								
6.3 Individuele voorzieningen	57092	2015	a	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Voorziening Veilig thuis Personele frictiekosten Veilig Thuis.								
7.3 Armoede en schuldhulp	52009	2022	a	3,3	0,0	0,0	0,0	3,3
Voorziening energietoeslag Deze voorziening is gevormd voor de afhandeling van de ingediende aanvragen, bezwaren en beroepen energietoeslag 2022 waarbij inschattingen zijn gemaakt wat betreft het percentage toekenningen.								
A.3 Treasury en deelnemingen	12042	1890	e	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Sophia Augusta / Lopez Suasso Legaat van de weduwe Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruijn ten behoeve van het behoud van de aan Amsterdam gelegateerde inboedel en woonhuis.								
A.3 Treasury en deelnemingen	12043	1889	e	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Willet Holthuysen Het inzetten van de renteopbrengst ten behoeve van het onderhoud van het woonhuis en inboedel in het museum Willet Holthuysen.								
A.3 Treasury en deelnemingen	13004	1496	e	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Vicarygoederen Een inwoner van Amsterdam heeft tot zijn overlijden recht op (2/3) van de opbrengst van het vicarie.								
A.3 Treasury en deelnemingen	13015	1820	e	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Gildenfondsen Het kapitaal is eeuwigdurend uitgeleend aan het ministerie van Financien d.m.v. grootboekleningen.								

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2023	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	23028	2022	a	11,8	0,0	0,0	0,0	11,8
Voorziening verlofsparen Het dekken van de verplichting die ontstaat door gekochte verlofuren die in latere jaren opgenomen worden. Dit deel van het zgn. spaarverlof onzeker omdat het moment van opname onbekend is.								
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12041	2002	b	2,6	0,0	0,0	0,0	2,6
Juridische risico's Het afdekken van risico's van belang bij juridische aangelegenheden.								
B.4 Bestuur	13076	2014	b	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Niet opgevraagde tegoeden Terugbetalen van de door de gemeente (aan teruggekeerde Joodse burgers) opgelegde boetes over de niet-tijdig betaalde canon tijdens de Tweede Wereldoorlog en het terugbetalen van niet opgevraagde tegoeden (van niet teruggekeerde Joodse burgers) bij de Gemeentegiro.								
B.4 Bestuur	23027	2022	b	2,5	0,3	0,0	0,0	2,8
Pensioenfonds Wethouders Weesp Bekostiging van pensioenuitkeringen van voormalig wethouders Weesp.								
B.4 Bestuur	23003	2001	b	14,2	0,0	-0,6	0,0	13,6
Waardeoverdracht pensioenen (gewezen) wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) .								
B.4 Bestuur	23026	2014	b	41,4	0,0	-1,1	0,0	40,3
Pensioenfonds SD Wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten naar een ander pensioenfonds van voormalig leden dagelijks besturen stadsdelen die voor maart 2014 in functie waren en daarmee onder de Wet APPA vielen. (APPA = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.)								
B.5 Overhead	24001	2021	c	14,4	5,9	-5,9	0,0	14,4
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van onderhoud van de binnenruimte van de huisvesting gemeentelijk apparaat.								
B.5 Overhead	13016	1820	e	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Liefdadigheidsdoelen Doel is financiële hulpverlening aan inwoners van Amsterdam die in urgente financiële noodsituaties verkeren, waarbij een voorliggende voorziening niet (meer) beschikbaar is.								
B.5 Overhead	71006	2015	c	23,5	6,7	-5,9	0,0	24,3
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van huisvesting gemeentelijk apparaat.								
B.5 Overhead	23002	2015	b	1,3	0,0	-0,4	0,0	0,9
Dekking financiële risico's (voormalig) personeel De voorziening is bedoeld om verplichtingen aan (voormalig) personeel in het kader van vervroegde uittreding, boventalligheid, (B)WW, wachtgeld, uitbetaling aanvullende (nabestaanden) pensioenen en aanspraken op de nieuwe FWS-regeling (50-100 regeling) te bekostigen.								
B.5 Overhead	23010	2018	b	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1
Premie reparatie uitkering WW De reparatie-WW dient als aanvulling op de verkorte maximale WW-duur.								

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e [1)]	Beginstand 2023	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Verwachte stand ultimo 2023
B.5 Overhead	23005	1956	b	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioenfonds Concertgebouworkest Uitbetaling van aanvullend pensioen aan gepensioneerden van het Concertgebouworkest met dienstjaren van voor 28 december 1956 – de datum waarop de personeelsleden het ambtenaarschap in de zin van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet hebben verworven –, of hun nabestaanden.								
Eindtotaal				**420,0**	**38,7**	**-52,1**	**0,0**	**406,6**

1) Categorieën voorzieningen

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

b. bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;

e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.

4.3 Doelenraming

Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

(bedragen x € 1 miljoen)

		2023
	Programmaonderdeel 1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	
1.1.1	Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon-, werk- en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.	0,0
	Totaal baten	0,0
1.1.1	Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon-, werk- en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.	17,0
	Totaal lasten	17,0
	Saldo van baten en lasten	-17,0
	Programmaonderdeel 1.2 Grond	
1.2.1	Het realiseren van voldoende en betaalbare woningen & kantoorruimte.	416,5
1.2.2	Gebieden ontwikkelen ten behoeve van wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen.	0,0
1.2.3	In de toekomst worden voldoende gebieden ontwikkeld voor wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen.	0,0
	Totaal baten	416,5
1.2.1	Het realiseren van voldoende en betaalbare woningen & kantoorruimte.	414,9
1.2.2	Gebieden ontwikkelen ten behoeve van wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen.	0,0
1.2.3	In de toekomst worden voldoende gebieden ontwikkeld voor wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen.	0,0
	Totaal lasten	414,9
	Saldo van baten en lasten	1,6
	Programmaonderdeel 1.3 Erfpacht	
1.3.1	De waarde en het gebruik van grond ten dienste van inwoners en bedrijven laten komen.	307,1
	Totaal baten	307,1
1.3.1	De waarde en het gebruik van grond ten dienste van inwoners en bedrijven laten komen.	56,0
	Totaal lasten	56,0
	Saldo van baten en lasten	251,1

		2023
	Programmaonderdeel 1.4 Bouwen en wonen	
1.4.1	Een rechtvaardige verdeling van de woningen waarbij voorrang wordt gegeven aan diegenen die de woning het hardste nodig hebben.	17,4
1.4.2	Een toekomstbestendige woningvoorraad (duurzaam, basiskwaliteit en veilig).	69,0
1.4.3	Beschermen van de (gewenste) samenstelling van de woningvoorraad en de leefbaarheid.	16,8
	Totaal baten	103,2
1.4.1	Een rechtvaardige verdeling van de woningen waarbij voorrang wordt gegeven aan diegenen die de woning het hardste nodig hebben.	33,7
1.4.2	Een toekomstbestendige woningvoorraad (duurzaam, basiskwaliteit en veilig).	152,9
1.4.3	Beschermen van de (gewenste) samenstelling van de woningvoorraad en de leefbaarheid.	10,1
	Totaal lasten	196,6
	Saldo van baten en lasten	-93,4
	Programmaonderdeel 1.5 Vastgoed	
1.5.1	Amsterdam heeft een vastgoedportefeuille die voldoet aan de gemeentelijk en landelijke ambities en wetgeving op het gebied van duurzaamheid en bouwkundige kwaliteit	67,7
1.5.2	Amsterdam streeft naar een optimaal gebruik van haar maatschappelijk vastgoed-portefeuille om een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement te behalen en gemiste inkomsten te minimaliseren	0,0
	Totaal baten	67,7
1.5.1	Amsterdam heeft een vastgoedportefeuille die voldoet aan de gemeentelijk en landelijke ambities en wetgeving op het gebied van duurzaamheid en bouwkundige kwaliteit.	51,3
1.5.2	Amsterdam streeft naar een optimaal gebruik van haar maatschappelijk vastgoedportefeuille om een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement te behalen en gemiste inkomsten te minimaliseren.	0,0
	Totaal lasten	51,3
	Saldo van baten en lasten	16,5

		2023
	Programmaonderdeel 1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	
1.6.1	Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO^2-uitstoot met 95% te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.	1,2
	Totaal baten	1,2
1.6.1	Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO^2-uitstoot met 95% te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.	77,6
	Totaal lasten	77,6
	Saldo van baten en lasten	-76,4
	Programmaonderdeel 1.7 Begraafplaatsen en crematoria	
1.7.1	Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.	8,8
	Totaal baten	8,8
1.7.1	Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.	8,6
	Totaal lasten	8,6
	Saldo van baten en lasten	0,2
	Totaal Programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	**82,6**

Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer

	Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	
2.1.1	De openbare ruimte van Amsterdam is een plek waar bewoners en bezoekers prettig, veilig en gezond kunnen verblijven en verplaatsen.	0,8
2.1.2	Bewoners en bezoekers kunnen zich verplaatsen van, naar en binnen Amsterdam.	49,5
2.1.3	Amsterdam is op een veilige en duurzame manier bereikbaar voor commercieel vervoer.	0,0
	Totaal baten	50,3
2.1.1	De openbare ruimte van Amsterdam is een plek waar bewoners en bezoekers prettig, veilig en gezond kunnen verblijven en verplaatsen.	111,1
2.1.2	Bewoners en bezoekers kunnen zich verplaatsen van, naar en binnen Amsterdam.	138,2
2.1.3	Amsterdam is op een veilige en duurzame manier bereikbaar voor commercieel vervoer.	6,1
	Totaal lasten	255,5
	Saldo van baten en lasten	-205,2
	Programmaonderdeel 2.2 Openbaar vervoer	
2.2.1	Amsterdam is voor iedereen op een prettige en aantrekkelijke manier bereikbaar via het openbaar vervoer.	26,6
	Totaal baten	26,6
2.2.1	Amsterdam is voor iedereen op een prettige en aantrekkelijke manier bereikbaar via het openbaar vervoer.	86,3
	Totaal lasten	86,3
	Saldo van baten en lasten	-59,7
	Programmaonderdeel 2.3 Afval en reinigen openbare ruimte	
2.3.1	Amsterdam is een schone stad.	202,7
2.3.2	Amsterdam voorkomt (rest) afval.	0,0
	Totaal baten	202,7
2.3.1	Amsterdam is een schone stad.	217,3
2.3.2	Amsterdam voorkomt (rest) afval.	19,5
	Totaal lasten	236,8
	Saldo van baten en lasten	-34,1

		2023
	Programmaonderdeel 2.4 Beheer en onderhoud Openbare Ruimte	
2.4.1	De Amsterdamse openbare ruimte wordt duurzaam beheerd en is begaanbaar, heel en veilig voor alle gebruikers.	35,8
2.4.2	Amsterdam is voorbereid op veranderend klimaat in 2050	0,9
	Totaal baten	36,7
2.4.1	De Amsterdamse openbare ruimte wordt duurzaam beheerd en is begaanbaar, heel en veilig voor alle gebruikers.	247,3
2.4.2	Amsterdam is voorbereid op veranderend klimaat in 2050	3,4
	Totaal lasten	250,7
	Saldo van baten en lasten	-214,0
	Programmaonderdeel 2.5 Water	
2.5.1	Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.	0,0
2.5.2	We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water.	4,9
	Totaal baten	4,9
2.5.1	Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.	44,1
2.5.2	We verdelen het gebruik van het water en voorzieningen bij het water en beheersen drukte op het water.	8,7
	Totaal lasten	52,8
	Saldo van baten en lasten	-47,9
	Programmaonderdeel 2.6 Groen en Dierenwelzijn	
2.6.1	Er komt meer Groen met meer waarde voor mens en dier, Groen is functioneel, aantrekkelijk, veilig en draagt bij aan sociaal welzijn, gezondheid, stadsnatuur en klimaatadaptatie.	3,2
2.6.2	Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en prettig leven in het geding is.	0,0
	Totaal baten	3,2
2.6.1	Er komt meer Groen met meer waarde voor mens en dier, Groen is functioneel, aantrekkelijk, veilig en draagt bij aan sociaal welzijn, gezondheid, stadsnatuur en klimaatadaptatie.	100,2
2.6.2	Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en prettig leven in het geding is.	2,1
	Totaal lasten	102,4
	Saldo van baten en lasten	-99,2

		2023
	Programmaonderdeel 2.7 Riool en Drinkwater	
2.7.1	Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.	251,5
2.7.2	Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.	3,0
	Totaal baten	254,5
2.7.1	Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.	153,9
2.7.2	Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.	81,2
	Totaal lasten	235,1
	Saldo van baten en lasten	19,5
	Totaal Programma 2 Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer	**-640,7**

Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed

	Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie	
3.1.1	Amsterdam biedt ondernemers een aantrekkelijke plek voor succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau.	10,4
3.1.2	Amsterdam is koploper in het versterken van ecosystemen die bijdragen aan brede welvaart.	3,4
3.1.3	Amsterdam is een leefbare stad met ruimte voor economische functies.	6,6
3.1.4	Amsterdam heeft een duurzame economie die bijdraagt aan het realiseren van de klimaat- en energietransitie.	0,0
3.1.5	Amsterdam heeft een evenwichtige arbeidsmarkt die iedereen gelijke kansen biedt op werk.	2,9
	Totaal baten	23,3
3.1.1	Amsterdam biedt ondernemers een aantrekkelijke plek voor succesvol ondernemen in en voor de buurt, regio en op internationaal niveau.	23,2
3.1.2	Amsterdam is koploper in het versterken van ecosystemen die bijdragen aan brede welvaart.	10,2
3.1.3	Amsterdam is een leefbare stad met ruimte voor economische functies.	32,3
3.1.4	Amsterdam heeft een duurzame economie die bijdraagt aan het realiseren van de klimaat- en energietransitie.	7,2
3.1.5	Amsterdam heeft een evenwichtige arbeidsmarkt die iedereen gelijke kansen biedt op werk.	2,8
	Totaal lasten	75,7
	Saldo van baten en lasten	-52,4
	Programmaonderdeel 3.2 Kunst en cultuur	
3.2.1	Amsterdam heeft een breed, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en voor bezoekers en alle Amsterdamse kinderen maken kennis met Kunst en Cultuur.	0,7
3.2.2	Broedplaatsen bieden ruimte: betaalbare woon- en werkruimten voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen behouden.	0,1
3.2.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via de lokale publieke omroep.	0,0
	Totaal baten	0,8
		2023
3.2.1	Amsterdam heeft een breed, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en voor bezoekers en alle Amsterdamse kinderen maken kennis met Kunst en Cultuur.	172,6
3.2.2	Broedplaatsen bieden ruimte: betaalbare woon- en werkruimten voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen behouden.	2,2
3.2.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via de lokale publieke omroep.	5,6
	Totaal lasten	180,5
	Saldo van baten en lasten	-179,7
	Programmaonderdeel 3.3 Erfgoed	
3.3.1	Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.	0,2
	Totaal baten	0,2
3.3.1	Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.	3,7
	Totaal lasten	3,7
	Saldo van baten en lasten	-3,6
	Totaal Programma 3 Economie, kunst, cultuur en erfgoed	**-235,6**

Programma 4 Sport

	Programmaonderdeel 4.1 Sport	
4.1.1	Iedere Amsterdammer heeft toegang tot passend sportaanbod in een kwalitatief goede omgeving.	30,5
4.1.2	Iedere Amsterdammer voldoet aan de beweegrichtlijn in een kwalitatief goede omgeving.	0,0
4.1.3	Amsterdam is een stad met sportieve uitstraling en is daarmee aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.	0,0
	Totaal baten	30,5
4.1.1	Iedere Amsterdammer heeft toegang tot passend sportaanbod in een kwalitatief goede omgeving.	90,2
4.1.2	Iedere Amsterdammer voldoet aan de beweegrichtlijn in een kwalitatief goede omgeving.	3,8
4.1.3	Amsterdam is een stad met sportieve uitstraling en is daarmee aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.	3,0
	Totaal lasten	97,0
	Saldo van baten en lasten	-66,6
	Totaal Programma 4 Sport	**-66,6**

Programma 5 Onderwijs

		2023
	Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs	
5.1.1	Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.	54,2
5.1.2	Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.	7,1
5.1.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie via een netwerk van bibliotheken.	0,8
	Totaal baten	62,1
5.1.1	Kansengelijkheid: Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.	106,6
5.1.2	Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.	168,3
5.1.3	Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie via een netwerk van bibliotheken.	32,1
	Totaal lasten	307,1
	Saldo van baten en lasten	-244,9
	Totaal Programma 5 Onderwijs	**-244,9**

Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

	Programmaonderdeel 6.1 Basisvoorzieningen	
6.1.1	De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.	1,7
6.1.2	Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.	50,9
	Totaal baten	52,6
6.1.1	De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.	165,6
6.1.2	Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.	95,3
	Totaal lasten	260,9
	Saldo van baten en lasten	-208,4
	Programmaonderdeel 6.2 Wijkteams	
6.2.1	Amsterdammers hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.	0,9
	Totaal baten	0,9
6.2.1	Amsterdammers hebben laagdrempelig, tijdig en adequaat toegang tot herkenbare hulp en ondersteuning in de buurt.	125,0
	Totaal lasten	125,0
	Saldo van baten en lasten	-124,1
	Programmaonderdeel 6.3 Individuele voorzieningen	
6.3.1	Alle Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek.	54,9
6.3.2	Het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.	1,2
	Totaal baten	56,1
6.3.1	Alle Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek.	757,3
6.3.2	Het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.	74,6
	Totaal lasten	831,8
	Saldo van baten en lasten	-775,8
	Programmaonderdeel 6.4 Diversiteit	
6.4.1	In Amsterdam kan iedereen zichzelf zijn.	0,0
6.4.2	Discriminatie in Amsterdam neemt af.	0,0
	Totaal baten	0,0
6.4.1	In Amsterdam kan iedereen zichzelf zijn.	7,0
6.4.2	Discriminatie in Amsterdam neemt af.	3,5
	Totaal lasten	10,5
	Saldo van baten en lasten	-10,5
	Totaal Programma 6 Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	**-1.118,7**

Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding

	Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen	
7.1.1	Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	705,5
	Totaal baten	705,5
7.1.1	Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	758,8
	Totaal lasten	758,8
	Saldo van baten en lasten	-53,2
	Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inburger	
7.2.1	Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.	26,8
	Totaal baten	26,8
7.2.1	Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.	257,5
	Totaal lasten	257,5
	Saldo van baten en lasten	-230,7
	Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp	
7.3.1	Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.	19,6
	Totaal baten	19,6
7.3.1	Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.	154,6
	Totaal lasten	154,6
	Saldo van baten en lasten	-135,0
	Totaal Programma 7 Sociale zaken en Armoedebestrijding	**-418,9**

Programma 8 Veiligheid

	Programmaonderdeel 8.1 Brandweer en crisisbeheersing	
8.1.1	Voorbereid zijn op crises en rampen. Brand wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig bestreden.	0,0
8.1.2	Beschermen van de democratische rechtsorde en openbare orde en voorbereid zijn op (grote) evenementen.	3,0
	Totaal baten	3,0
8.1.1	Voorbereid zijn op crises en rampen. Brand wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig bestreden.	80,4
8.1.2	Beschermen van de democratische rechtsorde en openbare orde en voorbereid zijn op (grote) evenementen.	4,5
	Totaal lasten	84,9
	Saldo van baten en lasten	-81,9
	Programmaonderdeel 8.2 Openbare orde en veiligheid	
8.2.1	Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.	26,0
	Totaal baten	26,0
8.2.1	Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.	188,7
	Totaal lasten	188,7
	Saldo van baten en lasten	-162,7
	Totaal Programma 8 Veiligheid	**-244,6**

Programma A Algemene dekkingsmiddelen

	Programmaonderdeel A.1 Lokale heffingen	
A.1.1	Bewoners, ondernemers en bezoekers leveren hun financiële bijdrage aan de voorzieningen in de stad.	798,4
	Totaal baten	798,4
A.1.1	Bewoners, ondernemers en bezoekers leveren hun financiële bijdrage aan de voorzieningen in de stad.	32,4
	Totaal lasten	32,4
	Saldo van baten en lasten	766,0
	Programmaonderdeel A.2 Gemeentefonds	
A.2.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	2.862,6
	Totaal baten	2.862,6
A.2.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	0,0
	Totaal lasten	0,0
	Saldo van baten en lasten	2.862,6
	Programmaonderdeel A.3 Treasury en deelnemingen	
A.3.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	26,7
	Totaal baten	26,7
A.3.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	38,9
	Totaal lasten	38,9
	Saldo van baten en lasten	-12,3
	Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	
A.4.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	0,0
	Totaal baten	0,0
A.4.1	Gezonde financiële positie van de gemeente Amsterdam, nu en in de toekomst.	28,8
	Totaal lasten	28,8
	Saldo van baten en lasten	-28,8
	Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**3.587,6**

Programma B Bestuur en organisatie

	Programmaonderdeel B.1 Dienstverlening	
B.1.1	Onze dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk.	33,1
	Totaal baten	33,1
B.1.1	Onze dienstverlening is persoonlijk, eenvoudig en toegankelijk.	81,9
	Totaal lasten	81,9
	Saldo van baten en lasten	-48,8
	Programmaonderdeel B.2 Horizontaal thema Digitale stad en overheid	
B.2.1	Amsterdam beheert haar data veilig voor de Amsterdammer binnen de kaders van wet- en regelgeving. En stelt openbare informatie snel en veilig beschikbaar.	0,6
	Totaal baten	0,6
B.2.1	Amsterdam beheert haar data veilig voor de Amsterdammer binnen de kaders van wet- en regelgeving. En stelt openbare informatie snel en veilig beschikbaar.	41,4
	Totaal lasten	41,4
	Saldo van baten en lasten	-40,8
	Programmaonderdeel B.3 Horizontaal thema Democratisering	
B.3.1	Bewoners en andere stakeholders ervaren in participatietrajecten duidelijkheid over hun beïnvloedingsruimte, over hun rol en over wat er met hun input gedaan wordt.	0,0
B.3.2	Bewoners kunnen via stadsdeelpanels invloed uitoefenen op het beleid, de plannen en de uitvoering in en/of over hun stadsdeel.	0,0
B.3.3	Bewoners en organisaties hebben ruimte om initiatieven te ontwikkelen en uit te voeren die bijdragen aan vernieuwende of impactvolle werkwijzen bij het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Deze bijdrage aan de stad wordt door initiatieven en gemeente samen actief zichtbaar gemaakt.	0,0
	Totaal baten	0,0
B.3.1	Bewoners en andere stakeholders ervaren in participatietrajecten duidelijkheid over hun beïnvloedingsruimte, over hun rol en over wat er met hun input gedaan wordt.	0,0
B.3.2	Bewoners kunnen via stadsdeelpanels invloed uitoefenen op het beleid, de plannen en de uitvoering in en/of over hun stadsdeel.	0,0
B.3.3	Bewoners en organisaties hebben ruimte om initiatieven te ontwikkelen en uit te voeren die bijdragen aan vernieuwende of impactvolle werkwijzen bij het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Deze bijdrage aan de stad wordt door initiatieven en gemeente samen actief zichtbaar gemaakt.	26,7
	Totaal lasten	26,7
	Saldo van baten en lasten	-26,7

		2023
	Programmaonderdeel B.4 Bestuur	
B.4.1	Stadsbestuur zijn dat verbindt, vertrouwen heeft en geeft en dat op basis van democratische waarden invulling geeft aan zijn publieke taken.	0,6
B.4.2	Samenwerking met de regiogemeenten, MRA, provincie Noord Holland, de G4, kennisinstellingen, bedrijfsleven en internationale steden(netwerken) met vergelijkbare opgaven en belangen.	0,0
	Totaal baten	0,6
B.4.1	Stadsbestuur zijn dat verbindt, vertrouwen heeft en geeft en dat op basis van democratische waarden invulling geeft aan zijn publieke taken.	27,0
B.4.2	Samenwerking met de regiogemeenten, MRA, provincie Noord Holland, de G4, kennisinstellingen, bedrijfsleven en internationale steden(netwerken) met vergelijkbare opgaven en belangen.	6,5
	Totaal lasten	33,5
	Saldo van baten en lasten	-32,9
	Programmaonderdeel B.5 Overhead	
B.5.1	Een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke sturing aan het primaire proces en ondersteuning aan bestuur en organisatie, gericht op het verbeteren van de dienstverlening aan de Amsterdammer.	11,1
	Totaal baten	11,1
B.5.1	Een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke sturing aan het primaire proces en ondersteuning aan bestuur en organisatie, gericht op het verbeteren van de dienstverlening aan de Amsterdammer.	665,4
	Totaal lasten	665,4
	Saldo van baten en lasten	-654,3

		2023
	Programmaonderdeel B.6 Facilitair werken in de fysieke leefomgeving	
B.6.1	Facilitair werken in de fysieke leefomgeving	0,5
	Totaal baten	0,5
B.6.1	Facilitair werken in de fysieke leefomgeving	-0,4
	Totaal lasten	-0,4
	Saldo van baten en lasten	0,9
	Totaal Programma B Bestuur en organisatie	**-802,6**